

Treball de fi de grau

Títol

Els efectes ambientals del TTIP

Autor/a

Jordi Pascual Mollá

Tutor/a

Lluís Reales Guisado

Departament	Departament de Mitjans, Comunicació i Cultura
Grau	Periodisme
Tipus de TFG	Projecte
Data	31/05/2016

Full resum del TFG

Títol del Treball Fi de Grau:

Català:	Els efectes ambientals del TTIP		
Castellà:	Los efectos ambientales del TTIP		
Anglès:	TTIP's environmental effects		
Autor/a:	Jordi Pascual Mollá		
Tutor/a:	Lluís Reales Guisado		
Curs:	2015/16	Grau:	Periodisme

Paraules clau (mínim 3)

Català:	TTIP, liberalisme, Unió Europea, Estats Units, lliure comerç, medi ambient
Castellà:	TTIP, liberalismo, Unión Europea, Estados Unidos, libre comercio, medio ambiente
Anglès:	TTIP, liberalism, European Union, The United States, free trade, environment

Resum del Treball Fi de Grau (extensió màxima 100 paraules)

Català:	Projecte per a la realització d'un reportatge, i resultat final d'aquest, sobre la vessant ambiental i ecològica del tractat de lliure comerç i inversions entre Estats Units i la Unió Europea en el marc del tram final de les negociacions.
Castellà:	Proyecto para la realización de un reportaje, y resultado final de este, sobre la vertiente ambiental y ecológica del tratado de libre comercio e inversiones entre Estados Unidos y la Unión Europea en el marco de la recta final de las negociaciones.
Anglès:	Project por create a report, and his final result, about environmental and ecological issues of free trade and investments partnership between The United States and European Union in the final negotiation rounds.

Compromís d'obra original*

L'ESTUDIANT QUE PRESENTA AQUEST TREBALL DECLARA QUE:

1. Aquest treball és original i no està plagiat, en part o totalment
2. Les fonts han estat convenientment citades i referenciades
3. Aquest treball no s'ha presentat prèviament a aquesta Universitat o d'altres

I perquè així consti, afegeix a aquesta plana el seu nom i cognoms i el signa:

Jordi Pascual Mollá

***Aquest full s'ha d'imprimir i lliurar en mà al tutor abans la presentació oral**

Índex

1. Introducció. Pàg. 3

1. Definició del projecte..... Pàg. 3
2. Motius, la necessària informació sobre el tractat..... Pàg. 4
 1. Motius de la selecció del TTIP com a tema del reportatge (pàg. 4)
 2. Motius de la selecció del medi ambient com a àmbit del reportatge (pàg. 8)
3. Justificació..... Pàg. 11
4. El TTIP com a objecte..... Pàg. 13
5. Objectius..... Pàg. 17
6. Pertinença professional..... Pàg. 21
7. Criteris metodològics..... Pàg. 22
 1. El recull de la informació (pàg. 22)
 2. Contrastació (pàg. 24)
 3. Posar la informació en context (pàg. 24)
 4. Jerarquització (pàg. 24)
 5. Transmissió de la informació (pàg. 25)
8. Punts forts i dèbils del TTIP com a tema periodístic..... Pàg. 26

2. Presentació formal del projecte professional. Pàg. 27

1. Planificació..... Pàg. 27
 1. Determinació de temes (pàg. 27)
 2. Determinació del tema central, secundari i relació entre ells (pàg. 28)
 3. Desenvolupament (pàg. 29)
 1. De menys a més informació (pàg. 29)
 2. Formes d'aconseguir informació (pàg. 30)

3. Calendari (pàg. 32)	
2. Llibre d'estil.....	Pàg. 37
3. Audiència i públic.....	Pàg. 39
4. Pressupost.....	Pàg. 40
5. Tema.....	Pàg. 41
1. Antecedents (pàg. 41)	
1. Periodístics (pàg. 41)	
2. Històrics (pàg. 42)	
2. Punt de partida i desenvolupament (pàg. 43)	
3. Actors implicats (pàg. 44)	
6. Esquema del reportatge (pàg. 46)	
7. Reportatge (pàg. 47)	

3. Bibliografia. Pàg. 64

4. Annex. Pàg. 68

1. Entrevista a Arcadi Oliveres.....	Pàg. 68
2. Entrevista a Dimitri Defranc.....	Pàg.79
3. Entrevista a Lluís Camprubí.....	Pàg. 87
4. Entrevista a Marina Albiol.....	Pàg. 92

Introducció

Definició del projecte, el TTIP

El present treball és un projecte per al desenvolupament d'un reportatge escrit sobre el *Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP)* [Associació Transatlàntica pel Comerç i la Inversió]. Aquest és un tractat de lliure comerç i inversions que negocien la Unió Europea i els Estats Units i que significaria un canvi de les relacions comercials i, sobretot, financeres entre totes dues potències.

El TTIP encara està en fase de negociació i això provoca que no hi haja un document definitiu sobre el qual treballar. No se sap què s'aprovarà ni tan sols què hi ha ferm. Si bé, en el marc de les negociacions, la Comissió Europea ha publicat un seguit de documents en què es poden consultar les principals línies de negociació, és a dir, els punts clau i exigències de cada banda de l'Atlàntic. Tot plegat presenta un seguit d'assumptes a debat que ja han provocat reaccions a favor i en contra tant als Estats Units com als diferents estats de la Unió Europea, l'exemple més clar és la campanya *Stop TTIP*.

A final d'abril es va fer la tretzena ronda de negociacions marcada no només pel propi tractat, sinó per una evolució política cada vegada més complexa amb el mandat de Barak Obama acabant-se i una major conscienciació de la població europea. El tractat haurà d'estar aprovat pel Parlament Europeu, el Congrés dels Estats Units i els diferents estats membres de la Unió Europea.

En el marc de la negociació, també hi ha hagut una forta crítica a la falta de transparència de les negociacions. Això ha fet créixer el discurs crític i ha posat en alerta molts petits i mitjans productors que veuen com grans empreses de l'altra banda de l'oceà poden provocar un terratrèmol en el seu sector econòmic.

Entre els punts presents en els documents de la Comissió Europea així com les crítiques dels opositors, que es desenvolupen més endavant en aquest treball per tal de poder explicar la tasca periodística que implica la realització d'un reportatge sobre el TTIP, hi ha un àmbit d'especial interès, el medi ambient. És d'interès perquè es pot veure des de diferents prismes i planteja debats transcendentals per al manteniment o canvi de l'actual sistema socioeconòmic mundial.

Justament, el medi ambient, que inclou agricultura, ramaderia, gestió de boscos, flora, fauna i, fins i tot, aspectes propers a la salut i al creixement econòmic en sentit ampli, és el centre del reportatge que planteja aquest treball. A continuació s'aprofundeix en els motius i justificació del tema.

Motius, la necessària informació sobre el tractat

Qualsevol tractat de lliure comerç i inversions implica un canvi de la concepció del mercat en els estats que el signen. Això significa una transformació dels sectors econòmics i, consegüentment, de l'ocupació i benestar de la ciutadania. Per tal d'unificar dos mercats en un únic cal que els condicionants de tots els actors siguin els mateixos, és a dir, no pot haver una legislació que a la pràctica bloquegi la lliure circulació de mercaderies, persones, capital i inversions per a una de les bandes. Per a aconseguir-ho, els tractats preveuen mesures per a l'harmonització de les legislacions dels signants que acostumen a igualar-se amb les més toves.

Els termes de l'harmonització i els efectes que pot tindre a Estats Units i la Unió Europea són importants des d'una perspectiva social ja que la població ha de saber quins impactes pot tindre el TTIP per a poder actuar en conseqüència en comicis, mobilitzacions i altres formes de participació democràtica. L'aclariment del TTIP des d'una perspectiva ambiental, tema tractat per alguns col·lectius però força ignorat darrere dels possibles efectes laborals, és necessari perquè la població europea i estatunidenca coneguen les oportunitat i amenaces que ja es poden plantejar en base a les informacions de la Comissió Europea.

Que la ciutadania tinga informació dels posicionaments i argumentacions de detractors, defensors i impulsors del TTIP és el principal motiu del reportatge. Si bé, a continuació desenvolupem punt a punt els motius de selecció del tema (TTIP) i àmbit (medi ambient).

Motius de la selecció del TTIP com a tema del reportatge

- Segons el Banc Mundial¹, al 2014, Estats Units era la primera potència mundial pel que fa a PIB absolut amb 17.419.000 milions de dòlars (22'34%) tot i que la suma de tots els estats de la Unió Europea era superior, 18.513.919 milions de \$ (23'74%). Tots dos territoris representen un 46'08% del PIB mundial. Estats Units, Alemanya, Regne Unit, França, Itàlia i Espanya es troben dins de les 20 economies més grans del món en termes absoluts.

Aquestes xifres demostren que el TTIP no només tindria efecte sobre les economies dels països signants sinó que podria transformar la realitat econòmica mundial pel que fa a inversions.

1 Càlcul dels percentatges a partir de les dades absolutes del Banc Mundial. En el rànquing no figura la Unió Europea, per això s'ha sumat el PIB de cada estat per a fer el càlcul.

- No és l'únic tractat de lliure comerç que es debat actualment. Estats Units fa anys que vol guanyar influència al Pacífic per a reforçar la seua preponderància econòmica sobre les economies emergents com Xina que, en termes absoluts, ja és la segona economia mundial. Hi ha, llavors, un component geopolític important.

No només Estats Units treballa en altres fronts, sinó que la Unió Europea també negocia el CETA, *Comprehensive Economic and Trade Agreement*, amb Canadà. Es tracta d'un altre acord de lliure comerç i inversions (el NAFTA uneix ja Canadà, Estats Units i Mèxic) que reforçaria el lliure mercat en l'Atlàntic Nord. Canadà representa un 2'29% del PIB mundial que sumat als d'Estats Units i Unió Europea quedaria a prop del 50 (48'37%).

Les relacions econòmiques estatunidenques, com a principal economia mundial, són determinants arreu del món. D'aquesta manera, la lògica de signar molts tractats de lliure comerç pot situar-los en una posició privilegiada per a reforçar el seu potencial².

- La distribució de la riquesa és desigual per països, tal com es pot veure en el rànquing del Banc Mundial, però també dins dels propis estats. Segons l'informe *Una economia al servei de l'1%* de l'ONG Oxfam Intermón³, l'1% més ric del món posseeix més riquesa que el 99% restant. En xifres absolutes, 62 persones tenen el mateix capital que 3.600 milions. La tendència a la concentració de capital va a l'alça ja que al 2010 eren 388 persones les que tenien el mateix capital que 3.600 milions.

L'acumulació de la riquesa i la conseqüent falta de fluïdesa representa un greu problema per al model capitalista vigent. Si cada vegada gent més rica acumula més capital i el deposita en comptes –alguns dels quals a paradisos fiscals– sense que puguen circular, s'arriba a un bloqueig en la lògica de circulació de divises. Indirectament, la «mà invisible»⁴ té més complicada la tasca d'autorregulació del mercat.

- Diferents documents de la Comissió Europea apunten al TTIP com una oportunitat per a un creixement del 0'5% i el 0'4% a Estats Units i la Unió Europea respectivament⁵ amb l'horitzó 2027. Les indústries més beneficiades serien els metalls, carn processades, químics, altres productes de manufactura i transports, especialment els vehicles a motor. Cada milió de

2 Azcárate, Blanca i Montesa, Ferran (2015). Los tratados comerciales. *Punto de Vista Le Monde Diplomatique*, 8, 4.

3 Oxfam. *Una economia al servei de l'1%* (2016). Recuperat el 03 de maig de 2016, de <https://oxfamintermon.s3.amazonaws.com/sites/default/files/documentos/files/economia-per-minoria-informe.pdf>

4 Metàfora emprada per l'economista considerat pare del neoliberalisme Adam Smith. La Mano invisible, *Economipedia*. Recuperat el 03 de maig de 2016, de <http://economipedia.com/definiciones/la-mano-invisible.html>

5 European Commission. *Transatlantic Trade and Investment Partnership, The Economic Analysis Explained* (2013). Recuperat el 03 de maig de 2016, de <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=968>

milions en intercanvi de béns i serveis produiria a la Unió Europea uns 15.000 llocs de feina. El benefici, segons els impulsors, aniria a parar tant a multinacionals com a PIMEs.

- És un tractat purament de segona generació. Això significa que va més enllà dels aranzels, tot i que no els deixa de banda. La introducció de les inversions i serveis és clau diferenciadora dels tractats anteriors –la majoria d'ells d'Estats Units amb països de l'Amèrica Llatina que van provocar una onada de resistència i l'arribada al poder de nous partits d'esquerres que actualment viuen el seu declivi⁶– i representa la unificació de mercats d'una manera molt més clara.

És la superació del GATT, *General Agreement on Tariffs and Trade*, l'acord mundial de normes comercials i aranzelàries que es considera precedent de l'Organització Mundial de Comerç (OMC). Des d'una visió crítica amb els tractats de segona generació, aquests serien la culminació en àrees concretes de la lliure circulació d'inversions que ni el GATT ni l'OMC van aconseguir implementar a nivell mundial.

- Ni la legislació europea ni l'estatunidenca es pot considerar més restrictiva. Segons sectors, Europa o Estats Units tenen lleis més proteccionistes o detallades. Per exemple, Estats Units té una legislació força més completa pel que fa al mercat financer mentre que a la Unió Europea l'agricultura està especialment protegida en comparació amb el país de l'altra banda de l'oceà⁷.
- La majoria de tractats de lliure comerç inclouen els anomenats tribunals d'arbitratge per a què les empreses puguin aturar en tribunals privats que els estats legislen en contra dels seus interessos. Aquesta mesura està pensada per a evitar que estats inestables políticament puguin provocar problemes a les empreses que es beneficien del lliure comerç.

Si bé, tot i que Estats Units és més ric que tots els estats europeus, la Unió Europea no es caracteritza per la inestabilitat política. Per això, és el primer tractat en què els tribunals d'arbitratge –anomenats pel TTIP ISDS– faran la seua tasca entre països desenvolupats i amb democràcies liberals consolidades⁸.

- En el procés de negociacions del TTIP, la ciutadania no hi té incidència. La Unió Europea i Estats Units han creat les seues comissions de negociació i, llevat d'alguns assumptes que

6 Entrevista a l'activista Dimitri Defranc. Es pot consultar als annexos d'aquest treball.

7 George, Susan (2015). Sólo la ciudadanía puede frenar el TTIP. *Punto de vista Le Monde Diplomatique*, 8, 100-101

8 De Zayas, Alfred (2016). La falta de ética en el sistema de arbitraje internacional entre empresas y Estados soberanos. *Ctxt*. Recuperat el 03 de maig de 2016 de <http://ctxt.es/es/20160420/Politica/5646/TTIP-Alfred-de-Zayas-tribunales-de-arbitraje-derechos-humanos-Naciones-Unidas-Europa-El-TTIP-un-tratado-bajo-sospecha.htm#.VyDiCNPcx9Y.twitter>

passen pel Parlament Europeu, ni tan sols els europarlamentaris tenen gaire incidència. Només podran dir la seua al final del procés en què hauran de votar si s'aprova o no definitivament el TTIP.

En aquest escenari tindrà especial pes la correlació de forces de les grans famílies polítiques europees –extrema dreta, conservadors, liberals, socialdemòcrates, verds i esquerra– així com el posicionament definitiu del terme mig, la socialdemocràcia, que no manté un discurs uniforme arreu dels estats⁹.

- De forma paral·lela a la falta d'incidència popular, hi ha una clara manca de transparència. Tot i que no és cert que no existeix cap documentació pública tal com alguns sectors critiquen, aquesta és poc definitiva i només apunta línies de negociació però en cap cas termes concrets o acords que s'incorporaran en la proposta. De fet, en el transcurs del temps de realització d'aquest projecte, Greenpeace ha filtrat un seguit de documents –alguns dels quals serveixen clarament per al desenvolupament del reportatge proposat– que no s'havien fet públics malgrat la importància del seu contingut. Es demostra així que només tenim accés a una mínima part de la informació.

Aquesta darrera afirmació, el poc accés a la informació, és un problema per al periodisme i per a la ciutadania. Sense la informació suficient, el poble no pot incidir adequadament en la presa de decisions i, tot i que probablement no hi haurà cap referèndum sobre el TTIP, el posicionament majoritari estarà determinat per la ignorància. Un país i un periodisme ignorant representen una amenaça perquè poden portar lligada la impunitat d'accions que els hi van en contra.

- Tant a Estats Units com a Europa ha crescut un moviment de resistència amb els plantejaments del tractat. Especialment fort al centre del vell continent, el pes de la mobilització popular serà determinant en la presa de partit de cada formació política així com de les concessions que es puguen fer en el marc de les negociacions.
- En un moment de crisi d'hegemonia del model estatal que té les seues arrels en la Pau de Westfàlia (1648) i la seua adaptació a les estructures actuals després de la Segona Guerra Mundial¹⁰, el trencament de les sobiranes nacionals en la construcció de mercats únics és determinant per a saber quin serà el següent model sociopolític imperant al món. Entenent crisi com a punt d'inflexió, la correlació de forces dels actors serà clau en la construcció

9 Entrevista al cap de política europea d'ICV, Lluís Camprubí. Es pot consultar als annexos d'aquest treball.

10 Bauman, Zygmunt i Bordoní, Carlo (2016). *Estado de crisis* (Espasa Libros, Paísó Estado y Sociedad). Barcelona

d'allò post-crisi. En el marc d'una crisi, segons Antonio Gramsci¹¹, sempre hi ha unes estructures velles que no acaben de marxar i unes noves que no acaben d'arribar, en l'impàs hi ha els monstres.

Cal saber si els tractats de segona generació són allò nou –entenent que serien una adaptació del model neoliberal impulsat als anys 70 per Margaret Thatcher des de la presidència del Regne Unit i per Ronald Reagan des de la d'Estats Units–, allò vell –com a model de lliure mercat que, tal vegada, el següent sistema rebutjarà– o els monstres –com una mena de reacció del sistema vigent per a mantenir la seua hegemonia al marge de la voluntat popular.

Motius de la selecció del medi ambient com a àmbit del reportatge

- El medi ambient, i especialment el canvi climàtic, és una de les grans amenaces planetàries que han d'enfrontar els estats com a forma vigent d'estructura i acció política. Tal com es pot veure en els acords del COP21 celebrat a París¹², l'única solució per a evitar el col·lapse ambiental és la realització de polítiques per a aconseguir la sostenibilitat ambiental i econòmica.

Això no només hauria de permetre evitar l'extinció de les formes de vida vigents al planeta, sinó també tots els efectes previs. Un dels fenòmens més clars seria l'augment de les migracions ambientals¹³, persones que fugen de les seues llars per raons relacionades amb el medi ambient com desertificació o inundacions.

- No existeix un consens sobre com evitar una crisi ambiental a escala global. Hi ha una visió clarament crítica amb el capitalisme pel seu funcionament expansiu a la recerca de mercats i augment de vendes materials. Aquesta visió planteja que un model de creixement material és incompatible amb el respecte al medi ambient perquè els recursos de la Terra, òbviament, són finits. És en aquest marc en què apareix el concepte *decreixement*, encunyat en primera instància pel filòsof francès Serge Latouche¹⁴ i defensat avui dia per economistes crítics amb el sistema vigent¹⁵.

En aquest sentit, el TTIP planteja un altra relació de l'economia amb el medi ambient que no

11 Montilla, Omar (2007). Antonio Gramsci y el concepto de Bloque Histórico: Contribución para un análisis «a la venezolana». *Aporrea*. Recuperat el 04 de maig de 2016 de <http://www.aporrea.org/ideologia/a37113.html>

12 Sánchez, Sonia (2015). L'ONU fa història: aprovat l'acord de París contra el canvi climàtic. *Ara*. Recuperat el 04 de maig de 2016 de http://www.ara.cat/internacional/definitu-Paris-reclama-mantenir-lescafoament_0_1484251780.html

13 Altarriba, Laia (2011). «Si no fem res hi pot haver 700 milions d'emigrants ambientals». *Ara*. Recuperat el 04 de maig de 2016 de http://www.ara.cat/cronica/res-pot-milions-demigrants-ambientals_0_478152219.html

14 Gámez, Luna (2016). «La lógica de la sociedad de crecimiento es destruir todas las identidades». *La Marea*, 37, 24-25

15 Entrevista a l'economista Arcadi Oliveres. Es pot consultar als annexos d'aquest treball.

posa en dubte el capitalisme. Tal com es pot veure en els documents sobre el tractat de la Comissió Europea, l'aposta de la Unió Europea en l'acord amb Estats Units és el de mantenir un *creixement sostenible*¹⁶. Aquesta és una teoria antagonista a l'exposada anteriorment. Defensa la idea d'aprofitar l'evolució tecnològica per a reduir els efectes nocius sobre el medi i així poder mantindre el creixement sense arribar al col·lapse ambiental ni econòmic.

- El medi ambient apareix com a àmbit del TTIP però queden fora altres assumptes a debat que tindrien efecte sobre la sostenibilitat. De fet, a l'igual que els documents de la Comissió preveuen els beneficis econòmics que podria portar el tractat¹⁷, no fan cap anàlisi amb dades sobre els costos i oportunitats ambientals. D'aquesta manera, hi ha debats que queden silenciats com l'augment d'emissions de gasos d'efecte hivernacle que porta lligat l'augment d'intercanvi de mercaderies. Més enllà dels efectes ambientals genèrics del tractat en cas d'aplicar-se, hi ha sectors amb especial interès.
 - L'agricultura és un element clau del tractat des d'una perspectiva ambiental i econòmica. D'una banda, representa un repte per les diferències del model productiu agrícola dels Estats Units i Europa. Mentre la mitjana d'extensió agrícola estatunidenca és de 176 hectàrees, l'europea és de només 18¹⁸. D'altra, hi ha productes químics permesos al camp nord-americà que no es poden emprar a Europa.

A més, la Unió Europea manté una legislació proteccionista amb aranzels per sobre d'altres sectors i que té la seua màxima expressió amb el reconeixement de les denominacions d'origen com a garantia de qualitat i proximitat. La compatibilitat de les lògiques proteccionistes europees amb l'obertura d'un nou mercat fa especialment interessant el sector agrícola en el marc de les negociacions del TTIP. Malgrat tot, la Comissió Europea preveu un creixement per a l'agricultura comunitària del 0'06% del PIB tot i que amb efectes negatius sobre alguns sectors¹⁹.
 - La ramaderia i el benestar animal és un dels punts marcats en els documents del TTIP. S'hi discuteixen accions com el control dels tests animals, l'ús de productes químics en el seu processament previ a la venda o la introducció del concepte de desenvolupament sostenible en el comerç de carn.

16 The Transatlantic Trade and Investment Partnership. TTIP explained (2015). Recuperat el 06 de maig de 2016, de http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2014/may/tradoc_152462.pdf

17 European Commission. Transatlantic Trade and Investment Partnership, The Economic Analysis Explained (2013). Recuperat el 06 de maig de 2016, de <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=968>

18 Guzmán, Javier (2015). ¿Adiós a los campesinos? *Punto de vista Le Monde Diplomatique*, 8, 102

19 European Commission. Transatlantic Trade and Investment Partnership, The Economic Analysis Explained (2013). Recuperat el 03 de maig de 2016, de <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=968>

Tant l'agricultura com la ramaderia tenen amenaces i oportunitats comunes pel que fa al processament, ús de transgènics i condicions de venda que, a més, tenen una relació directa amb la salut del consumidor. També comparteixen les diferències productives de les dues bandes i la sensibilitat diferent de les legislacions de cada territori²⁰. Si bé, també hi ha diferències ja que no totes les mesures previstes en quant als animals fan referència al consum alimentari.

- Les polítiques ambientals fora dels sectors productius, és a dir, pel que fa a flora, fauna, gestió de boscos, permissivitat de productes químics i, fins i tot, piscifactories –que el TTIP inclou en els anomenats *environmental issues*– són el tercer gran bloc des d'una perspectiva ambiental. Són les que no estan tan afectades per acords aranzelaris com per l'harmonització de les legislacions. En aquest sentit, les veus crítiques veuen com una amenaça per a Europa l'acord perquè els controls d'impacte ambiental són més tous a Estats Units que a la Unió Europea²¹.
- El quart bloc, no determinat en cap document, recolliria tots els efectes ambientals adjacents que podria comportar l'augment de les relacions comercials i les polítiques de cooperació. Tot i que en els documents queda recollit un intent per a reduir les emissions de gasos d'efecte hivernacle, i especialment de carbó²², encara no s'ha determinat com es farà. És clau saber com evoluciona aquest punt per a veure si la transició energètica que han començat països com Alemanya amb l'abandonament de l'energia nuclear²³ serà possible amb el TTIP. Això porta lligat l'extracció de matèries primes. Els ecologistes europeus temen, per exemple, que es facilite el *fracking* per a extreure petroli²⁴.

20 European Commission. Transatlantic Trade & Investment Partnership Advisory Group. Sub-group meeting on animal welfare (2015). Recuperat el 06 de maig de 2016 de http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/march/tradoc_153261.pdf

21 Entrevista al cap de política europea d'ICV, Lluís Camprubí. Es pot consultar als annexos d'aquest treball.

22 European Commission. Transatlantic Trade & Investment Partnership Advisory Group. Sub-group meeting on environmental issues (2015). Recuperat el 06 de maig de 2016 de http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/march/tradoc_153262.pdf

23 AFP (2011). Alemanya anuncia que abandona la energia nuclear. *El Periódico*. Recuperat el 06 de maig de 2016 de <http://www.elperiodico.com/es/noticias/sociedad/alemania-anuncia-que-abandona-energia-nuclear-1025186>

24 Schäfer, Thilo (2015). Al TTIP le crecen los enanos. *La Marea*, 24, 10-21

Justificació

En el punt anterior s'han exposat un seguit de raons per les quals el TTIP i els seus efectes ambientals són transcendents per a la població europea i estatunidenca. Si bé, per si sols no són justificació suficient ja que, entrant en certs aspectes tècnics necessaris per mostrar l'interès periodístic, es perd de vista un dels objectius d'aquest ofici: fer entenedora la realitat.

El reportatge que es planteja en aquest treball no busca arribar a un públic específic de la «llarga cua»²⁵ sinó un públic generalista. Tot i que les dues opcions són vàlides des d'una perspectiva periodística, hem escollit la segona perquè considerem que és aquesta la que compleix millor la funció social d'informació a la població afectada.

Tal com es pot veure més endavant en aquest treball, els impulsors i defensors eviten parlar del TTIP mentre que els opositors sí ho fan. Això demostra cert secretisme i complexitat de les negociacions. Explicar què se sap actualment i les oportunitats i riscos és la forma més fidel de fer periodisme. Que una de les parts siga reticent a donar explicacions dóna més força al contingut des d'una perspectiva periodística ja que, parafrasejant el magnat de la premsa britànica Lord Northcliffe –permeteu momentàniament la reflexió filosòfica i probablement menys acadèmica–, «periodisme és allò que algú no vol que se sàpiga, la resta és propaganda».

Partint, a més, de la idea que qualsevol realitat està composta de subjectivitats marcades per la ideologia, context i vivències de cada individu; el periodisme té l'obligació de donar veu a totes les parts implicades. Si una d'elles no vol parlar –com és el cas en l'exercici de realització del reportatge que es pot llegir a final d'aquest treball–, s'han de fer dues coses: indicar el silenci i buscar igualment l'altra perspectiva.

Si bé, un reportatge no pot estar basat en la contraposició d'idees només i, per això, és indispensable la recerca de documents oficials (els de la Comissió Europea i informes dels detractors en aquest cas) que aporten xifres i arguments de valor. En la presentació formal del projecte (pàg. 27) es

25 La teoria de *the long tail* (la llarga cua) va estar emprada per primer cop pel periodista Chris Anderson en un article a la revista *Wired* al 2004. Explica la divisió d'uns públics amplis i d'altres específics però més fidels que, en el camps del periodisme, permet l'existència de temes i articles especialitzats destinats a públics concrets.

Roca, Genís (2009). La convergència dels mitjans i la guerra de les audiències. *Quaderns del CAC*. Recuperat el 06 de maig de 2016 de http://www.cac.cat/pfw_files/cma/recerca/quaderns_cac/Q31-32_Roca.pdf

És també interessant des d'una perspectiva relacional del concepte de llarga cua amb l'àmbit cultural i social, la relació amb la llengua que es fa en el següent article:

Ferret, Anton (2006). Web 2.0, blocs, espai públic i llengua catalana: anàlisi i expectatives per al treball tècnic. *Llengua i ús: revista tècnica de política lingüística*, 37. Recuperat el 06 de maig de 2016 de <http://www.raco.cat/index.php/LlenguaUs/article/download/128266/177468>

desenvolupa més concretament tots els detalls a valorar des de la perspectiva periodística. Com a justificació, a banda de l'interès social del tema elegit, també cal considerar l'existència de suficients fonts personals i documentals per a desenvolupar una peça com la plantejada.

El TTIP com a objecte

El present treball planteja el desenvolupament d'un reportatge escrit sobre els efectes ambientals del TTIP. Entenem reportatge com aquella peça periodística en què apareixen diferents fonts, tant personals com documentals, per al desenvolupament d'un tema d'actualitat que es pot analitzar des de diferents prismes. Implica, per tant, una tasca laboriosa de lectura, anàlisi, contacte i contrastació que ha de permetre explicar el fet elegit i tot el context que el determina i condiciona.

El TTIP, en aquest sentit, és un tema ampli. En una visió reduccionista, es tracta d'un acord de lliure comerç i inversions entre dos territoris que concentren gairebé la meitat del pes econòmic mundial. Tot i que aquesta descripció és la mínima expressió de l'acord, porta lligada un gran debat sobre els efectes socials i econòmics que pot comportar. És a dir, la pròpia lògica d'un tractat de lliure comerç seria suficient per a desenvolupar un reportatge.

De fet, qualsevol tractat de la primera generació va comportar efectes sobre les relacions comercials amb uns països beneficiats i, de vegades, altres perjudicats. Fins i tot hi ha acords que portaven lligades clàusules militars per a la ubicació de bases en territori estranger. El condicionament de la política comercial a un acord provoca necessàriament la pèrdua de sobirania en decisions comercials. Això té efecte directe sobre la població des d'una perspectiva democràtica i laboral.

Però el TTIP com a objecte d'anàlisi en el reportatge proposat és molt més que un senzill tractat de lliure comerç. Tal com s'ha explicat anteriorment, és un acord de segona generació que va més enllà d'aranzels per a introduir inversions i serveis en la lliure circulació. Si en un tractat de primera generació hi ha efectes inevitables sobre la població en matèria democràtica i laboral, en un de segona els efectes es fan més grans.

Cal considerar, que la introducció de serveis en un tractat que agrupa dos territoris amb visions diferenciades sobre els drets bàsics, significa obrir una crisi democràtica més enllà de la sobirania entesa com a sufragi universal per a decidir les polítiques a implementar. El lliure comerç aplicat a serveis que en alguns països són públics o mixtos i en altres privats –exemple de la sanitat a Espanya i Estats Units– pot significar posar en competència l'aparell de l'estat amb la lliure empresa privada liberal. Aquest és un dels punts criticats pels detractors.

De fet, la crítica és part adjacent a l'objecte (TTIP) i ha d'estar present en el reportatge. El focus d'organitzacions antiTTIP sobre assumptes determinats del tractat permet conèixer quines són les amenaces –probablement oportunitats per a l'altra banda– que realment preocupen tant com per a engegar una campanya de contrainformació. No obstant, no tots els detractors tenen la capacitat

d'organitzar-se ni totes les persones que es podrien veure afectades positivament o negativa ho saben. És per això que malgrat acceptar el moviment contra el tractat i totes les seues organitzacions com a interlocutor vàlid en la representació de la contestació, no només s'ha d'escoltar aquesta veu. El periodista ha de tindre la iniciativa en la cerca de temes transcendents per a la població.

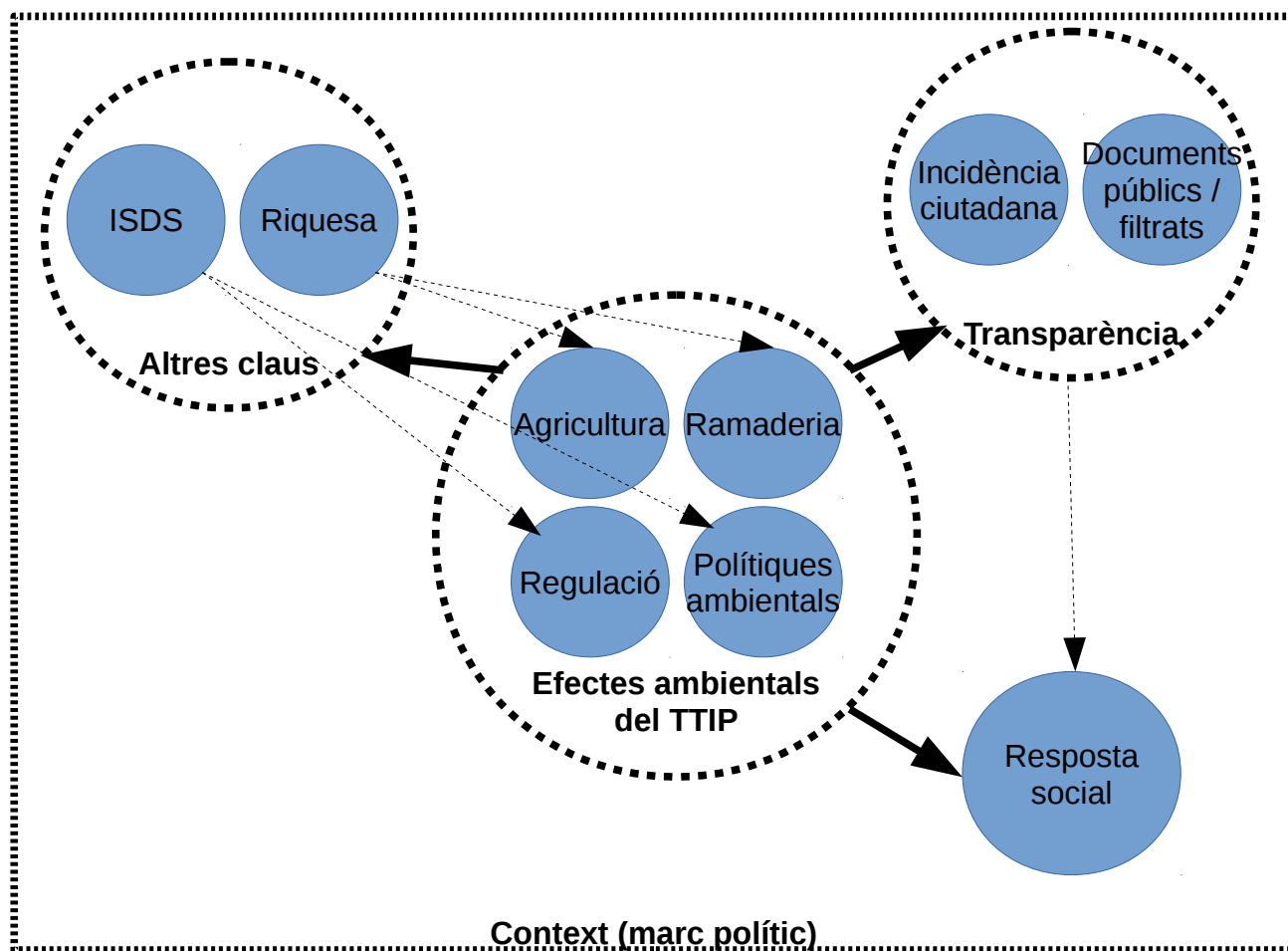
En el desenvolupament dels motius d'aquest treball (pàg. 4), s'han apuntat un seguit d'aspectes relacionats amb el TTIP. Alguns d'ells estan plantejats directament pels impulsors en els documents oficials –públics o filtrats– i altres es desprenen de l'anàlisi, comparació i crítica sobre assumptes debatuts actualment. Els motius apuntats són, en bona part, l'objecte d'estudi. Si més no, són elements que el determinen i fan que tinga un interès especial.

D'aquesta manera, com a mode de recopilació resumida d'aquests motius/elements de l'objecte (TTIP), fem un repàs als punts clau:

- És un acord entre potències.
- No és l'únic tractat que vol liberalitzar les relacions comercials.
- La distribució de la riquesa és desigual entre països i internament en cada estat (classes socials).
- El TTIP pot ser una oportunitat per al creixement econòmic de tots els actors.
- És un tractat purament de segona generació.
- Serà uns dels primers cops en què els tribunals d'arbitratge funcionaran en el marc de democràcies liberals consolidades.
- La ciutadania té poca incidència en el desenvolupament de les negociacions i, a més, hi ha una manca de transparència.
- Ha crescut un moviment de resistència que qüestiona el TTIP en el seu conjunt, des de les negociacions fins als temes que es debaten.
- El tractat arriba en el marc d'una crisi de l'estat-nació com a forma de solució de problemàtiques pel caràcter global de la majoria d'elles.

Si tractem de determinar l'objecte del reportatge, el TTIP és molt ampli. La focalització en els efectes ambientals permet aprofundir en un àmbit i no quedar-nos en la superfície de tot el tractat. Però fins i tot el medi ambient és molt ampli i no només fa referència als anomenats *environmental issues* apuntats en els documents. D'aquesta manera, diferenciem quatre àmbits que es

desenvoluparan com a part ambiental en el reportatge: agricultura, ramaderia, regulació i polítiques ambientals. A l'igual que amb el TTIP com a objecte s'ha referenciat els motius, en els motius de la determinació de l'àmbit ambiental (pàg. 8) també s'argumenta de manera detallada alguns dels elements que acompanyen aquestes quatre etiquetes.

Gràfic conceptual del reportatge. Jordi Pascual Mollá

En l'esquema²⁶ es mostra l'objecte i els elements destacats així com la seua relació entre ells. Tal com es pot veure, els efectes ambientals del TTIP són el centre del reportatge amb les quatre potes indicades. Alhora, està relacionat amb tres altres elements: la transparència, la resposta social i altres elements clau del tractat. En transparència s'ha inclòs la incidència ciutadana i la documentació que s'ha fet pública mentre que com a elements destacats s'inclouen els tribunals d'arbitratge i la riquesa. Tot plegat està condicionat pel marc polític.

L'objecte i àmbit (efectes ambientals del TTIP) té relació, com a centre del reportatge, amb els altres

26 L'esquema representa la prioritització temàtica dins de l'àmbit i objecte triat. Està basat en les informacions referenciades en el conjunt d'aquest treball així com en tota la documentació consultada que es pot veure en la bibliografia (Pàg. 64). En cap cas representa una estructura del conjunt del TTIP, només del reportatge. La tria dels elements determina, en part, l'enfocament que se li vol donar al treball.

tres elements i intrínsecament amb el context. Si bé, també destaquem altres relacions importants en la construcció del relat. D'una banda, trobem que la riquesa té més impacte sobre el potencial de la ramaderia i l'agricultura que sobre la regulació o les polítiques que s'apliquen. D'altra, els tribunals d'arbitratge tindran efecte directe sobre la regulació i les polítiques i no directament sobre els propis sectors agrícoles i ramaders.

Al mateix temps, la transparència és un condicionant per a tot el treball ja que només es pot plantejar la informació en base a una manca de documents. Al mateix temps que la transparència és un condicionant, és un punt clau del TTIP ja que gran part de la resposta ciutadana demana incidència i informació.

Objectius

Una de les funcions bàsiques del periodisme és donar a la gent la informació suficient per a exercir la seua condició de ciutadania i, per tant, subjecte polític. En la presentació del Manifest del Dia Mundial de la Llibertat de Premsa del 2016²⁷, el president de Solidaritat i Comunicació (SICOM), Josep Cabanyol, va citar Habermas per a defensar aquest precepte. En el marc d'un procés de deconstitució europea, pèrdua de força dels estats i privatitzacions, deia, el periodisme ha d'explicar si el benestar de la ciutadania està en risc i si hi ha una acumulació de capital en poques mans que dificulta la redistribució de la riquesa.

Acceptant el precepte d'Habermas i l'actualització de Cabanyol, tindre coneixement d'un tema com el TTIP i un àmbit com el medi ambient és clau per a poder exercir la condició de ciutadania. A més, com s'ha mostrat en els motius de la realització d'aquest treball (pàg. 4), el TTIP obre un debat interessant al voltant del benestar i l'acumulació de capitals, entre d'altres. Partint de la base que la unificació de mercats implica canvis en la sobirania i les regles del joc del sistema democràtic pel que fa a transaccions mercantils, un reportatge com el plantejat ha d'analitzar les amenaces per a la majoria de població.

De la contrastació de posicionaments i d'arguments s'ha de poder traure conclusions o, com a mínim, fer que el lector les pugui traure analitzant allò exposat des de la seua perspectiva. Això implica abandonar la concepció –al meu parer arcaica i impossible– de fer un periodisme objectiu. Es tracta de l'etern debat de la nostra professió i que tractaré de tancar en aquest mateix paràgraf per a no allunyar-me del tema central del treball: el periodisme no pot ser objectiu en tant que està fer per subjectes.

Tancat el debat i afirmat, llavors, que el reportatge seguirà un model de “periodisme militant” –no tant per la intencionalitat prèvia del periodista com pel posicionament ideològic de partida que no significa no tractar de donar veu i de la mateixa manera a tots els actors implicats–, és obvi que un dels objectius és desenvolupar una mirada crítica envers el tractat. Fer aquest tractament informatiu

27 El manifest té l'adhesió de l'Associació Catalana de Juristes Demòcrates, l'Associació d'Actors i Directors Professionals de Catalunya, l'Associació de Dones Periodistes de Catalunya, el Col·lectiu de Dibuixants de Premsa, Comissions Obreres de Catalunya, la Confederació d'Associacions Veïnals de Catalunya, GAMAG-Europe, Món Comunicació amb visió de gènere, Sindicat de Periodistes de Catalunya, Solidaritat i Comunicació, el Màster i la Càtedra Gènere i Comunicació de la UAB, la Unió General de Treballadors de Catalunya i la Xarxa Internacional de Dones Periodistes i Comunicadores.

Manifest: Manifest per una llibertat de premsa de totes i tots (2016). Recuperat el 06 de maig de 2016 de http://www.sindicatperiodistes.cat/sites/default/files/documents/manifest_llargok2.pdf

Acte de presentació: Streaming taula rodona «La informació pertany a la ciutadania» (2016). *Sicom TV. Solidaritat i Comunicació*. Recuperat el 06 de maig de 2016 de <https://www.youtube.com/watch?v=nUSQUp3s6vE>

ha de permetre explicar aquells assumptes que els poders polítics i econòmics que estan al darrere del TTIP no anuncien. Es compleix així una altra de les normes bàsiques del periodisme, qüestionar el poder.

Reprent l'esquema d'estructuració del reportatge, s'hi pot extreure un objectiu comú i altres segmentats. El comú és l'explicació crítica de tots els elements que apareixen en el gràfic. En quant als efectes ambientals, cal desenvolupar la informació en el marc del context ecològic vigent, de les amenaces del clima i oportunitats i mancances del TTIP en aquest aspecte. Al mateix temps, en agricultura i ramadera s'ha d'explicar la vessant econòmica (tipus d'extensions, previsió de creixement...) i pràctica (transgènics, productes químics...).

Dins dels efectes ambientals cal evidenciar les diferències reguladores i la seua aplicació pràctica mitjançant polítiques concretes a totes dues bandes de l'Atlàntic. La millor forma de fer-ho és a través d'exemples concrets, sobretot en aquells temes que més conscienciada està la població. Tot plegat ha de permetre dir i fer reflexionar el lector sobre si el TTIP és positiu o no des de la perspectiva ambiental.

A més, un altre dels objectius és no fer una segmentació tancada, és a dir, no té sentit tractar de forma aïllada l'ecologisme. La vinculació amb els conceptes de riquesa i els tribunals d'arbitratge que poden afectar a les legislacions vigents –són elements claus de l'esmentada harmonització de les regulacions– permet veure la part ambiental del tractat sense perdre la perspectiva del propi tractat. El mateix passa amb la resposta social.

La transparència no només serveix per a la contextualització sinó per a l'afirmació del propi assumpte ambiental. Si els documents que en fan referència són més o menys complets i si hi ha que han vist la llum o no, és un indicatiu del tractament que el TTIP fa dels assumptes relacionats amb el medi ambient.

En l'esquema estan marcades amb fletxes les interrelacions exposades en els paràgrafs anteriors però, a més, hi ha una que ho condiciona tot: el context o marc polític. Tornant als motius, s'ha explicat que un reportatge sobre el TTIP i els efectes ambientals té interès perquè vivim en un punt d'inflexió de la realitat política amb una decadència dels estats com a forma d'organització política i, fins i tot, certa dissolució de la societat de masses per un consum més individualitzat. Això, que *a priori* pot semblar un debat sociològic allunyat de la realitat que tracta el reportatge, és un element clau en l'anàlisi ja que qualsevol acció és producte del seu temps. No s'ha de perdre de vista que el TTIP naix en el marc d'una crisi sistèmica i ambiental.

Un altre dels objectius del reportatge és allunyar-se de la visió simplista que fins el moment molts

mitjans de comunicació han fet del TTIP. Hi ha un posicionament en què es planteja si el lliure comerç és bo o dolent i, en funció de la línia editorial, cada mitjà ha desenvolupat el seu discurs al voltant del tractat. Hi ha pocs *mass media* que han sigut capaços de desempallegar-se d'això per a fer reportatges i articles que busquen més profunditat. El reportatge plantejat en aquest treball té com a objectiu anar més enllà del reduccionisme i aportar una reflexió de pes al voltant dels efectes ambientals del TTIP.

Ara bé, aquesta tasca crítica no pot traspassar els límits establerts en el Codi Deontològic del Col·legi de Periodistes de Catalunya²⁸. En el primer criteri de la declaració de principis de la professió es fa esment directe a la distinció entre fets i opinions o interpretacions. D'aquesta manera, el periodista es limitarà a fer una exposició dels fets i el seu context i les valoracions quedaran en mans de les fonts consultades.

Com només es planteja el reportatge com a peça, no hi ha lloc per a l'opinió separada del periodista ni d'experts. En cas de voler-se implementar, caldria fer una altra peça (o diverses) i emmarcar-ho tot en un dossier especial o revista monogràfica. Aquesta és la possibilitat que van utilitzar dos mitjans que ja han estat referenciats diferents cops en el treball i que han servit per a l'estructuració del reportatge, *La Marea*²⁹ i *Le Monde Diplomatique*³⁰.

A mode de resum, l'esquema dels objectius plantejats i enraonats en aquest punt és:

- Donar la informació suficient a la ciutadania.
- Contrastar posicionaments i arguments per a treure conclusions i obrir debat democràtic.
- Desenvolupar un discurs crític i de control al poder sobre el TTIP.
- Contextualització dels efectes ambientals en el marc d'una crisi ecològica.
- Desenvolupar els aspectes relacionats amb l'agricultura i la ramaderia des d'una vessant econòmica i pràctica.

28 Col·legi de Periodistes de Catalunya (1992). Declaració de principis de la professió periodística a Catalunya. Recuperat el 06 de maig del 2016 de <http://www.periodistes.org/dms/cpc/docs/Col-legi-Legislaci-/CODI-DEONTOL-GIC/CODI%20DEONTOL%C3%92GIC.pdf>

29 Dossier sobre el TTIP. (2015) *La Marea*, Cooperativa Más Público 24, 10-21

Aquest dossier està compost per un reportatge principal (*Al TTIP le crecen los enanos*) i diversos articles relacionats. En altres números la revista editada per la cooperativa Más Público també ha publicat articles sobre el TTIP però a mode de reportatges sense continguts adjacents que també han servit per al desenvolupament d'aquest treball. Les referències es poden trobar a la bibliografia (Pàg. 64) del present treball.

30 TTIP, NAFTA, TISA... Una OTAN de la economía (2015). *Punto de vista Le Monde Diplomatique*, 8, 0-122

Aquesta revista especial està editada per *Le Monde Diplomatique* en col·laboració amb la *Fundación Monodiplo de la UNED* i el diari *Público*. Recull tot tipus d'articles sobre el TTIP des d'una visió crítica i amb un espai obert a activistes i polítics.

- Desenvolupar la resta d'elements marcats en l'esquema al voltant del medi ambient com a centre del reportatge.
- Contextualització ampla en el moment de crisi sistèmica.
- Defugir del reduccionisme i buscar l'aprofundiment a través de fonts documentals i personals.
- Complir les exigències d'aquesta professió, és a dir, el Codi Deontològic del Col·legi de Periodistes de Catalunya.

Pertinença professional

Amb tot allò que s'ha exposat fins aquest punt, pot semblar que el reportatge plantejat queda molt lluny del món periodístic pel seu grau de tecnicisme. Ara bé, justament l'aclariment i simplificació és la tasca periodística a fer i la gran pertinença. Òbviament, el periodista per si sol no té els coneixements suficients per a fer-ho i, per això, en el desenvolupament del reportatge cal consultar fonts primàries i secundàries així com documentals i personals.

En el reportatge que recull aquest treball s'ha pogut parlar amb un economista, dos representants de partits polítics i un activista. Tots quatre ajuden a la contextualització. S'ha contactat amb altres fonts que han rebutjat o no han respost a les peticions. Significativament, com s'explicarà més endavant, aquelles persones i col·lectius que ideològicament estan més a prop del TTIP no han volgut parlar-ne mentre que els detractors sí. A banda d'aquestes entrevistes, també s'ha contactat amb altres fonts i cercat documentació (ho desenvolupem en la presentació formal del treball, pàg. 27).

Està clar, però, que aquest no és un treball periodístic autoreferencial o acadèmic sobre el propi món de la comunicació. Justament per això el present treball de fi de grau es presenta en forma de projecte i no pas com una recerca –tot i que ha implicat recerca–. Només es podria presentar com a recerca en la comunicació si es determinaren els efectes que pot tenir sobre assumptes com la propietat dels mitjans i la competitivitat d'aquests però, almenys de moment, no hi ha dades al respecte.

Amb allò explicat fins el moment, s'han donat raons de la pertinença del tema com l'interès social, polític, ambiental i econòmic o els efectes a escala local, estatal i global. És per això que no reincidirem en l'explicació que queda ben recollida en els motius per a la realització d'aquest treball i el reportatge proposat (pàg. 47).

Criteris metodològics

La funció del periodisme és recollir informació d'actualitat i nova, contrastar-la, posar-la en context, jerarquitzar-la i transmetre-la. En el cas del reportatge sobre el TTIP plantejat és especialment important la contrastació amb diverses fonts personals i documentals així com el context perquè si no s'explicaren extensament aquests dos elements no seria un reportatge sinó una notícia o un article d'anàlisi breu.

El recull de la informació

Seguint la funció bàsica d'aquest ofici, el primer pas és el recull d'informació. El TTIP és un tractat que ha permès crear molta informació, sobretot crítica. Hi ha milers d'articles, diversos llibres, reportatges... Ara bé, en el mar de la infoxicació³¹ no cal perdre de vista que, si el reportatge ha d'explicar un acord entre Estats Units i la Unió Europea, la forma més fidedigna d'aconseguir la informació, almenys per al primer contacte, és acudir a la font oficial. En aquest cas, l'organisme que ha fet pública part de la informació sobre el tractat és la Comissió Europea.

Fins i tot en el marc dels documents de la Comissió hi ha molta informació, encara que no gaire aprofundida, i per això cal fer un triatge. En el lloc web de transparència del TTIP³² hi ha molta documentació segmentada per rondes de negociacions així com documents específics d'àmbits o d'explicació genèrica de l'acord. El triatge ha de basar-se en la selecció dels documents que expliquen alguna cosa de l'àmbit elegit (medi ambient) ja siga directament o indirecta així com els grans documents que contextualitzen i expliquen el posicionament de la Unió Europea i les previsions que fa respecte a l'acord amb Estats Units.

És una tasca complexa, no només pel triatge, sinó per la lectura. Tota la documentació està en anglès, llengua comunitària, i només algun document també està registrat en alguna altra llengua europea. El periodista ha de conèixer l'idioma però, en aquest cas, no és la llengua materna, i per això cal recórrer a recursos com diccionaris i vocabularis per a no malinterpretar la informació exposada en la documentació.

Com aquesta tasca s'ha realitzat per al reportatge que s'inclou en aquest treball, podem afirmar que la informació facilitada per la Comissió Europea és escassa, poc contextualitzada i poc documentada. Els informes generals tracten els aspectes de creixement econòmic com a positius i

31 Pérez Curiel, Concepción i Luque Ortiz, Sergio (2014). La educación mediática: una meta de los medios de comunicación frente a la infoxicación informativa. *Universidad de Sevilla*. Recuperat el 07 de maig de 2016 de https://idus.us.es/xmlui/bitstream/handle/11441/30532/Libro_de_actas_Infoxicacion_navegable3.pdf?sequence=1&isAllowed=y

32 European Commission. The Transatlantic Trade and Investment Partnership Documents and events. Recuperat el 07 de maig de 2016 de http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/ttip/documents-and-events/index_en.htm#_documents

en donen xifres però no referencien estudis concrets que ho avalen, només els fets per la pròpia Unió. Els documents d'àmbits concrets són breus i no hi ha acords sinó que només s'exposen els punts de vista de cada actor. No és despreciable aquesta informació ja que serveix per a posar el focus sobre els temes a debat i les veus de totes dues bandes. Ara bé, sense saber què pot aprovar-se, la informació només es pot centrar en el debat.

Un cop triada, esquematitzada i interioritzada la informació oficial, cal buscar els discursos favorables i contraris. El primer contacte ha de ser, novament, a través de recursos existents, és a dir, fonts documentals. Cal buscar articles periodístics i analítics així com informes que puguin haver fet actors conscienciats i posicionats en el debat que planteja el TTIP. Ací trobem partits polítics, activistes, ONGs, *lobbies*, economistes... És important que no només s'agafe informació d'un àmbit, sinó, que triem tot allò que ens pot ajudar a desenvolupar el reportatge en base a l'esquema que s'ha presentat anteriorment. És tan important la vesant econòmica com l'ecologista sempre que servisca per a mantindre l'estructura plantejada.

Tota aquesta informació ha de servir per a ubicar actors i posicionaments. Ha de servir per a tindre una primera confrontació d'arguments. Òbviament, els sectors favorables no distaran tant d'allò plantejat pels documents oficials i, fins i tot, no hauran fet tanta informació perquè no posen en dubte el plantejament oficial. En canvi, els desfavorables han fet un gran nombre de campanyes, articles i reflexions diverses al voltant del TTIP. Això provoca que hi haja una llarga «literatura» al voltant del tractat. En el triatge de la informació, cal centrar-se en allò que realment interessa per al reportatge. No necessàriament un llibre que explica el tractat en sentit ampli és útil ni un article breu sobre un àmbit específic pot esclarir els dubtes.

La següent fase del recull d'informació ha de ser la del contacte directe amb actors implicats. A l'igual que passa amb la documentació, els detractors accedeixen més a parlar del tractat que no pas els favorables. Ara bé, s'ha d'intentar parlar amb totes les persones o, com a mínim, tindre el seu punt de vista. En la realització del reportatge, hem pogut comprovar que de les 7 persones aproximadament amb què hem contactat com a desfavorables, 4 han accedit a fer l'entrevista i una altra ha passat documentació diversa de l'organització que representa. En canvi, d'aproximadament els mateixos favorables només una persona ha contestat i ho ha fet rebutjant l'oferta d'entrevista. La predisposició de cadascú a parlar-ne també és clau en la creació del reportatge ja que el silenci també és important informativament.

És important intentar que els perfils dels entrevistats siguin diferents perquè cada entrevista aporte reflexions diferents. En les entrevistes s'ha de deixar que la font s'estenga tot el que considere i

només reconduir-lo quan realment s'ha abandonat el tema central. Les fonts personals no solament poden fer relacions que no s'havien previst prèviament sinó, també, facilitar recursos documentals diversos.

De tota aquesta tasca, que s'ha plantejat lineal però pot ser intermitent en tant que potser només es pot fer una entrevista un dia determinat o s'ha publicat algun document nou cap al final del procés, ha de servir per a tindre tota la informació necessària per a fer el reportatge.

Contrastació

Amb tota la informació recollida, s'ha de fer una tasca de contrastació. Bàsicament s'ha de tenir els documents oficials com a base i veure què coincideix i què no amb aquesta versió. En cas que no coincidisca, cal veure si només es tracta d'una diferència en l'anàlisi del tractat o d'una manipulació o error en l'exposició de xifres (per exemple si algú diu que la Unió Europea ha fet una previsió de creixement i en realitat és una altra).

Com s'ha indicat, el reportatge se centra en el debat i, per tant, la majoria de desavinences entre les diferents fonts no seran per la falsedat sinó per la diferent argumentació. En aquest cas, la contrastació està marcada per la contraposició d'idees i el propi reportatge ho recollirà ja que no es pot no donar per vàlid cap dels posicionaments si no hi ha una clara manipulació intencionada.

Posar la informació en context

La informació recollida i contrastada no és aliena a la realitat sociopolítica mundial. Per això, cal explicar quin és el marc en què hi ha el debat. Es tracta de buscar i estructurar informació adjacent que ajuden a entendre el TTIP en un temps i unes societats determinades. És on l'experiència del periodista i fonts documentals més sociològiques tenen més força.

Jerarquització

Arribats a aquest punt, hi haurà molta informació recollida que s'ha d'organitzar. La jerarquització ve determinada per quin és el tema central i allò que volem destacar d'ell. Per tant, els efectes ambientals i especialment l'harmonització serà el centre del reportatge. La informació adjacent que el complementarà és el que en l'esquema (pàg. 15) s'ha situat al voltant dels efectes ambientals.

El context, en canvi, no es pot deixar com un tema a desenvolupar al llarg del reportatge sinó que és necessari que estiga present des de l'inici perquè tota l'explicació tinga sentit. En ser un reportatge, no hi ha problema en no tindre un *lead* ni seguir la forma de piràmide invertida. No es tracta de cercar fórmules properes al nou periodisme³³ però sí trencar l'estructura rígida de les notícies més

33 Wolfe, Tom (1973). El nuevo periodismo. *Anagrama*.

bàsiques.

Transmissió de la informació

La plasmació de la informació s'ha de fer de forma ordenada i entenedora, amb un llenguatge senzill i directe que evite utilitzar més paraules de les necessàries per a explicar el tema. En qualsevol cas, aquest punt del treball només tracta d'explicar la metodologia. L'aplicació pràctica es troba en els punts següents.

Punts forts i dèbils del TTIP com a tema periodístic

Encara que aquest no és un projecte periodístic ampli com podria ser la creació d'un mitjà de comunicació o d'un producte audiovisual de llarga durada, és interessant fer una anàlisi de les oportunitats i mancances del TTIP en el tractament periodístic. Ja que és una mena d'anàlisi DAFO, ho desenvolupem seguint l'esquema en la següent graella.

Factors interns	Fortaleses	Debilitats
	<ul style="list-style-type: none"> • Periodísticament, dóna molt de joc per la contrastació de posicionaments. • L'autor segueix l'actualitat política europea i, per tant, pot afegir valor o cercar fonts que l'afegisquen. • L'autor no ha partit de zero en la realització del reportatge perquè ja havia seguit informacions al respecte. 	<ul style="list-style-type: none"> • L'autor no té amplis coneixements d'economia i això implica dependre més de fonts personals per a l'anàlisi. • L'autor no té l'anglès com a primera llengua i això implica dependre més de recursos lingüístics per a no malinterpretar la informació. • Com l'autor ja coneixia el TTIP, parteix d'una idea prefixada que cal esborrar en el reportatge.
Factors externs	Oportunitats	Amenaces
	<ul style="list-style-type: none"> • Seria de les primeres vegades que s'aprofundeix periodísticament en l'àmbit ambiental del TTIP. • És un tema d'actualitat que afecta a milions de persones. • Hi ha actors molt implicats en contra del TTIP. 	<ul style="list-style-type: none"> • Els actors que defensen el tractat prefereixen no parlar-ne. • No hi ha informació definitiva de les negociacions. • Hi ha una manca de transparència que provoca que hi haja poca documentació oficial. • Hi ha molta informació condicionada pel posicionament ideològic (infoxicació en favor d'una de les bandes).

Presentació formal del projecte professional

A partir d'aquest punt del treball es desenvolupa l'aplicació pràctica de tot allò que s'ha explicat en la introducció. D'aquesta manera, al final del bloc es troba el resultat definitiu, és a dir, el reportatge escrit.

Planificació

Determinació de temes

El TTIP té molts prismes d'anàlisi. En aquest punt s'enumeren els principals per tal de poder veure l'envergadura i destriar aquells que es tractaran en el reportatge.

- Economia
 - Creixement econòmic
 - Efectes de la liberalització per sectors
 - Primari (agricultura, ramaderia, mineria...)
 - Secundari (producció)
 - Terciari (serveis)
 - Finances i inversions
 - Acumulació de capitals i redistribució de la riquesa
- Drets
 - Efectes sobre el món laboral
- Regulació
 - Harmonització
 - ISDS
 - Efectes de l'acord per legislacions referents a sectors i àmbits (medi ambient, per exemple)
- Geopolítica
 - Crisi dels estats

- Preponderància de les potències
- Transparència
 - Recorregut polític per a l'aprovació
 - Documentació feta pública (i el cas de la sala tancada amb informació)
- Resposta social
 - *Stop TTIP*
 - Sectorial
 - Principals crides i consignes
- Marc conceptual
 - Altres acords de lliure comerç en marxa
 - Precedent del lliure mercat

L'esquema no segueix fil per randa els punts tractats en els documents de la Comissió Europea sinó que representa nodes periodísticament rellevants. Molts d'ells són mòbils i estan interrelacionats, per tant, la ubicació dins de blocs més amplis només serveix per fer una enumeració ordenada que servisca per a fer el triatge dels punts que es volen tractar i la seua prioritització.

Determinació del tema central, secundari i relació entre ells

En base a tots els punts esmentats anteriorment i la voluntat de fer del medi ambient el centre del reportatge, cal fer un triatge de temes i la seua relació entre ells. Seguint l'esquema base presentat en la introducció (pàg. 15), el medi ambient és el centre del treball amb agricultura, ramaderia, regulació i polítiques ambientals. Dels punts anteriorment citats, s'inclouen els efectes de la liberalització en el sector primari i l'efecte de l'acord per legislacions referents a sectors i àmbits (en aquest cas el medi ambient).

En l'àmbit de la transparència s'inclouen tots els punts que en l'enumeració anterior queden dins de la categoria «transparència», és a dir, el recorregut polític per a l'aprovació i la documentació feta pública (i el cas de la sala tancada amb informació). El mateix passa amb la resposta social on s'encabirà *Stop TTIP*, reivindicacions sectorials i les principals crides i consignes.

És diferent allò que en l'esquema de la introducció s'havia anomenat «altres claus» perquè representa un recull d'elements relacionats que es volen destacar per sobre de la resta per la seua

vinculació amb el fet central però que entre ells no creen un bloc uniforme. Ací s'inclourà l'ISDS i l'harmonització de legislacions, el creixement econòmic i la redistribució de la riquesa.

El marc conceptual que ho condiciona tot ha d'incloure, òbviament, allò que en els punts citats anteriorment hem anomenat «marc conceptual», és a dir, altres acords de lliure comerç en marxa i precedent del lliure mercat (inclou tractats anteriors, creixement del neoliberalisme, el GATT...). Alhora, ha de recollir altres elements com la vesant geopolítica i referències a efectes sobre altres sectors perquè el lector no perda de vista que el TTIP no només implica una transformació de les polítiques ambientals i els sectors extractius.

El medi ambient, en els termes determinats en aquest punt, és, per tant, el centre del reportatge que té el context o marc conceptual com a acompanyant de tota la informació, amb especial importància a la introducció. Els altres elements són secundaris i es desenvolupen en funció de la seua relació amb l'element central, és a dir, primer la redistribució de la riquesa i l'harmonització, després tots els aspectes relacionats amb la transparència i tràmits polítics i, finalment, la resposta social. D'aquesta manera, el medi ambient no queda difós i es relaciona en primera instància amb l'economia ja que, tot i centrar-nos en l'ecologisme, el TTIP és principalment un acord econòmic.

En qualsevol cas, aquesta és una breu descripció de les temàtiques i importància però no és l'esquema definitiu del reportatge. En aquesta presentació formal del treball acabarem de desenvolupar punts rellevants per a l'estructuració de la peça proposada i, just abans del reportatge, s'hi presenta l'esquema definitiu.

Desenvolupament

En aquest punt es desenvolupa la tasca de recerca i interiorització d'informació per tal de poder fer el reportatge. En els criteris metodològics (pàg. 22) s'ha explicat breument les fases bàsiques de la tasca periodística però sense aprofundir en les fonts. Arribats a aquest punt, desenvolupem tota la recerca realitzada per al reportatge que s'adjunta al final del present bloc. Tot i que s'explicarà tant fonts personals com documentals, les referències bibliogràfiques completes queden recollides en la bibliografia (pàg. 64) per a evitar fer grans notes al peu. Alguns dels recursos trobats per a la realització del reportatge ja s'han citat en l'explicació que s'ha fet fins el moment.

De menys a més coneixements

Cal partir del precepte que el periodista ha d'acumular nous coneixements per tal de poder realitzar la peça informativa plantejada. Per això se seguirà una dinàmica de menys a més coneixements, de menys a més profunditat i de més a menys facilitat. El punt de partida en el treball és el

coneixement a grans trets del tractat i els efectes sobre el medi ambient. El següent pas és aprofundir per a fer d'estes idees primàries una construcció més complexa.

El procés per a aconseguir més coneixements ha de basar-se en l'obtenció d'informació a través de fonts documentals i personals. Ara bé, només la recopilació no és suficient. Per això cal ubicar les noves idees i dades que aporten les fonts en l'esquema bàsic del treball. Només així es pot destriar la informació que realment és útil per als objectius determinats.

Formes d'aconseguir la informació

Com s'ha indicat diversos cops, les fonts documentals són bàsiques en aquest treball ja que és l'única forma de veure el posicionament i arguments dels impulsors. D'aquesta manera, per al reportatge, s'ha revisat tota la web de la Comissió Europea sobre el TTIP. S'hi troben tot tipus de documents i, per això, s'ha hagut de fer una tria en benefici d'aquells que expliquen previsions d'efecte econòmic, posicionament de la Unió Europea i els àmbits que es poden considerar medi ambient.

D'entre tots ells hi ha quatre que són especialment interessants per l'adequació. Els dos primers expliquen el TTIP a nivell general, un a grans trets i l'altre centrant-se en les previsions econòmiques. Tots dos són bàsics per a saber el discurs que la Comissió Europea fa al voltant del TTIP i les negociacions amb Estats Units.

Els altres dos documents són els únics que fan referència directa als efectes ambientals. Tots dos són de març del 2015, dels més recents que hi ha a la web, perquè és quan es van fer les reunions referents a polítiques ambientals. Els documents són una mena d'actes de les trobades on no hi ha acords definitius però s'apunten els temes debatuts i el posicionament de cadascuna de les parts. Obren la porta a trobar punts interessant de debat més enllà dels plantejats pels opositors.

Aquests quatre documents són centrals en el desenvolupament del treball ja que aporten la visió oficial. No són, però, els únics consultats. També s'aprofita la filtració feta per Greenpeace ja que hi ha un document que fa esment directe a l'agricultura i és, per tant, molt interessant contrastar allò que la Comissió havia amagat amb allò que ha fet públic. La resta dels arxius filtrats també tenen vinculació amb el medi ambient.

Per al recull d'informació crítica amb el tractat s'ha fet un repàs a l'hemeroteca d'aquells mitjans que més tractament havien fet del TTIP abans i durant el 2015. S'inclouen *La Marea*, *Le Monde Diplomatique*, *Público*, *Cafè amb llet*, *eldiario.es* i *Ctxt* principalment. La resta de grans mitjans no van mostrar interès pel tractat fins temps més tard. De fet, al maig del 2016, mes previ a l'entrega

d'aquest treball, hi ha hagut un creixement de l'interès informatiu al voltant de l'acord també als grans mitjans.

El present treball no tracta de fer una anàlisi sobre per què els mitjans han fet més o menys cas a aquest assumpte tan transcendental per a la Unió Europea i Estats Units, però probablement es deu a un augment de la mobilització i a l'intent de l'executiu estatunidenc d'aprovar-lo abans que acabe el mandat d'Obama, el que ha provocat que el govern francès, després de diverses filtracions, agafe un posicionament clarament contrari. Siga com siga, el medi ambient no ha sigut protagonista llevat d'alguns punts concrets en agricultura com la denominació d'origen o de regulació com la permissivitat del *fracking*.

Del contacte amb fonts personals també s'han pogut aconseguir fonts documentals. Per exemple, un llibre de la Fundació Nous Horitzons, d'ICV, en què s'explica el TTIP des de diferents prismes. També un munt de documents del posicionament de la Unió de Pagesos, principal sindicat del camp català, i de la Unión de Uniones, de la qual en forma part, sobre l'acord i els efectes que tindria sobre l'agricultura i ramadera.

De la lectura de tot plegat es pot fer una anàlisi de les claus del posicionament contrari així com trobar veus crítiques constants com la de l'activista estatunidenca d'origen europeu Susan George. Per al context que s'escapa de l'acord de lliure comerç també han servit llibres diversos d'economia i sociologia com *Estado de crisis* de Bordon i Bauman o *Le capital au XXIe siècle* de Thomas Piketty. També algunes altres lectures prèvies que analitzen el context polític i social.

El contacte amb fonts personals és essencial per a posar cara i ulls als arguments i, sobretot, poder preguntar i repreguntar si cal. D'aquesta manera es va fer el següent llistat de possibles contactes:

Favorables	Desfavorables
<ul style="list-style-type: none"> • Cercle d'Economia • Cambres de Comerç de Catalunya • Xavier Sala i Martin, economista • Ramon Tremosa, eurodiputat • Santiago Fisas, eurodiputat • Comissió Europea 	<ul style="list-style-type: none"> • Arcadi Oliveres, economista • Marina Albiol, eurodiputada • Ernest Urtasun, eurodiputat • Unió de Pagesos • Gustavo Duch, activista per la sobirania alimentària • Dimitri Defranc, activista contra els

	<p>tractats de lliure comerç a l'Amèrica Llatina</p> <ul style="list-style-type: none"> • Albano Dante, diputat • Campanya <i>No al TTIP</i>
--	--

Es va contactar amb totes les persones i entitats però, finalment, només un dels *a priori* favorables al TTIP, Ramon Tremosa –potser dels menys opositors–, va respondre. Va denegar l'entrevista i es va remetre a les declaracions que ja s'havien fet en mitjans de comunicació.

En canvi, els opositors van respondre tots llevat dels dos últims. Hem pogut entrevistar Oliveres, Albiol i Defranc. Urtasun no va poder fer l'entrevista però la vam realitzar al cap d'Unió Europea i política internacional d'ICV, Lluís Camprubí. Duch també va respondre remetent-nos a una altra persona que finalment no vam poder entrevistar. La Unió de Pagesos va facilitar un munt de documents sobre el TTIP.

Es veu, llavors, una clara diferència pel que fa l'exposició pública de detractors i defensors. És cert, però, que a instàncies més baixes i no argumentant el contacte en el marc d'un treball acadèmic com el present, algunes institucions desfavorables sí n'han parlat. Mig any enrere i fora d'aquest treball, l'autor va poder parlar sobre el TTIP amb la Cambra de Comerç de Terrassa. Abandonar l'àmbit local/comarcal per a plantejar el reportatge en clau nacional fa enrere alguns dels actors.

D'una banda, el silenci és també interessant periodísticament. D'altra, malgrat el silenci, tenim coneixement a través de mitjans de comunicació i notes de premsa publicades als llocs webs de col·lectius el posicionament dels detractors. És l'única manera de no obviar-los. Amb tota la informació recollida a través de les fonts personals i documentals, es pot començar la feina de contrastació, estructuració i plasmació.

Calendari

En les taules es mostra el temps emprat per a cada fase de la realització del reportatge des del 22 d'octubre del 201, data d'inici del treball amb la primera reunió amb el tutor per a la determinació del tema del treball de fi de grau. Agafem la mateixa data d'inici ja que la part principal del present treball és el reportatge i es va començar a preparar des de l'inici.

En qualsevol cas, aquests són els tempos emprats en el desenvolupament del reportatge que es presenta a final d'aquest bloc. Ara bé, en cas d'haver-se hagut de realitzar per a qualsevol mitjà de

comunicació en forma d'encàrrec, s'hagueren hagut d'adaptar els terminis, a l'alça o a la baixa, el que hagués pogut variar el nombre de fonts consultades, per exemple.

Durant tot el període, hi ha una tasca obligatòria de seguiment de l'actualitat relacionada amb el TTIP per si en algun moment determinat calia canviar o afegir algun dels aspectes recollits.

Tasca	
	Determinació del tema del reportatge.
	Recerca de la primera informació.
	Determinació de l'àmbit.
	Recerca i lectura d'informació.
	Ubicació d'actors.
	Contacte amb actors.
	Preparació i realització d'entrevistes.
	Jerarquitjació de la informació i contrastació.
	Redacció.
	Revisió.

Octubre						
Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Novembre						
Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

Desembre						
Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

Gener						
Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Febrer						
Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29						

Març						
Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Abril						
Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

Maig						
Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Juny						
Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

Els terminis marcats en el calendari són els que finalment s'han seguit en la realització del present treball però no compleixen el planejament fet inicialment. La determinació del tema va ser ràpida però agafar medi ambient com a àmbit per a poder fer un treball més acurat i, sobretot, obtenir una primera informació sobre els efectes ambientals va ser una tasca que es va allargar una setmana més del que estava previst.

La recerca d'informació va ser àmplia i, en observar que hi ha més documentació de l'esperada –tot i que poc aprofundida–, es va complexar la tasca d'ubicació d'actors i, en conseqüència, el contacte. Tot i que es va contactar amb els entrevistats al març i es van començar a preparar les entrevistes,

fins a l'abril no es va poder fer la primera, el que va ajustar el termini per a poder utilitzar tot maig per a la redacció. A més, tot i estar en fase de redacció, no s'ha tancat la porta fer entrevistes mentrestant per a aportar més informació.

Siga com siga, el calendari realitzat segueix els criteris del plantejament inicial, és a dir, utilitzar gran part del temps a la documentació i deixar bastant marge a les entrevistes amb períodes de reflexió entremig. No es tracta de fiscalitzar el temps dedicat al treball sinó d'haver deixat uns terminis raonables per al desenvolupament correcte. En cas d'haver disposat més temps, s'haguera pogut allargar el d'entrevistes per a donar més marge –i insistir més– als detractors. Ara, amb el temps transcorregut, queda clar que la no-resposta no és una qüestió de mala previsió temporal.

Llibre d'estil

Aquest és un reportatge aïllat que no forma part de cap publicació. Per això no hi ha cap norma bàsica d'estil a la qual adaptar-se. Si qualsevol mitjà decidira publicar-lo, caldria adaptar el text a les normes internes. En el marc d'un treball com el present no cal desenvolupar un llibre d'estil complet. Tot i això, destaquem alguns punts d'estil sobre el reportatge per a tindre unes normes bàsiques:

- El reportatge està escrit en català. Ja que l'autor té com a materna la forma occidental valencià meridional, s'emprarà l'estàndard amb les acceptacions d'aquesta varietat lingüística. Té sentit més enllà de la pròpia autoria, ja que el reportatge recull fonts de Catalunya i el País Valencià.
- Per tal de fer un ús correcte del llenguatge s'empraran els següents recursos: Diccionari de l'Acadèmica Valenciana de la Llengua³⁴, Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans³⁵, Diccionari Català-Valencià-Balear (ed. Moll)³⁶, Optimot³⁷ i esadir.cat³⁸.
- Per a evitar fer un ús discriminatori pel que fa al gènere, s'emprarà la Guia per a l'ús no sexista del llenguatge de la Universitat Autònoma de Barcelona³⁹.
- Es mantindran títols oficials i derivats (sigles, per exemple) en l'idioma original, sempre afegint la traducció en cas que no siga cap de les dues llengües oficials als Països Catalans (l'aranès i el francès són oficials en alguns territoris però es traduiran ja que la majoria de catalanoparlants tenen com a primera o segona llengua la castellana).
- L'àmbit de referència són els Països Catalans ja que és l'espai catalanoparlant. En qualsevol cas, el reportatge tracta un assumpte global i, per tant, s'hauran de fer referències a Espanya –o Estat Espanyol segons si es refereix a les institucions–, la Unió Europea –sense confondre amb Europa com a continent– i Estats Units –desestimant la forma Amèrica del Nord o Nord Amèrica per inexacta.
- El reportatge ha de constar d'un titular format per un títol, un subtítol i un resum separat del cos. Al seu interior inclourà titolets que dosifiquen la informació.

34 Diccionari Normatiu Valencià. Acadèmia Valenciana de la Llengua. <http://www.avl.gva.es/lexicval/>

35 Diccionari de la llengua catalana. Institut d'Estudis Catalans. <http://dlc.iec.cat/>

36 Diccionari Català-Valencià-Balear. Editorial Moll – Institut d'Estudis Catalans. <http://dcvb.iecat.net/>

37 Optimot. Generalitat de Catalunya. <http://aplicacions.llengua.gencat.cat/llc/AppJava/index.html>

38 ésAdir. Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals. <http://esadir.cat/>

39 Servei de Llengües de la UAB i Observatori per a la Igualtat de la UAB (octubre 2011). Guia per a l'ús no sexista del llenguatge a la Universitat Autònoma de Barcelona. *Publicacions de la UAB*.

- No s'empraran negretes per a destacar paraules. Només si cal fer *a posteriori* una adaptació per al món digital, s'acceptarà afegir-ne per motius de SEO.
- No s'inclouran enllaços ja que *a priori* no es tracta d'un contingut digital. Les fonts es citaran de forma directa o indirecta. Els recursos utilitzats en el conjunt del treball apareixen en la bibliografia.
- Les cometes emprades generalment seran les dobles llatines («») per ser més pròpies de la tradició estilogràfica de la llengua catalana. A més, això permet fer més gradacions amb les angleses (“”) i les simples (") com a inferiors⁴⁰.
- S'utilitzarà la cursiva per a paraules amb altres llengües, expressions i títols. En cap cas les cites podran anar en cursiva ni els elements explicats anteriorment entre cometes si no formen part d'una cita directa.

40 Pujol, Josep M. i Solà, Joan (1995). Ortotipografia. Manual de l'editor i el dissenyador gràfic. *Educala*. Barcelona

Audiència i públic

La màxima audiència potencial d'aquest reportatge és la població europea i estatunidenca en general. Ara bé, està clar que no es pot aspirar a aquest objectiu. En tractar-se el TTIP des de la perspectiva europea, els estatunidencs quedarien majoritàriament rebutjats. Del conjunt de població europea hi ha –a data de realització d'aquest treball– uns tres milions i mig de persones que han signat una campanya digital⁴¹ per aturar el TTIP.

Les signatures a la campanya *Stop TTIP* són només una aproximació. Però segurament disten molt de l'oposició real ja que només a Espanya, Podem, les seues coalicions i Unidad Popular, que s'oposen clarament al TTIP, van aconseguir 6.112.596 vots a les passades eleccions generals.

Si prenem per vàlid el resultat electoral de les forces que s'oposen com a potencials lectors per la seua preocupació sobre el tema i fem la translació als Països Catalans –perquè el reportatge és en català i agafa fonts d'aquest territori principalment–, a Catalunya representen 927.940 vots, al País Valencià 671.071 i a les Illes Balears 122.850. En total 1.721.861 persones⁴².

Encara que aquestes són les persones de territoris catalanoparlants amb circumscripcions pròpies que han votat partits que s'oposen al TTIP, no necessàriament els han votat per això ni necessàriament ells s'oposen. En qualsevol cas, es demostra que als Països Catalans hi ha un públic potencial per al reportatge ja que hi ha milers de persones que s'hi oposen i, per tant, tenen interès en seguir-lo.

Fins i tot, acceptant que no tots els opositors necessàriament volen fer un seguiment informatiu, en aquest comput no s'han introduït els favorables que sí volen seguir l'actualitat de l'acord. En cas de publicar-se, el reportatge tindria un públic objectiu que supera de llarg el milió de persones. Si bé, l'audiència vindria determinada per l'abast de la publicació.

41 Campanya Stop TTIP. Recuperat el 27 de maig de 2016: <https://stop-ttip.org/>

42 Resultats de les eleccions generals del 2015. Ministerio del Interior. Recuperat el 27 de maig de 2016: https://resultadosgenerales2015.interior.es/congreso/#/ES201512-CON-ES/ES?siteLanguage=es_ES

Pressupost

El reportatge plantejat no implica una gran despesa tècnica ni de transport sinó que principalment es tracta de la feina del periodista. A més, en haver-se realitzat en el marc d'un treball acadèmic no hi ha remuneració. En qualsevol cas, plantejem el següent pressupost amb la despesa de personal calculada segons les tarifes mínimes orientatives per a l'exercici professional periodístic del Col·legi de Periodistes de Catalunya⁴³.

Despesa		Cost
Mà d'obra / feina del periodista	Realització del reportatge	600€*
Despeses	Transport	15€
	Material fungible (folis, tinta...)	10€
	Documentació (llibres i publicacions)	67'95€**
TOTAL		692'75€

*Els 600€ indicats per la realització del reportatge és el mínim que, segons el Col·legi de Periodistes de Catalunya, s'ha de pagar a un periodista per la realització d'un reportatge d'investigació.

**Càlcul del preu de les fonts consultades no gratuïtes. A la pràctica la majoria d'elles es tenien prèviament però s'han afegit perquè donen valor al reportatge.

43 Col·legi de Periodistes de Catalunya (2008). Tarifes mínimes orientatives per a l'exercici professional periodístic. Recuperat el 27 de maig de 2016: http://albertillado.com/wp-content/uploads/2007/12/tarifes_minimes.pdf

Tema

En la introducció del treball s'ha fet una tasca de presentació i justificació del treball en què ja s'ha explicat el TTIP. Si bé, en aquest punt repassarem de forma concisa les característiques de l'acord així com els seus precedents per tal de poder desenvolupar l'esquema del reportatge.

Antecedents

Periodístics

Periodísticament el TTIP ha sigut un tema silencià. Tal com explicava el portal Mèdia.cat⁴⁴, el tractat va començar a veure la llum a la comunicació espanyola al juny del 2015 gràcies a la pressió popular. És, per tant, un tema que es va guanyar un lloc en l'agenda mediàtica de forma poc habitual. Es pot considerar el trencament d'una espiral del silenci⁴⁵ que havia ocultat les negociacions des que al juliol del 2013 es va fer la primera ronda.

De fet, és curiós perquè tot i tractar-se d'un tema d'abast comunitari, va quedar ignorat en la campanya de les eleccions europees. Només al novembre del 2014 la revista *Cafè amb llet*⁴⁶, clarament crítica amb l'establiment, va fer un petit especial que ampliaria quatre mesos després amb una revista monogràfica⁴⁷. Just un mes abans d'aquest segon exemplar de la publicació catalana, *La Marea*⁴⁸ treia un dossier especial.

També hi va haver mitjans digitals, principalment de l'onada post-Público, que van fer cert tractament informatiu. Fins i tot alguns dels grans. Però els *mass mèdia* amb més audiència no van començar a publicar continguts informatius més aprofundits o de debat fins al maig del 2016, data en què s'escriu el present treball. No podem determinar, per tant, si es tracta d'un moment puntual abans de tornar al silenci o és un tema que ha arribat a l'agenda mediàtica per quedar-s'hi.

Siga com siga, ha sigut en aquest mes quan El Objetivo de La Sexta⁴⁹ ha dedicat un programa complet al TTIP i altres mitjans, com la Cadena SER, han dedicat més espai al tractat. No hem fet una anàlisi concreta de l'evolució del tractament informatiu ja que no és el motiu d'aquest treball, però només amb el seguiment es pot apreciar l'augment d'informacions periodístiques al respecte.

44 Redacció (juny 2015). Els límits dels mitjans 'progressistes': És possible criticar el TTIP? Mèdia.cat. Recuperat el 27 de maig de 2016: <http://www.media.cat/2015/06/11/els-limites-dels-mitjans-progressistes-es-possible-criticar-el-ttip/>

45 Noëlle Neuman. La espiral del silenci: opinión pública: nuestra piel social. *Paidós Iberica* (1995).

46 *Cafè amb llet* n°5 (novembre del 2014). Consultable a <http://www.cafeambillet.com/cafèambillet5/>.

47 *Cafè amb llet* n°9 (març del 2015). Consultable a <http://www.cafeambillet.com/cafèambillet-9-especial-ttip/>.

48 Dossier sobre el TTIP. (2015) *La Marea, Cooperativa Más Público* 24, 10-21

49 ¿Qué es el TTIP?, el domingo, en El Objetivo. *La Sexta*. Recuperat el 27 de maig de 2016: http://www.lasexta.com/programas/el-objetivo/que-ttip-domingo-objetivo_20160505573054886584a8588191b2a0.html

Tot i això, el medi ambient com a àmbit no ha estat en cap moment el centre de cap reportatge. Només es fa referència dins d'anàlisis amplis o com a articles i opinions adjacents sense un gran aprofundiment. Per això, malgrat el canvi de tendència que sembla patent, no s'ha redefinit el present treball.

També cal considerar que l'augment d'informacions ve en un marc informatiu propici en què es repetiran les eleccions generals espanyoles, Grenpeace ha filtrat informació confidencial sobre el tractat, el govern francès s'ha posicionat en contra, s'apropen les eleccions estatunidenques, el Regne Unit farà un referèndum per sortir o quedar-se en la Unió Europea i s'ha descobert una carta en què el Fons Monetari Internacional accepta la inestabilitat de mantenir les polítiques d'austeritat a Grècia.

Històrics

L'actual context socioeconòmic es va començar a forjar després de la Segona Guerra Mundial amb un planeta dividit en dos grans blocs que competien per la seua preponderància. Va ser en aquest marc en què Estats Units, al 1945, intentant que la URSS no participara de l'Organització Internacional de Comerç (OIC), va fomentar la creació del GATT. Llavors, tots els països capitalistes van arribar a acords per a la rebaixa d'aranzels i tarifes que fomentarien el comerç.

En aquell marc, les relacions econòmiques entre Estats Units i Europa van ser claus amb la intermediació del ja desaparegut Banc Internacional de la Reconstrucció i del Foment (BIRF) per tal de donar crèdit als països afectats per la destrucció de la guerra. Amb la creació de la també desapareguda Organització Europea de la Cooperació Econòmica (OECE) es va iniciar el Pla Marshall que, al mateix temps que reconstruïa els estats europeus, va fomentar les relacions comercials amb la primera potència capitalista.

Amb el final de la reconstrucció europea, totes dues entitats es transformen. Al 1960 l'OECE es converteix en l'actual Organització de Cooperació i Desenvolupament Econòmic (OCDE). Dos anys després el BIRF i les seves filials de cooperació financera internacional (CFI) i d'administració internacional al desenvolupament (AID) es converteixen en l'actual Banc Mundial. Al 1971 el Fons Monetari Internacional (FMI), que també havia desenvolupat tasques per a la reconstrucció, passa a controlar el deute dels països.

És d'aquesta manera com es van forjar les grans organitzacions econòmiques mundials que juguen un paper clau en el manteniment de les polítiques d'austeritat i el neoliberalisme que han portat, juntament amb altres factors, a una crisi del model econòmic. Si bé, aquell element clau per al creixement del comerç mundial i el foment posterior del lliure mercat va ser el GATT ja que incloïa

la clàusula «de la nació més afavorida» que fa que una baixada duanera a un país s'estenga ràpidament a la resta.

Al 1995 el GATT havia complert el seu objectiu de la rebaixa de les quotes frontereres i es va convertir en l'Organització Mundial del Comerç (OMC). Aquesta organització no només té efecte sobre les duanes sinó també sobre serveis i inversions, una de les bases del TTIP.

De forma paral·lela a aquest procés, hi ha dos elements clau. D'una banda, la fragmentació dels països d'òrbita socialista, principalment democràcies populars, que té com a culminacions la caiguda del mur de Berlin al 1989 i la desaparició de la URSS al 1991. D'altra, la gradual unificació de mercats de diferents països europeus que acabaria portant l'actual Unió Europea.

En la primera etapa, que va començar al 1957, la Comunitat Econòmica Europea (CEE, com s'anomenava llavors) va treballar per a la lliure circulació de mercaderies, capital, persones i serveis. La unió no transcendeix la part econòmica fins al 1993 quan el tractat de Maastrich planteja la unió política i monetària. Des d'aquell moment es comencen a crear les institucions per tal de fer una unió més enllà de l'economia que a dia d'avui encara no s'ha consolidat i, de fet, està en crisi per les desigualtats entre països.

La Unió Europea no és l'únic exemple de regió econòmica. Existeixen moltes unificacions de mercat similars com l'Associació Europea de Lliure Comerç (EFTA), Mercosur a Sud Amèrica, la Unió del Magreb, l'Associació de Nacions del Sud-est Asiàtic o el Consell de Cooperació del Golf al Pèrsic.

A l'igual que hi ha acords comercials multilaterals, hi ha de bilaterals o trilaterals, tractats més concrets i que tenen la mateixa base. És el cas del NAFTA entre Estats Units, Mèxic i Canadà; el CETA entre Canadà i la Unió Europea o el propi TTIP. Actualment també hi ha sobre la taula el *Trade in Services Agreement* (TiSA) que inclouria Estats Units, la Unió Europea i diversos països de l'àrea del Pacífic com Corea del Sud, Japó, Nova Zelanda, Austràlia, Xile, Colòmbia i Perú. En total 23 estats i la Unió Europea.

Punt de partida i desenvolupament

La idea d'unir Estats Units i la Unió Europea en un únic mercat comença a nàixer a la dècada dels 1990 però no és fins al 2007 que es crea un consell per estudiar la cooperació entre tots dos territoris. El projecte del TTIP com a tal comença a caminar al 2013 amb Barak Obama com a president dels Estats Units i Durao Barroso com a president de la Comissió Europea. Amb aquell acord es van iniciar les rondes de negociació al juliol del mateix any.

Cada territori ha creat un equip de negociació que es reuneix en cada ronda i defensa els interessos propis. El comunitari està format per 30 funcionaris de la Comissió Europea amb la direcció de la sueca Cecilia Malmström. El cap de l'equip és l'espanyol Ignacio García Becerro. Segons les fonts oficials, es consulta els estats membres a través d'un Comitè de Política Comercial. Prèviament a l'inici de les negociacions es van reunir amb grups de pressió.

L'equip estatunidenc, per la seua banda, també està format per 30 persones que depenen de l'Oficina del Representant Comercial d'Estats Units que depèn directament de la Casa Blanca. El seu cap és Dan Mullaney. A l'igual que la Unió Europea, també fan consultes per saber quines línies seguir en les negociacions tant del TTIP com de l'acord amb els països del Pacífic, TPP.

Les negociacions representen el primer pas del procés. Tot i que hi havia un interès en acabar-les a finals del 2015, encara continuen en peu. A falta d'una data definitiva i havent arribat a la tretzena ronda de negociacions encara no hi ha un acord final. Quan aquest document existeixi, haurà de passar la segona fase, és a dir, l'aprovació del Consell Europeu, amb tots els caps d'estat i de govern. L'aprovació hauria de ser per unanimitat, per això la reticència del govern francès és tan significativa.

La fase tres seria la votació en el Parlament Europeu i al Congrés dels Estats Units. Sense l'aprovació no es podria aplicar. A més, com la modificació implicaria reobrir les negociacions, segurament ni els congressistes ni els parlamentaris podran presentar esmenes. La quarta fase no està clara. Només si l'acord final afecta a les competències dels estats membres, aquests haurien d'aprovar-lo o rebutjar-lo als seus respectius parlament o a través d'un referèndum.

Actors implicats

En el marc del TTIP s'han de diferenciar tres tipus d'actors: els negociadors, les institucions i els grups de pressió. Els primers són els dos grups negociadors conformats per la Unió Europea i Estats Units que tenen la responsabilitat d'arribar a un acord però no de l'aprovació. No són representants de la voluntat popular, és a dir, no són càrrecs electes sinó funcionaris de les institucions de les dues bandes de l'Atlàntic.

Les institucions, com a segon actor, tenen relació amb els negociadors perquè estan nomenats per elles. Ara bé, juguen un paper diferent. Com a representants d'allò que ha votat la ciutadania hi ha veus favorables i desfavorables. Juguen un paper clau en la informació i en l'aprovació o no del pacte. No només es restringeix a l'esfera estatal i comunitària sinó que també inclou els diferents estats membres de la Unió Europea i els federals d'Estats Units. Fins i tot institucions i governs regionals, autonòmics i locals s'han posicionat al respecte. Ara bé, la veu de les institucions de baix

rang és de protesta i no té efecte directe sobre les negociacions ni l'aprovació.

El tercer grup són els *lobbies* o grups de pressió. Cal diferenciar dos vessants d'aquest actor. D'una banda, els grups empresarials, magnats i partits favorables. D'altra, el moviment contrari que inclou sindicats, agrupacions ciutadanes, ecologistes i algunes formacions polítiques. Mentre els primers han tingut un paper important en les reunions amb els equips negociadors, els segons s'han encarregat de la visualització del TTIP i de convèncer les institucions més properes a oposar-se a l'acord.

Esquema del reportatge

Un cop repassats els motius, justificacions, objectius, marc teòric i altres elements indispensables per a plantejar un reportatge, només falta l'elaboració d'un esquema bàsic sobre com es distribuirà la informació partint d'allò determinat en l'esquema i en la determinació de temes. D'aquesta manera, l'ordre que segueix el reportatge plantejat és:

- Introducció: Descripció del TTIP.
- Marc en què es planteja el tractat.
- Qüestions polèmiques generals.
- Tràmits i negociacions.
- Efectes ambientals: Context climàtic.
 - Agricultura i ramaderia.
 - Regulació i polítiques ambientals.
- Factors clau:
 - Harmonització i ISDS.
 - Riquesa i desigualtat.
- Transparència.
 - Incidència política.
 - Documents públics i documents filtrats.
- Resposta social.
 - El cas del fracking, denominacions d'origen i la resposta dels ecologistes.
- Tancament: Futurs possibles.

Reportatge

Els efectes ambientals del TTIP

El tractat de lliure comerç i inversions que negocien la Unió Europea i Estats Units planteja reptes ambientals que podrien aturar-lo

L'Associació Transatlàntica pel Comerç i la Inversió, TTIP en les seues sigles en anglès, pretén liberalitzar el comerç, els serveis i les inversions. Això provoca conseqüències ambientals immediates relacionades amb l'augment de l'intercanvi de béns però també d'indirectes arran de la necessària harmonització de legislacions per tal que els dos territoris competisquen en el lliure mercat amb igualtat de condicions. Tot i el secretisme inicial de les negociacions, els darrers documents fets públics per la Comissió Europea o filtrats per organitzacions com Greenpeace deixen entreveure les amenaces i oportunitats que l'acord pot significar per al clima i el medi.

TTIP. Quatre lletres força desconegudes per a la majoria de la població però que, en cas d'aprovar-se allò que representen, podrien significar un canvi radical de l'intercanvi de mercaderies i inversions de la Unió Europea. Són les sigles en anglès d'Associació Transatlàntica pel Comerç i la Inversió, un tractat que negocia un equip de funcionaris de la Comissió Europea amb un depenent del govern dels Estats Units. En cas d'implantar-se, tots dos territoris tindrien impactes importants sobre la legislació, la producció i l'intercanvi de béns i serveis. En conseqüència, oportunitats i perills que van des de les regulacions laborals al medi ambient.

Allò plantejat des de l'inici de les negociacions, al 2013, és un tractat de segona generació. S'anomena així perquè deixa de banda les lògiques dels primers tractats bilaterals o multilaterals crescuts després de la II Guerra Mundial. En aquell moment, Estats Units va fer una aposta per reconstruir Europa amb el Pla Marshall i el Banc Internacional de la Reconstrucció i del Foment (BIRF). Una operació que li va permetre tindre beneficis comercials, desfent-se dels estocs propis d'un país que no havia patit cap desperfecte en territori nacional i convertint-se en la primera potència del bloc capitalista.

És en aquell marc quan, a l'any 1947, es crea l'Acord General de Comerç i Tarifes, GATT en les

seues sigles en anglès. Era un pacte entre diversos països de l'òrbita estatunidenca per a fomentar el lliure comerç amb la rebaixa dels aranzels fronterers. Fins a l'any 1995 es van fer nou rondes de negociació que van servir per a perfilar les formes de foment del lliure mercat i, sobretot, ampliar la seua àrea d'influència. De fet, es considera el precursor de l'Organització Mundial de Comerç (OMC) ja que de la seua dissolució naix aquesta organització. Quan al 1995 es funda l'OMC, inclou Amèrica del Nord, molts països del sud i del centre, gairebé tots els membres actuals de la Unió Europea, Austràlia, Nova Zelanda, Japó, Índia i diversos països de l'Índic i Àfrica. Si bé, mai va arribar a aplicar el lliure intercanvi d'inversions. Malgrat això, l'economista Arcadi Oliveres no creu que l'acord fracassara: «El GATT triomfa perquè es crea al 1947 i es dissol al 1995. En aquest temps rebaixa en un 90% les duanes».

Al final del període, sorgeixen els primers acords que inclouen algunes clàusules que van més enllà dels pactes aranzelaris. És el cas de l'Àrea de Lliure Comerç d'Amèrica del Nord, NAFTA per les seues sigles en anglès, al 1994 entre Canadà, Estats Units i Mèxic. Aquest és un tractat que el discurs crític amb el TTIP utilitza com a exemple de fracàs ja que va suposar una desfeta del món agrari mexicà. Té semblances perquè ja incloïa elements reguladors però, segons el responsable de política europea d'Iniciativa per Catalunya Verds (ICV), Lluís Camprubí, el gran tret diferencial és que «tots aquests tractats bilaterals o trilaterals originàriament estaven pensats entre un país de renda alta, exportador i economia avançada i un país en desenvolupament, de renda baixa o mitjana en intent d'industrialitzar-se».

L'aprofundiment en les matèries alienes a les duanes, és a dir, regulacions, inversions i serveis, és el que fa del TTIP un tractat de pura segona generació. A més, té el repte novedós de fer-se entre dos territoris occidentals, amb un capitalisme postindustrial i democràcies liberals consolidades. Alhora, és complementari a diversos acords del mateix tipus que es negocien actualment. La Unió Europea treballa amb Canadà un espai de lliure comerç i inversions en el marc de l'Acord Integral d'Economia i Comerç (CETA). Estats Units negocia amb diversos països de l'asiàtic quelcom semblant amb l'Acord Transpacífic (TPP). Tots dos territoris negocien l'Acord en Comerç de Serveis (TiSA) que pren tot el continent europeu, l'oest de l'americà i diversos països del Pacífic com Japó o Austràlia.

L'activista en contra dels tractats de lliure comerç que hi va haver a Amèrica Llatina just abans de l'arribada al poder de les noves esquerres que han governat gran part dels països del subcontinent durant la darrera dècada, Dimitri Defranc, considera que els tractats responen a una estratègia per a consolidar i fer créixer el model econòmic neoliberal. «No és només el TLC [tractat de lliure comerç] sinó que va acompanyat de les receptes fonsmonetaristes [del Fons Monetari Internacional

(FMI)», argumenta. El TTIP és, per a ell, un pas més en la voluntat de fer del neoliberalisme el sistema econòmic hegemònic a nivell mundial.

La voluntat de crear un gran espai d'intercanvi de béns i serveis a nivell mundial i, per tant, d'un mercat únic, no és una novetat dels acords sud-americans, el TTIP, el CETA, el TPP ni el TiSA. La transformació del GATT en l'OMC portava lligada aquesta voluntat i va ser llavors quan es va intentar constituir aquesta realitat sota les sigles AMI (Acord Multilateral d'Inversions). Oliveres el qualifica com un TTIP a nivell mundial però fracassat per dos elements clau. D'una banda, l'oposició de la gent. D'altra, «França, quan es va parlar de la liberalització de serveis i el tema cultural, es van aixecar de seguida», explica l'economista, «van entendre que seria un domini de l'anglès i desaparició de la particularitat de la música i el cinema francesos».

Tot i que cap defensor ha accedit a fer una entrevista sobre el TTIP per tal d'aportar el contrapunt a les visions crítiques exposades, no tenen com a argument habitual que els acords que es negocien actualment siguen un intent de consolidar cap model econòmic. Tampoc ho és dels impulsors, tal com es pot veure en els documents que la Comissió Europea ha fet públics a l'espai de transparència sobre el tractat. Diuen, en canvi, que es tracta d'una oportunitat per al creixement econòmic i l'intercanvi de béns i serveis que, llevat d'alguns àmbits específics, tindrà efectes econòmics positius per a tots dos signants.

Els orígens del TTIP

Per a entendre d'on ve el tractat que negocien la Unió Europea i Estats Units no només cal conèixer el GATT i l'OMC sinó les relacions entre tots dos territoris a la dècada dels 1990. L'aproximament de posicions no es va fer evident, però, fins al 2007 quan es va crear un consell per a estudiar la cooperació entre tots dos territoris. Aquesta cooperació no va en la línia de la cooperació internacional a mode de línies de crèdit i d'ajut davant catàstrofes o per a països subdesenvolupats. Es tractava d'estudiar quines accions conjuntes es podrien fer en matèria econòmica.

D'aquest consell acaba sorgint la primera ronda de negociacions del TTIP, a Washington al 2013. A data de publicació d'aquest reportatge s'havien fet 13 rondes. La darrera, entre el 25 i el 29 d'abril del 2016 a Nova York. En cada trobada s'exposen els posicionaments dels actors implicats respecte als temes plantejats en el debat. En definitiva, es busca un consens per a redactar l'acord definitiu que posteriorment s'haurà de portar a aprovació al Parlament Europeu, els estats comunitaris i el Congrés dels Estats Units. Totes les trobades celebrades a la Unió Europea, 6 fins al moment, s'han fet a Brussel·les.

Les negociacions les porten un equip europeu i un estatunidenc. El comunitari està format per 30

funcionaris de la Comissió Europea amb la direcció de la sueca Cecilia Malmström. El cap de l'equip és l'espanyol Ignacio García Becerro. Segons les fonts oficials, es consulta els estats membres a través d'un Comitè de Política Comercial. Prèviament a l'inici de les negociacions es van reunir amb grups de pressió.

L'equip estatunidenc, per la seua banda, també està format per 30 persones que depenen de l'Oficina del Representant Comercial d'Estats Units que depèn directament de la Casa Blanca. El seu cap és Dan Mullaney. A l'igual que la Unió Europea, també fan consultes per saber quines línies seguir en les negociacions tant del TTIP com del TPP. Les reunions amb *lobbies* són un altre dels elements clau en el discurs crític ja que es considera que els equips negociadors de tots dos països no defensen els interessos de la ciutadania sinó de les grans empreses.

L'acord en el marc de la crisi sistèmica

El TTIP arriba, a més, en un moment força diferent al de la primera onada de tractats de lliure comerç. Actualment hi ha una crisi econòmica que ha disparat les desigualtats internes i entre països. D'ací ha nascut un qüestionament de base de tot el sistema amb el sorgiment de discursos alternatius en forma de mobilitzacions com el 15M, *Occupy Wall Street*, *Nuit Debout* o el voluntariat per als refugiats.

El descontent, en alguns casos, ha pres volada partidista amb el discurs d'assaltar els cels, és a dir, fer-se amb les institucions per tal de canviar el marc polític. A Espanya ha crescut Podem; al País Valencià, Compromís; a les illes, MES, i a Catalunya, la confluència de diferents forces amb els Comuns. Fora de l'Estat hi ha l'exemple paradigmàtic de Syriza a Grècia o la candidatura finalment fallida de Bernie Sanders pels demòcrates estatunidencs. També hi ha reaccions a l'extrema dreta com el Front Nacional francès o l'Alba Daurada grega.

Als Països Catalans (País Valencià, illes i Catalunya), Podem, Unidad Popular i les seues coalicions van aconseguir en les darreres eleccions generals, del 20 de desembre del 2016, 1.721.861 vots. Són forces que des de l'esquerra prenen el discurs crític amb el sistema social, econòmic i polític vigent, amb matisos entre elles. A més, totes dues s'han posicionat en contra del TTIP. Defranc troba paral·lelismes amb la pujada de les esquerres sud-americanes una dècada enrere: «El procés que passa aquí és alguna cosa semblant al que va passar allà però sense arribar al govern, que és més trist». Troba com a error comú la determinació de lideratges. Allí van ser Hugo Chávez, Evo Morales i Rafael Correa, entre d'altres. Ací, segons l'activista, podrien ser Pablo Iglesias, Mónica Oltra i Ada Colau, per exemple.

Més enllà dels partits, la crisi es fa evident amb la pèrdua de força dels estats-nació. L'endeutament

–a Espanya representa més del 100% del PIB– provoca una incapacitat en la realització d'inversions per a la reactivació econòmica. El sociòleg Zygmunt Bauman diu que es tracta d'una crisi de l'estat-nació com a forma d'organització i acció política que podria significar la seua desaparició en benefici d'alguna altra forma encara no determinada. Si bé, de moment, els estats continuen sent elements clau en la política malgrat les cessions de sobirania per a accions, acords i institucions globals.

A més, el pes econòmic mundial està virant cap a l'est. Segons l'economista francès Thomas Piketty, en les darreres dècades el creixement d'Àsia ha sigut superior al de la resta de continents. És paradigmàtic el cas de Xina que entre el 1990 i el 2012 ha tingut un nivell de creixement de la producció per habitant del 9% per any, un nivell que mai s'havia vist anteriorment. En aquell mateix període la mitjana mundial estava en un 2'1% per any.

Alhora, se li lliga una crisi climàtica que s'agreuja any rere any. Març i abril del 2016 han superat el rècord històric de temperatures per mesos. Tot i que amb alguns efectes positius, com el creixement de la vegetació per l'augment de diòxid de carboni que les plantes entren per a fer la fotosíntesi, el canvi climàtic continua sent un dels grans reptes de la humanitat. Així es va deixar veure en la cimera del clima de París, COP21, en què els estats van prendre el compromís de reduir les emissions. Ara bé, les agrupacions ecologistes internacionals com Greenpeace creuen que l'objectiu d'abandonar el consum de combustibles fòssils de cara al 2050 és impossible amb les bases fixades en la cimera.

Sense acords definitius i calendari indefinit

No es coneixen detalls sobre l'acord definitiu que es portarà a votació perquè les negociacions encara no han acabat. De fet, els documents fets públics per la Comissió Europea no mostren acords concrets, només posicionaments i punts de debat. Això fa que qualsevol contraposició d'idees al voltant de les propostes i efectes del TTIP no siga exacta totalment ja que es fa en base a propostes que no se sap si s'arribaran a implementar.

Si bé, la informació que es té actualment és força més nombrosa i important que la dels inicis de les negociacions. Quan al 2013 es va fer la primera ronda, no hi va haver seguiment per parts dels mitjans de comunicació i allò que s'havia parlat era un secret absolut. No va ser fins passades les eleccions europees del 2014 quan Jean-Claude Juncker va aplicar alguns criteris de transparència i la pròpia Comissió va donar a conèixer alguns dels documents de les negociacions entre els equips de Malmström i Mullaney. Avui estan tots recollits en una web de la Unió Europea.

L'espai comunicatiu dels Països Catalans, compartint en gran part amb la resta d'Espanya, s'ha vist

obligat a reproduir aquesta lògica informativa. Als inicis de les negociacions, la manca d'informació evita que els mitjans puguin fer-se ressò del TTIP. De fet, al caliu d'una mobilització política i creixent, els primers mitjans en explicar informacions extenses sobre el tractat són els minoritaris. Els grans diaris i televisions no van dir res o van fer informacions molt breus fins molt després que els nous mitjans n'informaren.

El primer trencament del silenci mediàtic significatiu va arribar al novembre del 2014 amb la revista *Cafè amb llet*. Ho va fer amb un reportatge sobre la falta de transparència de les negociacions i els partits que en aquell moment havien dit explícitament que donaven suport al tractat, PP, PSOE, UPyD i CiU. La revista era gratuïta amb una tirada de 100.000 exemplars però encara com a publicació desconeguda i amb una difusió pobra comparada amb la dels grans mitjans catalans.

Al març del 2015 la mateixa publicació feia un especial encarant arguments a favor i en contra, visualitzant les mobilitzacions que s'havien fet a Europa i evidenciant el silenci mediàtic que encara en aquell moment hi havia. Si bé, ho fa amb un posicionament clarament contrari amb, fins i tot, una infografia que en portada suggereixen enganxar “on tothom la vegi”. En aquest cas, la tirada va ser de 80.000 exemplars.

Un mes abans, *La Marea*, amb abast estatal, va dedicar un dossier especial al tractat. Inclou un reportatge complet sobre allò que se sabia del TTIP així com les amenaces segons el discurs crític i el posicionament dels partits polítics. Si bé, tot i tindre més recorregut que *Cafè amb llet*, la revista continua sent un mitjà relativament petit. Només algun mitjà crític digital com *eldiario.es* o *InfoLibre* van fer algunes informacions que podien aspirar a tindre un abast més gran. Tots ells s'han encarregat d'anar fent seguiment.

El dossier més complet, almenys pel que fa al nombre d'autors, no arriba fins a l'octubre del 2015 de la mà de *Le Monde Diplomatique*. En col·laboració de *Público*, l'edició espanyola d'aquesta publicació dedica una revista *Punto de vista* completa al tractat així com el NAFTA, el TISA, el TPP i el CETA. Ara, de nou és un mitjà sense grans audiències i, tot i plantejar anàlisis completes, parteix d'una visió crítica que desacredita la informació per als defensors de l'acord.

El verdader trencament del silenci no arriba fins a la tretzena ronda de negociacions, a l'abril del 2016 a Nova York. Marcat per la filtració de documents per part de Greenpeace, l'augment de les mobilitzacions, la primera reticència mostrada pel govern de França i un mandat d'Obama acabant-se, els grans mitjans espanyols comencen a parlar-ne. Sobretot aquells en què s'hi inclouen discursos d'esquerres en la seua línia editorial com *El País*, la *Cadena SER* o *La Sexta*. De fet, és

significativa l'emissió d'un programa especial d'*El Objetivo* a la cadena d'*A3Media* ja que és el primer cop que es dedica un programa de televisió espanyol complet al tractat. Això no arriba, però, fins al maig del 2016, 34 mesos després de la primera reunió a Washington.

De fet, l'interès mediàtic creix especialment pel final del mandat d'Obama. L'administració estatunidenca havia posat tots els seus esforços en tancar l'acord abans que acabara el seu mandat però el manteniment de discrepàncies entre els equips negociadors ho fa més complex. Al juliol hi haurà la següent ronda de negociacions. Segons Camprubí, l'actual administració estatunidenca està molt involucrada en el TTIP (i el TPP) però «el run-run que hi ha és que dels diferents candidats possibles, tant demòcrates com republicans, no hi ha cap que posarà tot el seu capital polític en aquest assumpte».

A més, tot i acabar-se les negociacions amb una proposta amb el suport del Consell Europeu, faltaria passar els darrers tràmits. En primer lloc, l'aprovació del document per part del Parlament Europeu i el Congrés dels Estats Units. Serà determinant la correlació de forces. De moment l'esquerra, els verds i l'extrema dreta són contraris però els conservadors i liberals són favorables. Els socialdemòcrates tindran la clau de volta a la Unió Europea. Actualment tenen veus internes a favor i en contra.

Després, caldria que la proposta s'aprovara en els parlaments dels estats membres o, fins i tot, tal com demanen els opositors, amb un referèndum. Això només es donaria si l'acord afecta a les competències dels estats, com de moment sembla que passarà. Un «no» d'un estat o dels parlaments podria significar una estocada de mort al tractat perquè difícilment es reobririen les negociacions per a revisar-lo.

De moment, els crítics apunten a l'harmonització de les legislacions com a principal problema del tractat ja que tindria efecte sobre tots els àmbits. Harmonitzar significa igualar les legislacions dels dos mercats interns per a unificar-los i que les empreses de totes dues bandes de l'Atlàntic puguin competir amb igualtat de condicions. Temen, però, que la revisió siga a la baixa i implique la rebaixa de drets laborals i controls estatals en l'economia. Al mateix temps, critiquen la inexistència de mecanismes democràtics que fixen les regles del joc i controlen la partida un cop s'aplique el TTIP.

L'agricultura i la ramaderia, compaginar models diferents

Els efectes ambientals del TTIP comencen pels sectors productius que treballen directament en el medi. Segons *The Economic Analysis Explained* (L'explicació de l'anàlisi econòmica), un document de la Comissió Europea en què s'exposen les previsions de creixement, l'agricultura, la silvicultura i

la pesca tindrien un creixement del 0'06%. Alhora, alguns sectors que no enumera podrien tindre efectes negatius. Només fa referència a alguns productes carnis que perdrien força davant la gran indústria estatunidenca tot i que al mateix temps la carn processada creixeria en un 0'57% per les exportacions.

Piketty compara al seu llibre *El Capital al segle XXI* l'evolució de l'ocupació per sectors (agricultura, indústria i serveis) de França i Estats Units entre el 1800 i el 2012. La dinàmica és gairebé la mateixa. Fa dos segles més del 60% del treball estava en el sector primari. Durant el segle XX l'ocupació es va traslladar a la indústria i els serveis. Entrats al segle XXI, l'agricultura només representa un 3% dels treballs a França i un 2% als Estats Units mentre que els serveis són el 76% i 80% respectivament. És una estructura pròpia dels països postindustrials.

Malgrat la semblança aparent de les dades macroeconòmiques, el camp estatunidenc és molt diferent a l'uropeu. La mitjana de les explotacions europees és de 18 hectàrees mentre que la de les estatunidenques és de 176. A Espanya poques granges superen les 5 hectàrees. Els crítics veuen en aquesta diferència una clara amenaça per a una agricultura europea, encara força proteccionista, que seria incapaç de competir contra les grans extensions i la producció intensiva de l'altra banda de l'Atlàntic. L'eurodiputada Marina Albiol, d'Esquerra Unida del País Valencià (EUPV), assegura que «les formes tradicionals d'agricultura i ramaderia no poden sobreviure si han de competir directament amb les grans multinacionals del sector, que, a més, precaritzen l'ocupació i no són mediambientalment sostenibles».

Al mateix temps, sense l'aplicació del tractat, els aranzels per a productes agraris han baixat considerablement durant les darreres dècades. Segons el director de Justícia Alimentària Global, Javier Guzmán, en un article a *Le Monde Diplomatique*, en sis anys Estats Units ha baixat els aranzels a productes agrícoles europeus d'un 9'9% a un 6'6% mentre que la Unió Europea els ha abaixat d'un 19'1% a un 12'8%. La mitjana mundial es troba en un 60%.

La Unió de Pagesos, el principal sindicat agrícola de Catalunya, tem que el TTIP signifiqui una major concentració de les matèries primeres del sector agroalimentari en mans de menys companyies més fortes i poderoses, el que podria significar una especulació creixent. Defensen un model d'explotació familiar amb una renda agrària estable i que respecte les identitats gastronòmiques dels pobles. Tot plegat creuen que entraria en risc en cas que s'aprovara el tractat.

La Comissió veu en el lliure mercat la solució a la volatilitat de preus. Quan algun any hi haja una major collita per motius climàtics, el mercat estatunidenc podria absorbir l'excés i així evitar que els preus caiguessen en picat per un excés d'oferta. Oliveres creu, però, que aquesta no és una solució

versemblant ja que el Fons Europeu d'Ordenació i Garantia Agràries (FEOGA), a l'igual que feia el Servicio Nacional del Trigo abans que Espanya entrara a la Unió Europea, té la capacitat de retindre collites ens anys d'excés per a posar-les a la venda en anys d'escassetat. Deixar la tasca en mans del mercat és, segons l'economista, obrir-se a l'especulació i la dependència exterior. «Ens podrien fer el pacte de la fam», argumenta, «com tot ens ho portaran de fora, el dia que vulguin ens tancaran l'aixeta i s'ha acabat».

Però allò que més preocupa a les organitzacions agràries, com la pròpia Unió de Pagesos i la Unión de Uniones, és l'adaptació de la regulació pel que fa a productes químics i pràctiques d'explotació. En el consell nacional del sindicat català es va aprovar un document sobre el posicionament de l'entitat envers el TTIP en què, entre d'altres coses, afirmen no entendre que «a la zona socialment més avançada del planeta i la que té les normes més exigents de producció (amb l'objectiu de salvaguardar la salut humana, el respecte amb el medi ambient i el benestar animal) es plantegi la pèrdua de tots aquests èxits de benestar a canvi de concentrar més riquesa encara en mans de les grans corporacions i multinacionals».

Els documents de la Comissió Europea presenten debats sobre la millora de la gestió de la pesca, dels productes químics que es poden utilitzar en carns i per al camp així com la cooperació per a un desenvolupament sostenible. Si bé, llevat d'accions concretes com eliminar tests en animals i la protecció dels éssers vius, no presenten concreció. Fins i tot, les enumeracions que apareixen no són determinants perquè no són acords definitius sinó punts de debat. Si l'harmonització implica rebaixar la regulació, en aquests aspectes la Unió Europea sortiria perdent, segons els crítics.

La Unió de Pagesos, en un reportatge a la seua revista *La Terra*, planteja diversos riscos de l'adaptació de les regulacions. D'una banda, temen una davallada en matèria de seguretat i higiene que afectaria a la salut del consumidor. Posa l'exemple de la carn de boví i la llet amb un número d'identificació per animal que permet fer un seguiment de tota la seua vida amb un registre de tots els successos fins al sacrifici. A Estats Units el control no és tan exigent i una harmonització a la baixa de la regulació europea podria significar la pèrdua de moltes de les mesures de seguretat que s'apliquen actualment.

D'aquesta manera, alguns promotors de creixement i els transgènics que a la Unió Europea estan prohibits, molts dels promotors de forma temporal a falta de saber quins efectes poden tindre sobre la salut del consumidor, podrien passar a ser legals. El sindicat tem que la permissivitat d'aquests productes i la competència contra grans operadors pugui significar la mort de l'agricultura ecològica. «Creiem que cal posar en valor els nostres productes i pal·liar així la competència deslleial existent

fruit de les diferents exigències a l'hora de produir aliments als EUA i la UE», apunten.

Les polítiques ambientals en el marc del TTIP

Fora de l'agricultura i la ramaderia com a sectors especialment vinculats al medi, el tractat planteja reptes ambientals importants. El primer vindria determinat per l'èxit de l'acord. Si realment aconseguix més intercanvi de productes i inversions entre Estats Units i la Unió Europea es generaria un trànsit internacional que podria portar lligat l'augment d'emissions de diòxid de carboni. Si bé, entre un dels pocs acords gairebé definitius que es poden veure als documents de la Comissió hi ha la reducció d'ús de combustibles fòssils, una acció que va en la línia d'allò previst a COP21 de París. Si bé, encara no s'especifiquen accions concretes ni quotes de reducció d'emissions.

Camprubí apunta a l'harmonització com a principal risc ja que pot tindre efectes sobre la regulació de substàncies químiques, energies renovables i la flora i la fauna. Tem que la unificació dels mercats pugui significar la pèrdua del REACH, el sistema de regulació, transport, aprovació, distribució i vigilància que supervisa les substàncies químiques. «A Estats Units no està tan avançat un sistema així, de manera que si s'imposa una cooperació reguladora els estàndards baixaran», apunta.

Així i tot, nega un argument generalitzat pel discurs crític: que Estats Units té una regulació més baixa en tots els sectors i, per tant, la Unió Europea seria l'única afectada en la rebaixa. «En els serveis financers, qui contraintuitivament té els estàndards més elevats és Estats Units», diu. Pel que fa a la vesant ambiental, també el país nord-americà té estàndards més elevats per als vehicles dièsel. En aquests casos, seria la legislació estatunidenca la que baixaria per tal d'adaptar-se a la de la Unió Europea.

Tant les energies renovables com la flora i la fauna també estarien afectades per l'harmonització i, temen els crítics, per les denúncies d'empreses a tribunals privats d'arbitratge que poden aturar legislacions estatals si consideren que van intencionalment en contra dels interessos d'un inversor. De nou és un element poc definit ja que depèn de la posada en marxa i el funcionament d'aquests tribunals conèixer l'efecte real sobre les polítiques ambientals.

En tot el procés la Comissió Europea pren com a base el Tractat de Lisboa. Això és un altre motiu de crítica. «El Tractat naix com un mode d'aprovar allò que les europees i europeus van rebutjar en els referèndums sobre la Constitució Europea», critica Albiol titllant el document d'antidemocràtic. Oliveres va un pas més enllà per dir que el Tractat de Lisboa és contrari als drets bàsics perquè preveu la pena de mort en temps de guerra. «No és només una qüestió comercial, és de drets

humans», sentència.

Ell mateix critica un altre dels objectius ambientals del TTIP, el creixement sostenible. «De creixement literari, teatral, espiritual, amorós... pot haver tot el creixement que vulguis; ara, el creixement material s'ha acabat, no pot continuar», explica, «qualsevol cosa que digui creixement és immoral». Oliveres és ferm defensor del decreixement com a model a seguir i creu que el creixement material només pot portar un col·lapse ambiental que significarà la fi del sistema capitalista.

La Comissió Europea, però, no es mostra tan catastrofista i veu en la cooperació entre tots dos territoris una possibilitat per desenvolupar noves tecnologies que eviten l'emissió de gasos contaminants i puguin compaginar el creixement material i la sostenibilitat. De moment, només l'objectiu de reduir emissions és clar. Els documents fets públics no presenten més accions per a fer possible el creixement sostenible.

Els tribunals d'arbitratge, la clau de volta de l'harmonització

Per tal que els estats no puguin anar en contra del tractat ni legislar o actuar per a aturar inversions empresarials que pretenen beneficiar-se de l'acord, el TTIP preveu els anomenats tribunals d'arbitratge, primerament ISDS i ara ICS. Són tribunals privats que serveixen per a l'enfrontament d'empreses i estats per a què davant d'una inestabilitat política o un canvi de tendència del govern, l'inversor no perdi el capital. Els crítics veuen en aquesta operació un intent de donar la capacitat a les empreses de portar als tribunals les decisions governamentals que els hi van a la contra i, per tant, una forma de control al poder públic.

«El dispositiu ISDS, que podia tenir certa lògica en la primera onada de tractats, en el cas de països amb un desenvolupament similar perd tot el sentit», apunta Camprubí, «no es protegeix l'inversor sinó se li dóna dret a intervenir i modificar les regulacions». *De facto*, una decisió d'un tribunal d'arbitratge podria aturar polítiques estatals. La visió crítica tem que, per exemple, una gradual evolució cap a l'energia neta amb l'eliminació dels combustibles fòssils pugui interpretar-se com un atac a les companyies que exploten el petroli, el carbó o l'energia nuclear i, a través dels tribunals, acabi blocant-se la possibilitat de fer la transició energètica.

Defranc explica el cas d'un tribunal d'arbitratge entre Equador i Estats Units, situat en territori estatunidenc, en un acord previ al tancament del tractat de lliure comerç: «Des de la perspectiva de les lleis és molt més fàcil subornar un jutge equatorià que té el càrrec per ser amic d'algú. Si bé, després van introduir el tercer factor per moure el tribunal d'Estats Units a Equador». L'organisme permetia, segons l'activista, que la Texaco, empresa de Texas dedicada a l'extracció de petroli,

deixara fets malbé paratges naturals però no tinguera que pagar les penes que li hauria tocat amb la justícia ordinària.

«Els tribunals d'arbitratge, com s'ha demostrat en molts casos i els estudis del TTIP ho expliquen, són un desastre; sempre ha perdut l'administració», valora Oliveres. No hi ha cap detractor que veja en l'ICS una oportunitat i apunten a casos concrets per a demostrar els efectes. «Amb este mecanisme, per exemple, la multinacional Veolia va denunciar una pujada del salari mínim interprofessional a Egipte i l'Estat es va veure obligat a pagar una indemnització a l'empresa», diu Albiol.

Aquest és un dels pocs punts que s'ha votat, en aquest cas en una reunió de la Comissió per al Comerç Internacional. Els conservadors i liberals es van posicionar a favor del mecanisme ja que comparteixen l'anàlisi de benefici que planteja la Comissió Europea. Els socialdemòcrates, per la seua banda, on queda inclòs el PSOE, també van votar a favor del manteniment però amb una versió més lleugera que la inicialment plantejada. La Confederació General del Treball va criticar els socialistes a mitjans del 2015 per dir que s'oposaven a l'ICS però haver-se posat a favor d'una versió reduïda. Si bé, al setembre la pressió popular i les veus internes de la socialdemocràcia europea van fer canviar el rumb i van deixar tocat el mecanisme que o es reforma o potser desapareixerà de l'acord.

Creació de riquesa i el misteri de la redistribució

Els documents de la Comissió Europea preveuen que el TTIP signifiqui creixement econòmic per a totes dues bandes de l'Atlàntic. A Europa d'un 0'5% del PIB i a Estats Units un 0'4%. Planteja un augment de les exportacions de metall d'un 12%, de carns processades d'un 9%, de químics d'un 9%, de productes manufacturats d'un 6%, d'equipaments per al transport d'un 6% i de vehicles a motor d'un 40%.

Ara, l'augment d'intercanvi i el creixement econòmic no significa que beneficie a tota la població. Els crítics temen que tot plegat servisca per a què cada cop hi haja més capital acumulat en poques mans. L'única dada que evidencia un impacte positiu sobre el conjunt de la població europea és la previsió que fa la Comissió al voltant de l'ocupació: per cada milió de milions en intercanvi de béns i serveis es crearien 15.000 llocs de feina a la Unió Europea. Així i tot, els crítics no ho veuen clar. «Com es crearan nous llocs de feina?», es pregunta Oliveres, «pot haver una competència ferotge i hi hagi empreses que hagin de tancar». L'economista diu que cal més precisió i estudis empírics per a determinar els efectes econòmics del tractat.

Camprubí coneix diverses previsions econòmiques ja que la Fundació Nous Horitzons del seu partit

ha fet un llibret en què, entre d'altres coses, hi ha un article sobre l'impacte econòmic del tractat. «És complicat fer previsions de creixement econòmic i, per tant, algunes projeccions no tenen una base consistent», argumenta, «però la majoria d'estudis de la Comissió, poc sospitosos de ser crítics amb el TTIP, plantegen un escenari de creixement al cap de 10 anys d'un 0'5% del PIB; una xifra modesta».

«El que ens preocupa no és el creixement econòmic en abstracte», explica Albiol en nom del grup del Partit de l'Esquerra Europea, «s'ha de recordar que moltes vegades el creixement del PIB no suposa una millora de les condicions de vida de la ciutadania sinó que la riquesa es concentra en uns pocs». Apunta concretament a l'efecte negatiu que creu que podria tindre el tractat sobre les petites i mitjanes empreses. «Dels 20 milions de PIMES que hi ha la UE, només 700.000 exporten, el 80% d'elles dins de la pròpia Unió», argumenta per a dir que un tractat els obriria un mercat que no necessiten i els posaria en risc davant de competidors més forts.

La concentració de la riquesa és un dels temes clau de l'agenda econòmica actual. Segons l'informe *Una economia al servei de l'1%* de l'ONG Oxfam Intermón, l'1% més ric del món posseeix més riquesa que el 99% restant. En xifres absolutes, 62 persones tenen el mateix capital que 3.600 milions. En canvi, si comparem Estats Units amb la Unió Europea en termes absoluts, aquesta diferència no s'aprecia. Segons el Banc Mundial, al 2014 Estats Units era la primera potència mundial pel que fa a PIB absolut amb 17.419.000 milions de dòlars (22'34%) tot i que la suma de tots els estats de la Unió Europea era superior, 18.513.919 milions de \$ (23'74%). Tots dos territoris representen un 46'08% del PIB mundial i tenen 6 estats entre les 20 economies mundials més grans.

La comparació de la força dels estats és clarament diferent en el TiSA, per exemple, ja que inclou força països amb un nivell d'ingressos alts, com Estats Units i la Unió Europea, però també amb nivell baix, Pakistan i Paraguai. De nivell mitjà hi figuren Colòmbia, Costa Rica, Mèxic, Panamà, Perú i Turquia. És una de les clares diferències del TTIP respecte als acords signats prèviament.

Documentació privada que impedeix fer previsions exactes

Des de l'inici de les negociacions, un dels punts clau de la crítica al tractat ha estat la manca de documentació. Tot i que l'arribada de Jean-Claude Juncker al capdavant de la Comissió Europea ha suposat la publicació d'alguns documents i més incidència dels europarlamentaris en el procés, les queixes per falta de transparència continuen. «La Comissió ha decidit negociar aquest acord a les esquenes de les europees i els europeus mentre comparteix informació amb les grans multinacionals», diu Albiol.

El que inicialment eren crítiques que els impulsors negaven emparant-se en la publicació d'alguns

documents s'ha fet evident amb diverses filtracions. El primer portal en fer públics documents que la Comissió no havia tret a la llum va ser Filtra.la, una plataforma amb la participació de Mongolia, La Marea, eldiario.es, la Directa, Crític, Diagonal i la Plataforma en Defensa de la Libertad de Información, com a membre de l'*Associated Whistleblowing Press*. Ho fa fer al juny del 2014 amb uns documents de la negociació amb els plantejaments de la Unió Europea en matèria de serveis i inversions.

Més recentment, al maig del 2016, Greenpeace ha fet públic un seguit de documents amb la campanya TTIP Leaks. En aquests documents es veu com molts dels temors dels crítics des d'una perspectiva ambiental podrien fer-se realitat en l'acord que es portarà a aprovació al Parlament Europeu. L'equip estatunidenc pressiona en les negociacions per tal de facilitar l'entrada dels seus productes a la Unió Europea. Això passa per rebaixar els controls i les exigències mediambientals. Amb els posicionaments que es poden veure a TTIP Leaks, s'aprecia que l'harmonització, si s'aprova el tractat, serà a la baixa.

L'agricultura és, segons allò publicat per Greenpeace, un dels sectors on el debat està més obert. Partint de la gran diferència entre el camp estatunidenc i l'europeu, el proteccionisme de la Unió Europea sembla ser un problema per a l'equip de Mullaney. El posicionament europeu en defensa de la salut pública, la seguretat, el medi ambient, la moral pública i la diversitat cultural vinculades a l'agricultura són des de la perspectiva de l'altra banda de l'oceà una distorsió del comerç. Per això demanen estàndards més baixos.

Un dels punts en qüestió és, llavors, el paper que juga el REACH com a marc regulador de les substàncies químiques a la Unió Europea. El principi de precaució que permet prendre mesures preventives en algunes substàncies, fins i tot la prohibició temporal, basant-se en un potencial risc, també resulta un problema per a l'equip negociador estatunidenc. Des d'una perspectiva ambiental, tampoc es recull cap esment als acords de COP21 i s'obre la porta a la rebaixa de les normatives.

Ara bé, tots els documents filtrats i publicats oficialment són en el transcurs de les negociacions i no significa que la Unió Europea o Estats Units cedisquen a les exigències de l'altre. En qualsevol cas, es demostra que hi ha interessos enfrontats que dificulten un acord i poden posar en perill el TTIP. Alhora, les filtracions demostren que les crítiques per falta de transparència no eren infundades ja que s'han fet públiques informacions d'interès general que no haurien vist la llum d'una altra manera.

Però, Albiol, com a eurodiputada, va un pas més enllà: «S'ha de recordar que els diputats i diputades per a accedir a la informació hem de signar un document de confidencialitat que pot criminalitzar-

nos si fem difusió del contingut d'allò llegit». És refereix a un formulari que han de signar abans de consultar els documents oficials que sí són públics. Reservats a una sala, tenen prohibit difondre la informació que consulten allà i, per això, se'ls denega accedir amb bolígraf, llibreta, mòbil, càmera o qualsevol utensili que els permeta reproduir la informació.

Resposta social amb preocupacions ambientals

L'oposició al TTIP s'ha vehiculat majoritàriament a través de sindicats i col·lectius. A nivell institucional només el govern francès va anunciar a principis de maig del 2016 que no acceptava el TTIP en les formes plantejades. A Espanya hi ha cinc autonomies declarades opositores al tractat (Andalusia, Aragó, Cantàbria, Balears i Navarra) i Canàries demana canvis substancials. A més, la Diputació de Sevilla també és contrària. Hi ha 158 municipis espanyols que han aprovat mocions en contra del tractat, entre ells 76 dels Països Catalans.

Les principals manifestacions s'han fet a Alemanya. Les més nombroses i recents arran de la visita d'Obama al país a l'abril del 2016. La més gran a Berlín amb 250.000 participants segons els organitzadors i 150.000 segons la policia. A Espanya, en canvi, la protesta al carrer no és tan evident. Només s'ha fet una manifestació, gairebé al mateix temps que la darrera onada de mobilitzacions alemanyes, a Barcelona. Hi van participar unes 4.000 persones segons la Guàrdia Urbana.

Les organitzacions contràries al tractat veuen amb especial preocupació, des de la perspectiva ambiental, dos assumptes: el *fracking* i la possible desaparició de la denominació d'origen. Camprubí, en el cas de l'extracció de petroli, creu que el risc, més enllà dels ICS, arribaria per la inutilització de les moratòries que es poguessin aplicar a escala estatal o subestatal a Europa. El tractat podria obligar a aturar les normatives perquè es podrien considerar un bloqueig a la lliure inversió.

Això dificultaria, alhora, el camí cap a l'abandonament d'energies fòssils. Oliveres ho explica des d'una perspectiva ecologista: «Buscar petroli trencant la terra no crec que sigui el més interessant. Ha tingut efectes econòmics importants perquè ha baixat el preu del petroli. Ara, destruir-nos el futur per tenir uns quants barrils de petroli més barats és absurd». La Comissió Europea fins el moment ha respost que està en mans dels estats obrir les portes o no a aquesta pràctica. En cas d'aprovar-se, però, no es podrien fer concursos amb bloqueig per a les empreses estatunidenques.

Pel que fa a la denominació d'origen, els opositors al tractat temen que l'harmonització de les normatives pugui significar la desaparició d'aquesta fórmula per ser únicament europea. «Podem trobar-nos amb Jerez de Califòrnia o Porto d'Oregón», exemplifica Albiol. Si bé, ens els documents

fets públics fins el moment, el posicionament dels negociadors europeus és el manteniment de la denominació d'origen i, fins i tot, el reforçament com a valor a Estats Units.

Com no hi ha cap normativa estatunidenca que reculli aquesta pràctica, l'equip nord-americà no ho veu tan clar. De moment no s'intueix com pot quedar en l'acord. Oliveres creu que la pèrdua de la denominació d'origen seria especialment greu per a aquelles persones que busquen consumir productes de proximitat. També recorda que l'origen no és ambiental sinó de castic a l'economia alemanya en el tractat de Versalles: «Els aliats van obligar a Alemanya que els seus productes sempre marquessin el seu origen perquè es pretenia obtenir el rebuig de la gent en senyal de protesta pels atacs bèl·lics».

Els futurs possibles

Arribats al tram final de les negociacions però encara amb discrepàncies importants sobre la taula, el futur del TTIP és incert. Si es complís el calendari, a final del 2016 es podria portar a aprovació i fer el recorregut previst pel Parlament Europeu, Congrés dels Estats Units i estats comunitaris. El rebuig en alguns dels punts podria significar la reobertura de les negociacions o l'abandonament de l'acord. França, com únic país que ha mostrat clares reticències, és clau en el procés.

Alhora, però, és importantíssim allò que passe a Estats Units. Les eleccions del 8 de novembre significaran el final del mandat d'Obama. Els possibles nous presidents estatunidencs no defensen el TTIP de la mateixa manera que l'actual. Donald Trump s'ha posicionat radicalment en contra del tractat mentre que Hillary Clinton ha criticat alguns mecanismes previstos com l'ICS. Si al novembre els acords del TTIP no estan tancats, la postura d'Estats Units podria canviar dràsticament i, fins i tot, aturar el procés.

Això suposant que les negociacions arriben a bon port. L'augment de les veus crítiques i la mobilització així com el «no» momentani francès són condicionants externs importants per a l'equip de Malmström. És per això que el cap dels negociadors europeus, García Becerro, va dir al maig en una entrevista al diari Cinco Días que la Unió Europea no renunciaria a les seves exigències per a intentar complir el calendari establert.

Justament, les discrepàncies entre els representants dels interessos de tots dos territoris són un altre element clau. Malgrat que fins i tot els opositors fan les crítiques amb el supòsit que les negociacions acabaran amb un acord concret, potser siga impossible que els dos equips troben un consens. Si s'arriba a aquest punt, s'abandonaria el tractat o es quedaria en un caixó a l'espera que en un futur es poguera reprendre la idea.

Mentre les negociacions continuen esperant arribar a bon port, els opositors creuen que la mobilització social és clau per a aturar el tractat o, com a mínim, forçar un referèndum vinculant per a què la ciutadania pugui decidir directament sobre el TTIP. El temps corre i, si no hi ha un canvi substancial en les negociacions, ho fa a favor dels opositors. En mans dels equips estatunidenc i europeu està que el TTIP siga una realitat i saber qui s'apropava més en les previsions, si crítics o impulsors.

Bibliografia

Dades

- The World Bank. Gross domestic product 2014 (2014). Recuperat el 03 de maig de 2016, de <http://databank.worldbank.org/data/download/GDP.pdf>
- Oxfam. Una economia al servei de l'1% (2016). Recuperat el 03 de maig de 2016, de <https://oxfamintermon.s3.amazonaws.com/sites/default/files/documentos/files/economia-per-minoria-informe.pdf>

Teoria

- La Mano invisible, *Economipedia*. Recuperat el 03 de maig de 2016, de <http://economipedia.com/definiciones/la-mano-invisible.html>
- Bauman, Zygmunt i Bordon, Carlo (2016). *Estado de crisis* (Espasa Libros, Paísó Estado y Sociedad). Barcelona
- Montilla, Omar (2007). Antonio Gramsci y el concepto de Bloque Histórico: Contribución para un análisis «a la venezolana». *Aporrea*. Recuperat el 04 de maig de 2016 de <http://www.aporrea.org/ideologia/a37113.html>
- Noëlle Neuman. La espiral del silencio: opinión pública: nuestra piel social. *Paidós Iberica* (1995).

Hemeroteca

- De Zayas, Alfred (2016). La falta de ética en el sistema de arbitraje internacional entre empresas y Estados soberanos. *Ctxt*. Recuperat el 03 de maig de 2016 de <http://ctxt.es/es/20160420/Politica/5646/TTIP-Alfred-de-Zayas-tribunales-de-arbitraje-derechos-humanos-Naciones-Unidas-Europa-El-TTIP-un-tratado-bajo-sospecha.htm#.VyDiCNPcx9Y.twitter>
- Sánchez, Sonia (2015). L'ONU fa història: aprovat l'acord de París contra el canvi climàtic. *Ara*. Recuperat el 04 de maig de 2016 de http://www.ara.cat/internacional/definitu-Paris-reclama-mantenir-lescalegament_0_1484251780.html
- Altarriba, Laia (2011). «Si no fem res hi pot haver 700 milions d'emigrants ambientals». *Ara*. Recuperat el 04 de maig de 2016 de http://www.ara.cat/cronica/res-pot-milions-demigrants-ambientals_0_478152219.html
- AFP (2011). Alemania anuncia que abandona la energía nuclear. *El Periódico*. Recuperat el 06 de maig de 2016 de <http://www.elperiodico.com/es/noticias/sociedad/alemania-anuncia-que-abandona-energia-nuclear-1025186>

- Dossier sobre el TTIP. (2015) *La Marea, Cooperativa Más Público* 24, 10-21
- TTIP, NAFTA, TISA... Una OTAN de la economía (2015). *Punto de vista Le Monde Diplomatique*, 8, 0-122
- Redacció (juny 2015). Els límits dels mitjans 'progressistes': És possible criticar el TTIP? *Mèdia.cat*. Recuperat el 27 de maig de 2016: <http://www.media.cat/2015/06/11/els-limites-dels-mitjans-progressistes-es-possible-criticar-el-ttip/>
- Cafè amb llet nº5 (novembre del 2014). Consultable a <http://www.cafeamblllet.com/cafeamblllet5/>.
- Cafè amb llet nº9 (març del 2015). Consultable a <http://www.cafeamblllet.com/cafeamblllet-9-especial-ttip/>.
- ¿Qué es el TTIP?, el domingo, en *El Objetivo*. *La Sexta*. Recuperat el 27 de maig de 2016: http://www.lasexta.com/programas/el-objetivo/que-ttip-domingo-objetivo_20160505573054886584a8588191b2a0.html
- Molina, Carlos (maig 2016). «Europa no sacrificará su posición para cumplir el calendario del TTIP». *Cinco Días*
- Hereu, Marga (Setembre 2015). Impacte del TTIP al sector agrari. El cas boví. *La Terra*.

Comissió

- European Commission. Transatlantic Trade and Investment Partnership, The Economic Analysis Explained (2013). Recuperat el 03 de maig de 2016, de <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=968>
- European Commission. Transatlantic Trade & Investment Partnership Advisory Group. Sub-group meeting on animal welfare (2015). Recuperat el 06 de maig de 2016 de http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/march/tradoc_153261.pdf
- European Commission. Transatlantic Trade & Investment Partnership Advisory Group. Sub-group meeting on environmental issues (2015). Recuperat el 06 de maig de 2016 de http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/march/tradoc_153262.pdf
- European Commission. The Transatlantic Trade and Investment Partnership Documents and events. Recuperat el 07 de maig de 2016 de http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/ttip/documents-and-events/index_en.htm#_documents

Altres

- Campanya Stop TTIP. Recuperat el 27 de maig de 2016: <https://stop-ttip.org/>
- Resultats de les eleccions generals del 2015. Ministerio del Interior. Recuperat el 27 de maig

de 2016: https://resultadosgenerales2015.interior.es/congreso/#/ES201512-CON-ES/ES?siteLanguage=es_ES

- Maria Coll, Josep (desembre 2014). TTIP: la pagesia exigim transparència. *Unió de Pagesos*.
- Motius pels quals Unió de Pagesos no està a favor del TTIP, l'acord transatlàntic de lliure comerç entre els Estats Units i la Unió Europea (març 2015). *Unió de Pagesos*
- Unión de Uniones que la propuesta de la UE en el marco del TTIP es un mal punto de partida para la negociación (març 2015). *Unión de Uniones*.
- Informe de la Unión de Unionens sobre el «TTIP» (març 2015). *Unión de Uniones*.
- Posición de la Unión de Uniiones frente al TTIP (març 2015). *Unión de Uniones*

Periodisme

- Roca, Genís (2009). La convergència dels mitjans i la guerra de les audiències. *Quaderns del CAC*. Recuperat el 06 de maig de 2016 de http://www.cac.cat/pfw_files/cma/recerca/quaderns_cac/Q31-32_Roca.pdf
- Ferret, Anton (2006). Web 2.0, blocs, espai públic i llengua catalana: anàlisi i expectatives per al treball tècnic. *Llengua i ús: revista tècnica de política lingüística*, 37. Recuperat el 06 de maig de 2016 de <http://www.raco.cat/index.php/LlenguaUs/article/download/128266/177468>
- Manifest: Manifest per una llibertat de premsa de totes i tots (2016). Recuperat el 06 de maig de 2016 de http://www.sindicatperiodistes.cat/sites/default/files/documents/manifest_llargok2.pdf
- Streaming taula rodona «La informació pertany a la ciutadania» (2016). *Sicom TV. Solidaritat i Comunicació*. Recuperat el 06 de maig de 2016 de <https://www.youtube.com/watch?v=nUSQUp3s6vE>
- Col·legi de Periodistes de Catalunya (1992). Declaració de principis de la professió periodística a Catalunya. Recuperat el 06 de maig del 2016 de <http://www.periodistes.org/dms/cpc/docs/Col-legi-Legislaci-/CODI-DEONTOL-GIC/CODI%20DEONTOL%C3%92GIC.pdf>
- Pérez Curiel, Concepción i Luque Ortiz, Sergio (2014). La educación mediática: una meta de los medios de comunicación frente a la infoxicación informativa. *Universidad de Sevilla*. Recuperat el 07 de maig de 2016 de https://idus.us.es/xmlui/bitstream/handle/11441/30532/Libro_de_actas_Infoxicacion_navegable3.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Wolfe, Tom (1973). El nuevo periodismo. *Anagrama*.

- Col·legi de Periodistes de Catalunya (2008). Tarifes mínimes orientatives per a l'exercici professional periodístic. Recuperat el 27 de maig de 2016: http://albertllado.com/wp-content/uploads/2007/12/tarifes_minimes.pdf

Recursos lingüístics

- Diccionari Normatiu Valencià. *Acadèmia Valenciana de la Llengua*.
<http://www.avl.gva.es/lexicval/>
- Diccionari de la llengua catalana. *Institut d'Estudis Catalans*. <http://dlc.iec.cat/>
- Diccionari Català-Valencià-Balear. *Editorial Moll – Institut d'Estudis Catalans*.
<http://dcvb.iecat.net/>
- Optimot. *Generalitat de Catalunya*.
<http://aplicacions.llengua.gencat.cat/llc/AppJava/index.html>
- ésAdir. *Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals*. <http://esadir.cat/>
- Servei de Llengües de la UAB i Observatori per a la Igualtat de la UAB (octubre 2011). Guia per a l'ús no sexista del llenguatge a la Universitat Autònoma de Barcelona. *Publicacions de la UAB*.
- Pujol, Josep M. i Solà, Joan (1995). Ortotipografia. Manual de l'editor i el dissenyador gràfic. *Educala*. Barcelona

Annex

Entrevista a Arcadi Oliveres, economista

Es va fer presencialment el 4 d'abril del 2016.

Una de les línies mestres de la presentació del TTIP per part de la Comissió Europea és que ha de millorar la competitivitat a les dues bandes de l'Atlàntic. Seria un benefici econòmic per a tot tipus d'empreses en base al creixement del mercat.

Hi ha una cosa d'entrada que en aquest i tots els tractats em fa molta por. Qualsevol qüestió que es plantegi en benefici del creixement és un desastre. Si el que diuen que hi haurà més negoci i més accés al mercat, la meva pregunta és «i per què?». No fa falta tenir més mercat ni més productes. Com el meu principi és el decreixement, qualsevol cosa que ens porti cap al creixement és negativa. Si beneficia a les PIMES o no dependrà de les condicions de venda i fiscals i els productes que valorin. Fins i tot això no assenyalava res de beneficis d'entrada.

Parla d'intentar negociar regulacions per a tenir més transparència dels mercats i afavorir la igualtat d'oportunitats.

La negociació de regulacions ens pot portar a conseqüències greus des del punt de vista laboral. S'eviten regulacions que moltes vegades les grans companyies ja no compleixen. No em sembla malament una economia regulada. Les PIMES i grans empreses han de complir. Ara, la qüestió és què produeixen, amb qui es relacionen, amb quines condicions, quins impactes ambientals, fiscals... Les regulacions genèriques que fan mai precisen aquests punts.

Què es pot fer, llavors, per a què les grans empreses complisquen igual que les xicotetes?

L'única cosa que es pot fer és destruir el capitalisme. Ho repetiré tantes vegades com calgui: el capitalisme és un sistema criminal i assassí que ha de desaparèixer de seguida.

No hi ha res a fer dins del capitalisme?

És irreformable. El capitalisme és assassí i criminal. Si no ho enfoquem així, ho enfocarem malament. Ara, aquesta resposta lògica meva no respon a la teva pregunta.

Així i tot, acabar amb el capitalisme no és una acció que estiga a prop.

No pensis. El tema que planteges, l'ambiental, és justament el que acabarà destruint el capitalisme. No el destruirà la consciència social ni l'especulació financera, que també ajuden, sinó la limitació ambiental.

Només quan arribi el col·lapse ambiental?

Quan la gent se n'adoni que no es poden menjar diners perquè ja no hi ha aigua ni aire, aleshores, es destruirà el capitalisme ràpidament. Si tinc alguna esperança, és l'ambiental.

Per a tu el concepte de creixement verd o creixement sostenible és un oxímoron?

Totalment. Si parlem de creixement literari, teatral, espiritual, amorós..., tot el creixement que vulguis. Ara, el creixement material s'ha acabat, no pot continuar. Qualsevol cosa que digui creixement és immoral.

Llavors, cotxes elèctrics i similars?

Depèn de les condicions però el cotxe elèctric deixarà de consumir petroli? Com fem anar l'electricitat? És portar el problema a una altra etapa.

Hi ha l'energia eòlica.

Sí, sóc partidari i m'alegro que estigui creixent. He reivindicat que Zapatero, que ho va fer tot molt malament, almenys en l'aportació a l'energia eòlica ho va fer molt bé, tot i que Rajoy l'ha destruït. Però la producció és ínfima respecte a les necessitats que hi ha. Tinc una visió molt global del tema.

Ja està bé. Parlaré amb gent que coneix el TTIP més concretament però és important posar-lo en context perquè al final afectarà a l'economia global.

És un acord més dels infinits que neixen a partir de la II Guerra Mundial per expandir el capitalisme de base americana arreu del món. És un grau més. A més, s'ha suportat militarment amb una cosa que es diu OTAN.

***Le Monde Diplomatique* diu que el TTIP és l'OTAN econòmica.**

Accepto plenament la definició.

La Comissió Europea diu que si es negocia com a Unió Europea es poden defensar millor els interessos comuns que si cada país començara a negociar el TTIP o qualsevol afer econòmic bilateralment amb Estats Units.

La Comissió Europea és una banda de delinqüents, i prou, presidit pel més gran delinqüent que es diu Jean-Claude Juncker. Ell ha convertit Luxemburg en un paradís fiscal i ha estafat impostos a tota Europa. La Comissió Europea no ens pot merèixer cap confiança.

Hi ha també tot el debat al voltant de la transparència, de com es porten aquestes negociacions...

Amagat! Mira l'Urtasun que ho va denunciar.

Però, en canvi, la Comissió ha fet públics alguns documents i algunes coses passen pel Parlament.

No tinc informació de primera mà. Però són documents més o menys secrets que arriben als eurodiputats a mitges.

Un dels temes apuntats des del discurs crític i vinculat al medi ambient és la denominació d'origen. Tot i que la Unió Europea ho vol mantindre, està en les negociacions perquè Estats Units no té aquesta regulació.

La denominació d'origen és una idea comercial que va sortir com a fruit dels càstigs que es van posar a Alemanya després de la I Guerra Mundial. Els aliats, amb el pervers tractat de Versalles, van obligar a Alemanya que els seus productes sempre marquessin el seu origen perquè es pretenia obtenir el rebuig de la gent en senyal de protesta pels atacs bèl·lics.

Els va sortir malament perquè la gent no volia rebutjar productes alemanys perquè eren de bona qualitat. Aleshores el «Made in Germany», que va ser la primera denominació d'origen que va existir amb la idea de boicotejar Alemanya, es va convertir en un element favorable per a Alemanya. Des d'aleshores ha sortit el «Made in Italy», «Made in England» i el «Made in Sant Sadurní d'Anoia».

En el seu origen intentava tenir un efecte absolutament diferent. No ha sigut perniciosos. Que sapiguem que això ve d'un lloc, per als qui pretenem que les produccions siguin el màxim de properes possible, és positiu.

Una altra de les apostes de la Comissió Europea, segons un dels documents, és no liberalitzar els serveis públic però sí equiparar-los amb els privats.

Hi ha serveis públics que mai han de ser privats. Intentar equiparar-los no té sentit. Hi ha qüestions que han d'estar gestionades públicament. Després alguna empresa s'hi pot ficar però mai tal com ho planteja l'acord.

Els serveis i les inversions són especialment perillosos. Havien quedat pendants pel GATT i ara intenta aplicar-se per la OMC. Tot i que té una presència universal, molts països, sobretot els emergents, no han volgut treballar aquest tema. Com no han pogut liberalitzar serveis i inversions a nivell mundial, han aplicat la teoria política de «*divide y vencerás*» i ho han posat en mans de dos que semblen més obedients.

Què pot significar?

Que els serveis públics perdin importància. Que l'estat deixi de tenir poder i els serveis estiguin sotmesos a una mena de guerra de taifes en què només guanyi l'empresari. Si, a més, fa trampes fiscals i laborals, encara guanyarà més diners. Imaginat l'escola i les universitats privades, col·legis tancant... Seria terrible i és el que pretenen.

El TTIP en cap moment diu que s'ha de privatitzar la pública, sinó donar ales a la privada.

Però ja s'estan privatitzant. A la Plaça Cívica de la UAB fa un any, a més de tenir la Caixa de Catalunya en un racó i La Caixa al rectorat, va obrir una sucursal del Santander. Tu creus que una universitat ha de retre homenatge a l'empresa més estafadora del país?! És externalització de serveis i privatització. Ens hauria de caure la cara de vergonya.

Fa dos anys vaig anar a València perquè feia uns cursos a la universitat. Un dia abans havia estat Botín, encara era viu, en una reunió amb els rectors de tota Espanya. El diari deia que amb el discurs que havia fet havia recaptat bojos aplaudiments dels rectors. Jo pensava que un rector era una persona més digna que no anava aplaudint aquest estafador. La seva resposta és que ha de quadrar el pressupost i el Botín l'ajuda. No és veritat. L'ajuda a canvi de créixer el seu servei de l'estafa.

L'acord de lliure comerç donarà més diners i recuperació econòmica.

Que ho justifiquin. Com es crearan nous llocs de feina? Pot haver una competència ferotge i hi hagi empreses que hagin de tancar. Ara venint aquí, he passat per davant de la Delphi a Sant Cugat, que és l'exemple de destrucció de feina, 400 persones al carrer! Això és el triomf de les multinacionals. Si diuen que en un sector crearan tants llocs de feina fent una acció concreta, d'acord, però això no ho diuen.

Vols dir que per mantindre el lloc de feina has d'acceptar condicions precàries perquè no es deslocalitze l'empresa?

És això. Des dels anys 80, amb el triomf del neoliberalisme, hi ha una pèrdua absoluta de tots els drets socials i laborals, de les conquestes de l'Estat del Benestar. Això ho haurem de frenar.

Tribunals d'arbitratge.

Xorrada impressionant! Els tribunals han de ser de dret mercantil que funcionin en cada país. Els d'arbitratge, com s'ha demostrat en molts casos i els estudis del TTIP ho expliquen, són un desastre. Sempre ha perdut l'administració. És com quan jo era jovenet i hi havia el Tribunal de Justícia

Militar i reclamàvem que els militars passessin per la jurisdicció penal normal.

Venen d'altres acords.

Per això sabem que són un desastre.

Coneixes algun cas paradigmàtic?

Hi ha. La Susane George en parla però no el recordo.

Per sectors, en agricultura la Comissió preveu un creixement del 0'06% però que hi ha perills per a certs sectors.

D'entrada, no és un mèrit voler créixer. Segon, que em diguin d'on han tret la xifra. El que està clar és que Estats Units causa malalties a tothom amb la carn transgènica, començant per l'empresa més desastrosa de totes, McDonalds. Hem d'apostar per l'agricultura i la ramaderia de proximitat.

La carn processada seria un dels sectors més afectats.

Quan veus els exemples de com agafen els conills que no són ni conills... Als del Kentaki Fry Chicken se'ls ha obligat a canviar-se el nom per KFC perquè el «chicken» no ho és, és una carn amorfa que a saber d'on treuen.

També apunten al mercat com a mecanisme per a evitar la volatilitat que tenen els preus en agricultura.

Això no només es pot evitar amb el mercat. El dia que es freni l'especulació, que constitueix el 90% dels negocis del món, la volatilitat desapareixerà. Si tingués notorietat política, una decisió clau que faria és prohibir el 95% de les operacions de borsa, totes elles són delictives. Mentre permetis la borsa, l'especulació en productes bàsics, que Monsanto intervingui com vol... no pots evitar la volatilitat.

Però en la lògica de la compra-venda, si un any tens molta collita, tenir més mercat on vendre és positiu per a no acumular estocs.

Hi ha sistemes de protecció de pagès i producció que tenen tots els països. Quan jo era jove teníem el Servicio Nacional del Trigo que quan hi havia una collita excessiva de blat, la guardava. Quan hi havia falta, el Ministerio de Agricultura posava a la venda els estocs que havia comprat els anys anteriors. Així mantenien preus estables de blat, oli, farina...

La lògica és ser més autàrquics?

Fins a cert punt. El problema és que aquesta política del Servicio Nacional del Trigo que tenia

Espanya, va desaparèixer el dia que vam entrar a la Unió Europea. A Europa funciona una altra cosa, que encara tenim avui en dia, i és la primera despesa de la Unió, el Fons Europeu d'Ordenació i Garantia Agràries (FEOGA). Pretén que l'any que hi ha una collita excessiva, sigui retirada del mercat.

El mateix que feia Espanya.

Sí, a nivell europeu. És la millor forma d'estabilitzar i evitar la volatilitat de preus, més que no pas el mercat. Perquè l'opció que dona el TTIP, mentre es pugui comprar i vendre lliurement encara funcionarà. A Europa està salvat perquè la política és proteccionista.

En quant al medi ambient, el TTIP apunta al foment de tecnologies que eviten l'ús de carbó.

Haurien de fomentar l'estalvi energètic i la disminució de consum. Tant a Europa com a Estats Units el consum és exacerbat. És absurd dir que volem estalviar en carbó si després traslladem tota la producció industrial a Xina, que l'hem convertit en la fàbrica del món, on no tenen petroli i produiran en carbó.

Alhora plantegen tarifes ambientals i penalitzacions.

És que el col·lapse ambiental frenarà el capitalisme. Quan la gent veu que respira merda, se n'adona una mica.

És un símptoma?

Sí.

Des de la perspectiva de la cooperació entre dos països, diuen que el contacte entre les dues bandes de l'Atlàntic podrà servir per fer una defensa de la biodiversitat o millorar qüestions de medi com piscifactories i pesca mitjançant institucions conjuntes.

No puc dir-te gaire, només que fem barbaritats. Hi ha un article que es diu *El malson de Darwin* que explica tota la producció absurda de perca al llac Victòria. S'ha menjat tota la producció de pesca autòctona per culpa dels russos, sobretot, que han anat allà i han fomentat la cria de panga, un peix deteriorador perquè s'ho menja tot. El llac Victòria ja no produeix el peix que tenia abans.

Aquesta nova pesca ha deixat desabastida Tanzània perquè el nou peix se'n va amb avions directament cap a Rússia. Cada setmana aquests avions tornen de Rússia plens d'armes per fomentar guerres africanes.

Podríem repassar molts més punts, però en essència la Unió Europea pren el Tractat de Lisboa com a base per a negociar.

Han tingut la prudència de no fer-lo votar per cap país perquè la majoria hagués dit no. L'únic que per un tràmit intern del país va haver-ho de votar, Irlanda, va votar que no. Abans s'havia proposat una cosa amb paraules més grans, Constitució Europea. Com això havia d'estar en mans del poble i França i Holanda van dir que no, amb l'esperit democràtic de la Unió Europea –una merda!–, ho van agafar i van decidir que no es votaria.

Malgrat això, Irlanda tradicionalment ho havia de votar. L'únic que ho va votar va dir que no! Després els van sotmetre a sis mesos seguits de dosis massives de televisió sobre les bondats del Tractat de Lisboa. Ben intoxicats, els van fer tornar a votar i ho van aprovar per cansament. El Tractat de Lisboa és una vergonya.

O sigui, que qualsevol cosa que es desprengui d'ell...

És una vergonya. Començant pel primer punt on es violen els drets humans.

T'explicaré una obsessió personal. Arran de l'execució de Salvador Puig Antich fa més de 40 anys, vaig ser partícip d'una campanya contra la pena de mort tot i que va acabar malament. Al final vam aconseguir que la Constitució Espanyola retirés la pena de mort de la legislació. Vam quedar contents però quedava un petit forat en què sí permetia la pena de mort en casos donats en temps de guerra o assabentats actualment però donats en temps de guerra. O sigui, que si ara pescaven un nazi amb 99 anys, el podien executar.

Ens va semblar que això no era una abolicció de la pena de mort i la mateixa comissió que vam preparar la campanya, vam seguir durant 15 anys insistint perquè es retirés la pena de mort també en cas de guerra de la legislació espanyola. Finalment ho vam aconseguir a l'any 1994. Això va durar fins al 2003, amb el Tractat de Lisboa, que preu l'aplicació de la pena de mort en temps de guerra a tota Europa. No és només una qüestió comercial, és de drets bàsics i drets humans.

Això treu sobirania, perquè si Espanya va dir no a la pena de mort...

Clar! Si llegeixes el Tractat de Lisboa, indica que la vida humana no es pot tocar, és a dir, que ningú pot matar a ningú. Excepte la policia, que pot matar en tres casos: pot matar algú que estigui a punt de matar algú altre, pot matar algun pres condemnat que s'escapi de la presó i, el pitjor de tot, pot matar la gent en el transcurs d'una manifestació que la policia consideri que es tracta d'una insurrecció popular. Això és la màxima violació dels drets humans i Europa ho ha aprovat en el Tractat de Lisboa.

No és només una qüestió de dignitat. És la vergonya de la democràcia i la major part de gent d'Europa no ho sap. Vaig tenir la sort de poder-ho explicar abans que s'aprovés l'any 2002. Em va

convidar la Mònica Terribas a TV3. Molta gent em va dir que havia votat en contra de la Constitució Europea perquè havia sentit la meua explicació.

Els darrers punts que apunta el TTIP respecte al medi ambient és la prohibició de tests en animals, tot i que no especifica com, i afavorir els productes saludables.

Deuen ser bones paraules perquè hi ha moltes queixes de maltractament animals. Això no fa mal a ningú perquè no perfila les accions. No m'ho crec, ni el capitalisme, ni la Unió Europea ni Estats Units.

Ni el que ve derivat...

Ni el que ve derivat [Riu]. Com de partida estic en desacord, ja no arribo a conclusions de coses concretes. Això no vol dir que hi pugui haver articles concrets que puguin ser útils per a alguna finalitat específica.

Si ens posem a la visió crítica, el primer que es diu és que el TTIP està al servei de l'OMC i pren com a punt de partida el GATT. El que ha fracassat del GATT, ara s'aplicarà amb el TTIP?

El GATT no ha fracassat, ha triomfat per a ells. Prové de la victòria americana en la II Guerra Mundial. Estats Units va ser l'únic país que va sortir indemne de la guerra. No havia perdut capacitat productiva i havia reconvertit en civil una part de la indústria militar de la guerra. Es va trobar amb una producció excedentària que havia de col·locar a algú. Va crear, llavors, aquesta estructura de compradors seus arreu del món.

Va fer el Pla Marshall amb productes excedentaris de la indústria nord-americana. Un cop tenen Europa reconstruïda, volen fer arribar els seus productes. Per fer-ho a un preu raonable, han de tenir una duana molt baixa. Per això funden el GATT. Tot pensat en els interessos nord-americans.

El GATT triomfa perquè es crea al 47 i es dissol al 95. En aquest temps rebaixa en un 90% les duanes. Ja només els hi queda el 10. Creen l'OMC amb la voluntat d'entrar en el món de les inversions i el comerç que és el que es planteja amb el TTIP.

Què vol dir posar lliure comerç en inversions?

Et poso un exemple. L'any 74 s'instal·la a Almussafes la fàbrica de la Ford. S'instaura amb unes condicions fixades pel govern espanyol. El 75% de la producció havia d'anar destinada a l'exportació perquè no volien que la Seat, la Citroën i la Renault entressin en fallida. Això és control d'inversions, amb limitació dels estats.

La liberalització seria que la Ford arribi amb totes les fàbriques que vulgui. La liberalització dels serveis és exactament el mateix. L'American Airlines pot decidir crear un pont aeri entre Madrid i Barcelona per acabar amb Iberia. El primer dia pot fer competència deslleial perquè caigui Iberia i després pujar els preus.

Un altre punt de la visió crítica és que si el TTIP triomfa i comença a haver més intercanvi, es generarà molta contaminació.

Un dels punts negatius de l'augment del comerç és aquest.

També es planteja que si hi ha dos mercats diferents que s'ajunten, les regulacions s'han d'igualar.

I a la baixa! Estats Units té normes més a la baixa que Europa. Estats Units no ha signat diversos acords de l'OIT, per exemple.

Tampoc un estat podria decidir tancar-se l'intercanvi de productes.

Això és proteccionisme. En el cas del tercer món, que no és el d'Europa ni Estats Units, els treus la possibilitat de creixement. Hi ha una cosa que s'oblida: tots els països han crescut amb una primera etapa de proteccionisme. En el moment que es liberalitza el mercat, el proteccionisme deixa d'existir. Això és una cosa del GATT.

No som tercer món però hi ha desigualtats entre països a Europa.

Mira, en uns dies presento un llibre en què he participat i diem una cosa: hem de sortir immediatament de la Unió Europea.

No estàs d'acord amb res del que hi ha!

La mayor s'ho menja tot. No es poden determinar aspectes negatius i positius d'una cosa que està en un marc que ja no accepto.

Susane George diu en un article que en la negociació hi ha un xic de legitimitats en què acaba guanyant el més fort i que aquest sempre ha sigut Estats Units.

Ella que és americana ho sap bé això. Té tota la raó.

Ella mateixa planteja que baixar els aranzels de l'agricultura europea és acabar amb ella.

Perquè no té viabilitat econòmica davant les produccions massives nord-americanes, amb transgènics i no ecològiques. A Europa l'hauríem d'anomenar l'Europa dels Pagesos perquè allà on més diners comunitaris es gasten és el FEOGA. Si no protegim l'agricultura ens quedarem amb una

sabata i una espadenya. Llavors ens podrien fer el pacte de la fam. Com tot ens ho portaran de fora, el dia que vulguin ens tancaran l'aixeta i s'ha acabat. La primera obligació d'un estat és alimentar la seva població.

Un altre autor, Javier Guzmán, diu dirèctament que el TTIP és un NAFTA per a Europa.

En part sí perquè ja s'ha demostrat perquè el NAFTA ha portat Mèxic a la misèria. Però Europa és més potent que Mèxic per resistir. Que ho volen amb aquesta voluntat no hi ha dubte.

Però no té sentit que la finalitat siga enfonsar Europa.

No és enfonsar Europa, és guanyar ells però, quan guanyes, enfoneses a l'altre. No hi ha cap patró que et dirà que vol enfonsar el treballador però sí que vol guanyar més diners però indirectament enfonsa el treballador.

En aquest mateix àmbit, Guzmán també apunta que el principal repte de l'agricultura no és el proteccionisme sinó la diferència d'extensió entre les estatunidenques i les europees.

Sí, són 8 o 10 vegades més grans. Hi ha propietaris del mig oest que han d'agafar una avioneta per anar d'una punta a l'altra de la seva plantació de blat. Amb la conquesta van anar cap a l'oest i uns *carcamals* que es van quedar les terres continuen tenint-les ara.

La forma d'aturar el TTIP, segons la visió crítica, és a través de la societat civil.

Això ho diem sempre.

Però com?

L'Acord Multilateral d'Inversions (AMI) n'és un exemple. Era una proposta, bastant ingènua i potser per això va perdre, feta pel GATT. Quan el GATT va veure que s'havia esgotat la liberalització de mercats, va pensar en entrar al món de les inversions i els serveis. Van promoure l'AMI, una mena de TTIP a nivell mundial.

Quan ho van presentar la gent s'hi va oposar. A més, França, quan es va parlar de la liberalització de serveis i el tema cultural, es van aixecar de seguida. Van entendre que seria un domini de l'anglès i desaparició de la particularitat de la música i el cinema francès. Arran de la denúncia del ministre francès de cultura de François Mitterrand, Jack Lang, es van enviar mils de correus electrònics i cartes de protesta a l'OMC, que finalment es va fer enrere. Amb el fracàs de l'AMI, va aplicar la política del *divide y vencerás*. No podem fer-ho a tot el món, doncs apliquem-ho a determinats sectors.

Sembla que França no està en el mateix posicionament.

No. A mi Mitterrand no m'agradava gens però Hollande molt menys.

L'últim punt, que ens havíem deixat des de la perspectiva ecologista, és el *fracking*.

Buscar petroli trencant la terra no crec que sigui el més interessant. Ha tingut efectes econòmics importants perquè ha baixat el preu del petroli. Destruir-nos el futur per tenir uns quants barrils de petroli més barats és absurd.

A l'igual que la Comissió Europea diu que es generaran llocs de treball, els crítics diuen el contrari.

Tot això s'hauria de basar en estudis empírics. Abans t'he dit que no crec que generi ocupació però, de la mateixa manera, tampoc puc dir que en destrueixi.

Entrevista a Dimitri Defranc, activista contra els tractats de lliure comerç d'Amèrica Llatina amb Estats Units

Es va fer presencialment el 13 d'abril del 2016.

Aquesta entrevista és per a un treball sobre el TTIP, que ja saps que és un tema molt ampli amb relació amb altres tractats.

Sí, sobretot la transparència. Hi ha els eurodiputats que poden accedir a la sala tancada amb documents però només si no prenen nota i signen una clàusula de confidencialitat. Te'ls pots creure o no però és irrefutable. Pel que diu un eurodiputat que conec, no és una pràctica poc habitual, ja s'havia fet abans.

Malgrat això, hi ha uns quants documents de la Comissió on sí s'apunten algunes idees.

És bastant fort, si t'ho mires. Fan un tractat transatlàntic de lliure comerç, no posen a la gent les idees sobre la taula. És el contrari a la democràcia. Primer m'ho aproves i després... Hi ha formes de fer-ho. Es pot crear una comissió tècnica vinculant que tingui autoritat.

De moment, el que hi ha als documents és el posicionament de cada actor però no els acords.

Hem vaig fixar en els TLC (tractats de lliure comerç) amb Amèrica Llatina que reben un nom diferent perquè ara allò sona malament. Quan mediàticament no queda bé, li canvien el nom. D'aquells recordo el que va signar la Unió Europea amb Perú, Equador i Colòmbia, que és una mena de mostra bàsica de com és un TLC. Acords hi ha molts però pròpiament tractats de lliure comerç no tants.

La paraula «lliure» té la clau. Qui és lliure, qui ho regula? Nosaltres teníem convenis amb Estats Units previs al TLC, per exemple, amb la Texaco. L'empresa venia, treia petroli d'Equador, ho deixava tot fet malbé i brut i el tribunal d'arbitratge estava a Estats Units. Des de la perspectiva de les lleis, però, és molt més fàcil subornar un jutge equatorià que té el càrrec per ser amic d'algú. Si bé, van introduir el tercer factor per moure el tribunal d'Estats Units a Equador. El pretext estúpid pel qual Estats Units no podia tancar Guantánamo era que jurisdiccionalment no hi ha un jutge que tingués decisió sobre Guantánamo.

Els tractats de lliure comerç estan fets per quatre personatges que es van posar a filosofar i els van tirar endavant. Per plantejar un TLC cal revisar les fortaleses i debilitats com a país. Si sóc Estats Units i vull signar un tractat amb Colòmbia per exportar soja perquè sé que no tens indústria d'aquest àmbit. A mi m'interessa que em portis plàtans. Es pot arribar a un acord en base a les

necessitats.

El problema és que els tractats naixen arran de la davallada de les preferències aranzelàries per incentivar el comerç. En el seu origen la idea era aquesta. Baixàvem aranzels per a la soja i els plàtans entre aquests dos països. Però durant molt de temps es va utilitzar per frenar el tràfic de drogues. A canvi d'aturar-lo, Estats Units baixava els aranzels de productes clau del país amb el qual signava el tracte.

Amb la davallada dels aranzels, Estats Units era capaç de comprar gairebé tot el producte d'un país per alimentar uns pocs estats federals. La dependència provocava condicions més dures sota l'amenaça d'eliminar les preferències aranzelàries. Això va passar durant la primera etapa del govern de Correa, que ara sembla una dictadura, i que en aquell moment semblava una revolució.

En aquell moment el govern acceptava o no les preferències aranzelàries per una qüestió comercial, no per un xantatge sobre si envien soldats o no. Posava un exemple en què deia «d'acord, jo accepto una base militar al nord d'Equador però vosaltres em deixen posar una base equatoriana a Florida», només per exemplificar-ho perquè què fa una base militar a Florida?! Estats Units mai deixaria posar una base militar al seu territori i, en canvi, nosaltres ho fèiem lliurement.

En el tira i afluixa de les preferències aranzelàries va venir el que molta gent de dretes no accepta que existeix. De fet, vaig fer un debat amb Álvaro Benejam [regidor del PP a Sant Cugat, població d'on Defranc és regidor de la CUP-PC] i li sonava a unicorn, el terme neoliberalisme. Estats Units, en plena onada neoliberal, se n'adona que «aquests són tarats i els podem fer de tot» i comença a utilitzar l'FMI.

És una bateria de coses. No és només el TLC sinó que va acompanyat de les receptes fonsmonetaristes. Per ajustar la seva balança comercial necessiten que la teva moneda sigui dèbil perquè necessiten comprar amb un dòlar molta mercaderia. Això ho aconsegueixen pressionant els governs perquè devaluïn la moneda.

En devaluar la moneda, durant una època, els governs van tenir molts defensors del neoliberalisme que canviaven les lleis dels països, amb molta força de socialdemòcrates i democratacristians. Així es va començar el procés de deconstrucció de l'estat. Hi havia una propaganda a Equador que anunciava el canvi de model i vinculava el neoliberalisme a la modernització. L'estat va llençar una campanya en què apareixia una senyora amb l'accent d'allà que deia: «Es terrible, ¡en la corte de justicia hay que hacer unas colas! ¡Eso hay que privatizar primero!»

Va haver, fins i tot, canvis en hisenda, perquè van copiar el model nord-americà. Aplicar aquesta

lògica allà era provocar alçament dels indígenes. Eren receptes fonsmonetaristes, reducció de l'aparell de l'estat, acomiadaments massius... Un seguit de mesures per tenir un estat més petit i la producció en mans privades, del camp al consumidor directament.

Et contaré una anècdota. Tinc un amic que cultiva cafè. La seva família ho fa des de fa tres generacions. Li vaig preguntar quina era la diferència del seu cafè respecte a altres. Em va respondre que no sabia perquè per comprar cafè anava a la botiga i comprava Nespresso. Tota la seva producció la posava en sacs i la venia.

A Amèrica Llatina no només va ser un tractat sinó que era una càrrega ideològica en què es deia que l'estat havia fracassat i el model privat era l'òptim.

Però durant una dècada això no ha continuat.

Es va aturar amb les fallides bancàries. És el mateix que va passar aquí amb la fallida que va suportar Zapatero traient diners d'allà d'on nosaltres no podíem. Com allà no hi havien fons de reserva, els bancs van entrar en fallida. Els amos se n'anaven a Miami i la gent es va quedar tirada. De forma paral·lela s'imposava el TLC. Ho anomenàvem «*boboaperturismo*».

Van fer el model malament, enmig d'una crisi i de la corrent d'El Niño. Si bé, hi havia regions que estaven millor, com Argentina amb la soja. Però com la lògica era exportar-la, la repressió als camperols va ser molt forta. Tot i que es van sindicalitzar, mai se'ls va escoltar.

El TLC venia lligat a una qüestió armamentística. Inclouïen qüestions polítiques com la integració de bases amb l'excusa del narcotràfic. Realment volien controlar les FARC. Si volguessin controlar el narcotràfic també haurien de controlar els militars. És en aquest marc en què creix l'emigració que va arribar dècades enrere a Europa. La majoria de gent només sap que va haver de marxar perquè no hi havia feina però no saben realment el context.

Llavors arriba la nova onada, protagonitzada per Chávez. Ara pràcticament ningú recorda que ell va aturar aquella poca vergonya a nivell continental. Ell va ser el contrapès en el sentit de no ser tant «*boboaperturistas*». La idea que teníem els que vam donar suport a la nova onada de presidents era bloquejar el canvi per via constitucional amb la redacció de noves constitucions. Es tractava de prohibir els tractats «a lo bèstia». Però, al final és un tema de pes polític. La constitució pot dir el que sigui si ets el dèbil.

El govern de Brasil és dels primers en trancar-se, probablement. Però al principi, aquest amb el de Veneçuela, Equador, Bolívia... van aconseguir aturar-ho. Van intentar obrir nous mercats, una cosa que sonava molt bé en la utopia però no va funcionar. Un era en la pròpia Amèrica Llatina que mai

va tenir la força continental per fer tractats entre nosaltres i l'altre era mirar a Xina. Xina comprava petroli a canvi d'espècies, barrils de petroli. Si el petroli baixava de preu, s'havia d'indemnitzar els xinesos. Són convenis «vendepatrias» que va signar sobretot Veneçuela i Equador.

Colòmbia era diferent perquè la disputa política és entre Uribe i Santos, com Rajoy i Aznar, vaja. Estats Units es va aprofitar d'això i d'Ollanta Humala a Perú, que *a priori* havia de ser un president d'esquerres però va aplicar polítiques de dretes. Tots dos països van signar un conveni amb la Unió Europea que intentava trencar la nova onada dels països de l'alba. Si bé, aquests països estaven en decadència ells sols perquè Equador és corrupte, a Veneçuela des de la mort de Chávez també... Van desdibuixar tot allò bo que s'havia fet fins al moment.

Xile era aliat de Colòmbia i Perú però ja ho tenia molt més avançat. Els van utilitzar per pressionar el govern d'Equador perquè, a través dels QuintoLeaks, acceptés el tractat amb la Unió Europea. La pressió és tirar bandera negra als productes equatorians a Europa.

L'altre dia discutia amb una persona del govern d'Equador i em deia que no ho havien acceptat. És fort, ho van acceptar però en la propaganda deien que no. Si bé, van descafeïnar el conveni per tenir un temps per desarticular les indústries menors que s'arruïnarien si comencés l'intercanvi de productes immediatament. Es marcaven uns terminis que, en definitiva, significava aplicar el tractat però amb una mica més de temps.

La Unió Europea, quan negocia amb Amèrica Llatina, planteja un benefici que Estats Units no porta, la lliure circulació de mercaderies i persones. Els nord-americans només volen el producte. Això fa que el NAFTA hagi sigut un fracàs per a Mèxic. Els *gringos* deien que de gent ni parlar-ne. Europa tenia un visat per equatorians, peruans i colombians. Si els governs haguessin demanat reciprocitat, els europeus no podrien entrar a molts llocs de la terra. Amb l'acord, es negocia el trencament del visat amb tot l'espai Schengen.

Això es va fer en un moment de bonança econòmica en què el petroli d'Equador, de l'OPEP, tenia un bon valor. Es va vendre la notícia com si el president d'Equador trenqués el visat. Es tractava com un acord bilateral de diplomàcia. Realment era un acord de lliure comerç que els «vendepatrias» havien acceptat. Perú sempre ha estat fotut, Colòmbia també i ara mateix Equador està en fallida. En un any pot haver, de nou, un fort procés migratori. Ara, però, Espanya no és tan atractiva.

No marxés d'un país en crisi a un altre també en crisi.

Es pot utilitzar de pont. O pots anar a un país en crisi on almenys t'atenen al metge.

Als països on va guanyar l'oposició als TLCs es va començar a desenvolupar la idea del *buen*

vivir, sobretot on els indígenes tenien més força, però sembla que ha quedat en res.

Va venir Acosta a Sant Cugat a fer una conferència. Ell és un dels referents més grans del món pel que fa al *buen vivir*. De fet, gràcies a ell està a la constitució d'Equador i a partir d'aquí es va estendre.

En realitat el *buen vivir* és un concepte que encara es debat. Si em preguntes a mi, el *buen vivir* ve de la cosmovisió indígena de la relació amb la natura. Es una ruptura respecte a com veiem el món nosaltres. Nosaltres veiem el món des del punt de vista del Déu d'Israel, és a dir, Déu crea l'home i ell és amo i senyor de la natura i els éssers vius. Per sobre de l'home només estan els àngels i Déu. Per tant, tu ets amo dels recursos naturals. La natura va estar creada per a tu. El que pugui fer amb ella només es regula amb el paràmetre de fins a quan puc explotar-la. Això s'explica perquè aquesta gent venia de llocs desèrtics on la relació de l'existència era una altra.

En canvi, la cosmovisió indígena ve de llocs molt rics. Ells veuen el món des de la perspectiva que són part de l'entorn. No som part de la creació, som tan valuosos com una serp. De fet, és curiós revisar el paper de la serp en el món occidental i en la cosmovisió indígena. La deessa indígena Pachamama la salven el llop, la serp i altres animals. En la cosmovisió occidental la serp és la que porta tots els mals.

Introduir la filosofia en les constitucions venia determinat per la necessitat de canviar la relació de producció i d'interacció de la natura. És passar de ser amos a ser iguals o servidors. Aquesta és una filosofia de no encaixa amb un TLC. Canviar la mentalitat de la gent amb la introducció de noves idees per tenir un futur més sostenible era la base del *buen vivir*.

Avui en dia li preguntes a algú del govern què és el *buen vivir* i et respon que és tenir un bon cotxe i una bona casa. Es va confondre el *buen vivir* amb el consumisme. Això s'explica per una lluita interna entre dreta i esquerra que hi va haver internament en tots els nous governs. En tots els casos o va perdre l'esquerra o va perdre l'esquerra i l'honestedat.

El *buen vivir* és un replantejament que va en la línia del decreixement. Això no significa que deixem de consumir, simplement que si ets esportista i necessites 180 grams de carn a la setmana, no consumeixis tres quilos. S'aplica a través de mesures civilitzables, és a dir, que ens permetin continuar amb la civilització endavant.

Hem de ser sincers. Vam ser quatre acadèmics, indígenes i *freaks* els que vam portar aquest discurs endavant contra tota la indústria, la Shell, la Texaco... No teníem moltes opcions de triomfar.

I els govern que ho portaven no ho van poder aplicar.

No és que no van poder sinó que no van voler. Això probablement respon a un altre fenomen, el messianisme. Els veneçolans creen la figura de Chávez com a líder dels bolivarians, terme que inclou les burgesies nacionals a diferència del que arriba a Europa. Hi ha cert desconeixement històric de l'alliberament per idolatrar la figura de Bolívar. Tendim a buscar un *superman*, com passa als Estats Units amb el president.

La creació de figures messiàtiques va ser un error que hem d'acceptar. En la constitució d'Equador vam donar massa poders als president. L'executiu va passar a tenir molts poders. A Cuba, per exemple, Fidel Castro. Pot tenir genialitat, a l'igual que Noam Chomsky, però no és Déu. Parlar malament de Correa és criticar la reencarnació del Che Guevara. A mi m'han vetat per parlar-ne malament. La gent d'esquerres d'aquí i d'allà tendim al messianisme.

Ara també passa ací.

Exactament. El procés que passa aquí és alguna cosa semblant al que va passar allà però sense arribar al govern, que és més trist.

Aquí hi havia una bona base, similar a la boliviana, amb el 15M. A Veneçuela i Equador hi havia lluita però *a lo bestia*. Pablo Iglesias ha esdevingut un gestor de la voluntat popular, desactivant allò que va ser el 15M. Tampoc vam ser capaços de canviar res amb les assemblees perquè un dia darrere d'un altre es deia que es canviaria el país però no se sabia com, fins que va aparèixer «*el listo del barrio*».

Malgrat això, el cas d'Iglesias és diferent al d'Amèrica Llatina perquè s'ha volgut construir un lideratge en un moviment que volia un autogovern popular. Això fa que no acabi de quallar. Hi ha zones que no han vist res d'esquerres en la seva vida i pensen que el PSOE és d'esquerres i allà Iglesias és un líder revolucionari. Però aquí hi ha gent que hi dóna suport perquè és el pitjor dels mals. En el moment que els mitjans el traïen i se'n van amb Albert Rivera, la cosa comença a tremolar. Hi ha gent a Podem que encara intenta lluitar-ho però sembla que no superarem la qüestió dels lideratges.

Una de les apostes del TTIP és caminar cap al desenvolupament sostenible, que em sembla contrari a allò que vau defensar vosaltres a Amèrica Llatina.

És relatiu. A major dependència d'un sol producte, major autoritarisme. Un país com Aràbia Saudita es pot mantenir amb 5.000 tècnics petrolers i a la gent li sobra. En canvi, aquí paguem impostos i a la gent li falta. Això ho vam intentar solucionar a Equador creant els drets de la natura. Amb això volíem blindar la natura.

Si el creixement pot ser sostenible o no, ja és una altra cosa. Si llegeixes a Malthouse ara tots hauríem d'estar morint-nos de gana. En aquestes previsions no es van tenir en compte els avanços tecnològics. Cada cert temps la humanitat ha tingut avanços que han permès salvar al capitalisme i a la humanitat. Un dels avanços clau és la millora genètica en productes alimentaris, no transgènics.

Un creixement sostenible es podria arribar a tenir si es basa la societat en investigació científica. Avui en dia no hi ha una aposta clara per la ciència. Una bona mostra del fracàs de l'academicisme és Mendel, que es va retirar de la universitat per investigar i va aconseguir ser el pare de la genètica moderna.

De fet, en la ciència hi ha errors d'interpretació. No tots els transgènics són dolents, per exemple. A una patata A li pots posar càrrega genètica d'una patata B perquè tingui característiques de la primera i no passa res. En la transgènica pots agafar un alacrà i una patata. Et pot sortir bé i tenir una patata picant però també pot sortir una patata amb una pota d'alacrà.

A més, aquest avanç científic ha servit perquè uns quants sabuts patentessin les creacions, com la Monsanto. Si després es negocia amb un govern corrupte perquè només es pugui vendre el producte patentat, el negoci és rodó.

Això passa ara a gairebé tota Amèrica Llatina, no?

Hi ha països que ho han aturat. A Equador, per exemple, tenim la transgènica prohibida per constitució. Ara fa un temps el govern va decidir que la constitució la van fer quatre comunistes i ecologistes infantils i passa d'ella. Llavors, s'han tornat a fer lleis per reactivar-la.

Què li ha passat a Correa?

Aquesta mateixa pregunta li vaig fer al seu millor amic. Fins aquell moment analitzava les coses malament, només des de la perspectiva marxista. Em va dir una cosa ben senzilla i que es diu vulgarment: «El poder t'ha canviat». Envoltar-se de gent que només li fa la pilota i un poble que li agraden els líders despòtics són els ingredients per a la retroalimentació.

Diuen que fins i tot li ha canviat la cara. Mai havia sigut un home humil, s'enfadava quan perdria una batalla intel·lectual però d'aquí a enviar gent gratuïtament a la presó per mirar-lo malament o insultar-lo al carrer... Una famosa frase que va dir un cop i que tinc gravada a la ment és: «Escolteu-me bé. Jo sóc el president de la república i sóc l'executiu. L'executiu mana sobre el legislatiu i el judicial». Aquell dia es va declarar dictador perquè si l'executiu controla tots els poders i ell és l'executiu... Només li va faltar allò de «*judeomasónico*» per poder ser una declaració falangista.

Crec que ens n'hem anat del tema però hi ha tot un context que fa que un tractat de lliure comerç no

sigui només això.

No, està bé. Sinó, des de la visió crítica es pot caure en la idea que «comestic en contra del capitalisme, tot el que se'n desprenga és negatiu» i, per tant, faltar part de l'anàlisi.

Clar. Et dic que sense la competència que permet el capitalisme, grans avanços de la humanitat no s'haguessin donat. La qüestió mixta entre competeix sanament i no deixes tirat a ningú, fes sinergies, seria un balanç sa.

Això no és socialdemocràcia?

Podria ser-ho. A mi m'agrada una frase que deia Lenin sobre les contradiccions que havia tingut en les diferents etapes de la revolució russa. Després, quan veies els comunistes llegint-lo com si fos una Bíblia... [Riu].

No hem parlat gairebé dels tribunals d'arbitratge.

No crec que et pugui dir res de nou. Els tribunals són privats que van al seu aire. Són cossos que van en contra de totes les lleis nacionals. Sempre hi ha la limitació de les constitucions però al final qualsevol cosa que facis en l'economia o en un estat és una relació de forces. Si tens la relació de forces per posar un rei o proclamar una república, ho fas. No hi haurà cap llei que et pari. Això que s'ha creat aquí de la Constitució com a mare de tot, no té sentit. Quan hi hagi força, es canviarà. Igual que quan va haver força per imposar una dictadura o fer la transició.

Entrevista a Lluís Camprubí, responsable de política europea d'ICV

Es va fer presencialment el 25 d'abril del 2016.

De moment no hi ha gaire informació sobre el TTIP.

No. De moment el que se sap és a partir de documents de la Comissió, filtracions dels equips negociadors, les coses que s'expliquen al Parlament i les inferències que podem deduir de tractats similars.

Llavors, quins creus que són els efectes ambientals principals?

Venen donats per dos actors, l'ISDS – que ara es dirà ICS – i la cooperació reguladora. Són els dos instruments que poden generar efectes sobre el medi ambient. L'ISDS com a mecanisme de dissuasió que els governs efectuin determinades polítiques ambientalment valentes, també en altres àmbits. La cooperació, a falta de concretar, serà un espai per a la imposició de normatives i harmonitzacions que no tinguin en compte els estàndards ambientals, normalment més exigents a Europa.

No és cert que els nord-americans regulen a la baixa i els altres a l'alça. En el cas ambiental és bastant així però en altres àmbits, pel principi de precaució, hi ha diferències. La idea és tirar els estàndards a la baixa. En la regulació dels dièlsels, per exemple, els estàndards nord-americans són més elevats i, per tant, els dos blocs baixarem. Són els dos mecanismes que determinen com es farà l'harmonització a la baixa.

Els potencials impactes de la vesant mediambiental hi ha el *REACH*, com una de les principals. És el sistema de regulació, transport, aprovació, distribució i vigilància que supervisa les substàncies químiques. És un marc normatiu, un sistema, que funciona a escala europea. Determina les proves, requeriments especials... És un sistema prou ambiciós que salva els mobles en principi de precaució. A Estats Units no està tan avançat un sistema així, de manera que si s'imposa una cooperació reguladora els estàndards baixaran.

Tot el que fa referència a les energies renovables. No és tant perquè el TTIP pugui dir que les energies renovables no són bones, però amb dispositius com l'ISDS es pot bloquejar les transicions cap a energies netes en aquells estats que ho proposen.

En l'impacte sobre flora i fauna, boscos i costes hi pot canviar la valoració d'impacte ambiental. A Espanya hi ha les condicions en cada projecte públic amb un enfoc de precaució mentre que a Estats Units l'enfoc se centra en la documentació de l'empresa com a garant, sense sistema de vigilància.

Les avaluacions d'impacte ambiental són menys exigents.

Una altra qüestió que toca en el camp de la salut, perquè els compartiments no són tancats, és allò que afecta al consum d'aliments, les regulacions de substàncies per a greix animal, hormonació... Els estàndards als Estats Units són menors des de dos vessants. D'una banda, hi ha substàncies que no estan prohibides allà i aquí sí. D'altra, el procés d'aprovació europeu és més exigent.

Un altre dels impactes és la qüestió del *fracking* i energies derivades. Les moratòries que es poguessin aplicar a escala estatal o subestatal a Europa quedarien inutilitzades en cas d'un tractat vinculant.

O siga, que el risc és que la regulació europea baixi?

No sé si seria tan contundent. Seria que les regulacions i garanties baixin. En alguns casos seran les europees i en alguns les americanes.

Hi ha dos blocs econòmics amb mercats interiors. Què fa el TTIP? Posar-ho tot sota un sol mercat interior però sense dispositius de vigilància democràtics. No hi ha mecanismes que dictaminin quins han de ser els estàndards. Hi ha consells intergovernamentals o vinculats a *lobbies* de pressió. Quan sotmès això a una competició sense un sistema que es pugui vigilar, baixen els estàndards.

No hi ha ni es planteja un organisme democràtic que reguli i vigili el comerç, les normes, les preferències dels consumidors... D'aquí venen totes les derivades en els altres àmbits. En el món laboral, per exemple, es posen a competir dos models sense un marc normatiu democràtic que ho pugui regular. S'equiparen normatives laborals a la baixa. Les d'Estats Units són més baixes perquè no han ratificat diversos acords de l'OIT.

En cas, en canvi, dels serveis financers, qui contraintuitivament té els estàndards més elevats és Estats Units. És més vigilant i exigent de cara als grans bancs. En aquest cas són els propis Estats Units els que no volen fusionar i equiparar regulacions. En el cas dels serveis financers La Caixa va fer un estudi al juliol que venia a dir això.

Però el TTIP i els efectes ambientals no són només això.

No. Un altre aspecte a tenir present és la vesant geopolítica. El TTIP no es pot considerar un tractat de lliure comerç perquè no rebaixa els aranzels. És un tractat per protegir els inversors i fer un sistema regulador amable amb ells. Hi ha dos grans blocs comercials que provocaria la creació d'una gran polaritat. Estats Units ha negociat amb països del pacífic el TTP.

Políticament tenim dos grans acords que vinculen a tres quarts del PIB. D'aquesta manera, queda tot

vinculat per aquest sistema que pivota sobre Estats Units. El faria l'arbitre i regular del comerç internacional. A partir dels 2000 aposta pels acords bilaterals que li donen més força. Geopolíticament amb la significativa absència dels països emergents. En els acords no acostumen a ser els BRICS, Brasil, Rússia, Índia, Xina i Sud-Àfrica. Aquests països s'haurien de sumar al projecte acceptant les normes de forma subalterna.

Però no pot afectar igual a tota Europa.

En el cas de les relacions laborals, com pot tenir efectes diferents per sectors i països, hi ha diferències. Els països del nord d'Europa no s'ho miren amb mals ulls.

De fet, en els documents de la Comissió s'explica el potencial de la negociació com a Unió Europea per la suma d'estats.

Clar.

Després, parlant amb sectors d'aquí i no ho veuen tan clar.

La pagesia d'aquí està bastant empenyada. El cas econòmic és la vessant que més s'usa pels defensors.

Sí, com a creixement global i per sectors. Però en l'agricultura, per exemple, ja diuen que hi ha àmbits en què hi haurà efecte negatiu.

En el llibre *TTIP: Més enllà de la superfície* que hem fet des de la Fundació Nous Horitzons un economista suec signa un article en què revisa tots els estudis de previsió econòmica, des de la Comissió Europea a fundacions. El resum seria, és complicat fer previsions de creixement econòmic i, per tant, algunes projeccions no tenen una base consistent. Però la majoria d'estudis de la Comissió, poc sospitosos de ser crítics amb el TTIP, plantegen un escenari de creixement al cap de 10 anys d'un 0'5% del PIB. Una xifra modesta.

També hi ha la vessant dels serveis públics. El TTIP pot ser la porta d'entrada per liberalitzar sectors que es consideraven serveis públics essencials com l'aigua. En la salut, a banda de les substàncies químiques que he dit abans, hi pot haver l'entrada d'operadors privats.

Des de la visió crítica es tendeix a comprar el TTIP i el NAFTA però justament deies que el TTIP no és un tractat de lliure comerç a l'ús.

El NAFTA ja incorpora elements de segona generació, més reguladors. Amb el TTIP té similituds en aquesta vessant però tenia molts elements de baixada d'aranzels. El NAFTA porta més d'una dècada en marxa i ja hi ha les primeres valoracions d'impacte.

De totes maneres, malgrat les diferències, en la part de protecció d'inversions tots aquests tractats bilaterals o trilaterals originàriament estaven pensats entre un país de renda alta, exportador i economia avançada i un país en desenvolupament, de renda baixa o mitjana en intent d'industrialitzar-se. Això provocava que es necessitessin garanties jurídiques per a les inversions. Tradicionalment el sistema de protecció a inversions era baix, amb xarxes clientelars... Qualsevol canvi polític podia provocar que l'inversor perdés la seva inversió.

En aquests tractats sempre s'incorporaven mecanismes de protecció a l'inversor, com els tribunals d'arbitratge. En el cas del TTIP i el CETA hi ha la novetat que són tractats entre blocs de països amb economies avançades i exportadores que ahora tenen sistemes jurídics i de garanties avançats. A ningú se li passa pel cap que pugui haver arbitrietats que puguin afectar als inversors.

Per tant, el dispositiu ISDS que podia tenir certa lògica en la primera onada de tractats, en el cas de països amb un desenvolupament similar perd tot el sentit. No es protegeix l'inversor sinó donar un dret a l'inversor a intervenir i modificar les regulacions.

Què pot fer Europa per a fer polítiques ambientals adequades sense necessàriament haver de trencar el tractat?

Per tenir capacitat democràtica de fer aquestes polítiques, la dificultat principal és l'ISDS. Amb aquest dispositiu és molt difícil fer polítiques ambientals, de canvi energètic... perquè les indústries que poden sortir perjudicades ho aturaran. Dins del TTIP, si es manté un sistema d'arbitratge, serà difícil fer polítiques ambientals. No vull ser destructivista, però amb aquest dispositiu queda molt ben vestida la protecció dels interessos de l'inversor.

També des de la visió crítica, es diu molt que per a aturar el TTIP s'ha de fer pressió social. Però, de què serveix?

No sóc determinista ni fatalista dient que el TTIP s'aprovarà. Ara estan en el tram final de les negociacions, abans del juliol hi haurà una altra ronda. Entre els dos blocs encara hi ha posicions discrepants. També hi ha una qüestió de calendari. Aquest és any electoral als Estats Units. L'actual administració nord-americana està molt involucrada en el TTIP (i el TPP) però aquesta administració s'acaba. El run-run que hi ha és que dels diferents candidats possibles, tant demòcrates com republicans, no hi ha cap que posarà tot el seu capital polític en aquest assumpte.

L'escenari d'aprovació, un cop acabades les negociacions, no és fàcil. En aquest sentit, la pressió social és la forma que els governants coneguin la veu dels discrepants. Fa uns dies sortia que als països on el debat del TTIP està més obert, al centre i nord d'Europa, l'opinió pública que sempre

havia sigut procomerç està virant. Tot això acaba tenint un impacte sobre els governs.

L'aprovació, un cop es tanqui l'acord, s'obre la ruta al Congrés, el Parlament Europeu i els estats membres. Cada nivell estatal ha de definir com ho aprova. Es pot exigir que a l'Estat espanyol es faci un referèndum. Hi ha aquesta doble ruta aprovatòria que a Europa no serà un camí de roses.

Entrevista a Marina Albiol, eurodiputada (Esquerra Unida del País Valencià)

Aquesta és l'única entrevista que s'ha hagut de fer a través de correu electrònic.

BLOC 1:

En els documents que té la Comissió Europea al seu lloc web es poden veure els posicionaments inicials de la UE i EEUU. El primer bloc de preguntes es desprenen d'estos documents.

Segons aquests documents, l'obertura d'un nou mercat a Estats Units no és positiu per a les PIMES ja que guanyen un espai de venda. Estàs d'acord?

No, la immensa majoria de les PIMES tenen un recorregut entre la producció i la venda molt curt (el que és positiu també des d'una perspectiva de sostenibilitat) – dels 20 milions de PIMES que hi ha a la UE només 700.000 exporten, i d'elles el 80% realitzen exportacions dins de la Unió Europea. L'efecte és el contrari, amb l'obertura del marcat, les PIMES no podran competir amb les grans multinacionals.

La Comissió diu que el TTIP pot donar més igualtat d'oportunitats en la competència comercial. Comparteixes l'anàlisi? Què s'hauria de fer perquè realment hi haguera igualtat d'oportunitats?

L'augment de la competència no suposa igualtat d'oportunitats sinó al contrari, fa que siguin les grans empreses les úniques amb accés al mercat, a més d'imposar-se pitjor condicions per a treballadores i treballadors amb la reducció dels preus.

La Comissió defensa la negociació com a Unió Europea per a tindre més força per a defensar els interessos europeus que si es negocia de forma bilateral per cadascun dels estats membres. Estàs d'acord?

Nosaltres estem en contra que es negocie l'acord, independentment de com, ens preocupa més el fons que la forma i no creiem que siga positiu aconseguir un espai de lliure comerç amb Estats Units.

La Comissió es presenta com a garant de la transparència en les negociacions amb documents públics al seu lloc web i debats al Parlament. Com a eurodiputada, creus que la negociació és transparent i els grups europarlamentaris tenen suficient incidència?

No, ni la ciutadania ni les diputades i diputats del Parlament Europeu tenen accés a la suficient

informació. S'ha de recordar que els diputats i diputades per a accedir a la informació hem de signar un document de confidencialitat que pot criminalitzar-nos si fem difusió del contingut d'allò llegit. La Comissió ha decidit negociar aquest acord a les esquenes de les europees i els europeus mentre comparteix informació amb les grans multinacionals.

És possible el creixement sostenible en el marc del TTIP tal com figura en els documents de la Comissió?

El que ens preocupa no és el creixement econòmic en abstracte. S'ha de recordar que moltes vegades el creixement del PIB no suposa una millora de les condicions de vida de la ciutadania sinó que la riquesa es concentra en uns pocs.

Un dels punts de partida de la UE és no perdre les denominacions d'origen. Es treballa en aquesta direcció o creus que quedarà en paper mullat? Com a representant, has parlat amb agricultors i ramaders preocupats per aquesta qüestió o veuen més bé l'acord com una oportunitat?

Estats Units no reconeix el concepte de denominació d'origen, les nostres figures reconegudes de qualitat són més que marques genèriques allà. Així que podem trobar-nos amb Jerez de Califòrnia o Porto d'Oregón. A través de l'harmonització podem perdre aquesta figura.

És possible no liberalitzar els serveis públics però equiparar-los amb els serveis privats tal com planteja la UE? Des d'aquesta perspectiva, quin risc podrien tindre els serveis públics europeus si, a priori, no es liberalitzaran?

El TTIP obre les portes a la liberalització dels serveis públics per l'exigència de les grans multinacionals d'obrir nous nínxols de negoci. Per a completar el TTIP hi ha un altre acord de lliure comerç, el TiSA, que obre la porta al comerç internacionals de serveis de manera completa.

Quin és el problema dels tribunals d'arbitratge si la majoria de tractats de lliure comerç ja els incorporen?

Ja que estos tribunals existeixen en el marc d'altres tractats, coneixem com funcionen i per això ens oposem. Donen tot el poder a les grans corporacions per a què demanden a un govern per una llei democràticament promulgada. Amb este mecanisme, per exemple, la multinacional Veolia va denunciar una pujada del SMI a Egipte i l'Estat es va veure obligat a pagar una indemnització a l'empresa.

La UE preveu que la implementació del TTIP significarà un creixement de 0'06% del sector agrari amb decreixement en alguns sectors concrets. Et sembla versemblant aquest càlcul?

Això suposarà un perjudici per a les xicotetes i mitjanes explotacions europees, la completa liberalització del sector amb les conseqüències negatives que té per a les i als productors; i també a nivell fitosanitari, suposa l'entrada de carns procedents d'Estats Units d'animals tractats amb promotors de creixement o hormones.

La UE planteja l'acord com una forma d'evitar la volatilitat dels preus dels productes agrícoles i ramaders. Estàs d'acord que siga l'ampliació del mercat qui ho permeta? Quina alternativa proposaries?

El que està clar és que l'acord pretén portar-nos al model nord-americà d'agroindústria on grans empreses de l'alimentació controlen el procés, la qual cosa acabarà amb els xicotets i mitjans agricultors i ramaders europeus.

Els documents del TTIP diuen que es fomentarà el treball amb noves tecnologies per reduir emissions. Estàs d'acord que és una oportunitat per a evitar la combustió i més diòxid de carboni a l'atmosfera?

El TTIP es fa també per a què determinades pràctiques prohibides a la Unió Europea pel seu caràcter agressiu per al medi ambient, com el *fracking*, puguen fer-se un cop es signe el tractat.

Veus factible la implementació de tarifes per cost ambiental? Què en penses que la UE ho propose?

No ens sembla lícit destrossar el medi ambient a canvi de diners. El que està prohibit, ha d'estar-ho tant per a rics com per a pobres.

La UE vol fomentar amb el TTIP que no s'empren animals per a testar productes així com per a introduir criteris saludables en la venda, ho veus factible partint que Estats Units té una regulació força diferent en aquest àmbit?

El que entenem és que la cooperació reguladora serà a la baixa, i allò més probable és que, per a facilitar el negoci de les empreses, la normativa europea, hui més exigent, es veja rebaixada per a apropar-se als estàndards nord-americans.

El Tractat de Lisboa és la base del posicionament europeu en les negociacions. És realment representatiu de les voluntats europees?

No, el Tractat naix com un mode d'aprovar allò que les europees i europeus van rebutjar en els referèndums sobre la Constitució Europea.

BLOC 2:

Aquest segon bloc de preguntes respon a diverses lectures crítiques amb el TTIP.

***Le Monde Diplomatique* defineix el TTIP com una OTAN econòmica. Comparteixes l'anàlisi? Què pot significar això per al País Valencià i l'Estat Espanyol?**

Podria ser-ho en el sentit de la subordinació de la Unió Europea als interessos nord-americans. Les conseqüències seran la destrucció dels estàndards socials i el teixit productiu propi a favor dels interessos de les grans corporacions.

Creus que el TTIP és una continuació del GATT i el fracàs de no haver pogut implementar les inversions en els tractats mundials de lliure comerç?

Sí, de fer forma part d'un conglomerat de tractats de lliure comerç com el TiSA o el CETA que pretenen minar el poder democràtic dels estats davant els interessos empresarials.

En l'adaptació de les legislacions, qui creus que eixirà beneficiat?

Les grans multinacionals, ja que les pròpies autoritats europees i nord-americanes han reconegut que la cooperació reguladora té com a objectiu facilitar el seu accés al mercat.

La regulació europea esta en risc? Quins sectors creus que perillen?

Sí, la regulació en quant a estàndards mediambientals, fitosanitaris o de drets laborals perillen en harmonitzar-se les nostres regulacions amb les d'un altre territori com Estats Units amb una normativa més laxa.

El major intercanvi de mercaderies pot significar més contaminació en el transport. Què es pot fer per a evitar-ho?

Malgrat qualsevol pedaç que es puga posar, l'aprovació d'este tractat tindrà conseqüències nefastes per al medi ambient. El lliure comerç mundial a gran escala mai serà sostenible.

Són els aranzels necessaris per a la supervivència de l'agricultura europea?

Els aranzels són ja extremadament baixos, el TTIP permet enderrocar altres tipus de normatives que regulen el propi sistema productiu en benefici de la ciutadania i el medi ambient que hui molesten a les grans multinacionals.

La diferència d'extensió de les explotacions agràries és un inconvenient per a què els ramaders i agricultors europeus competisquen?

Per suposat, les formes tradicionals d'agricultura i ramaderia no poden sobreviure si han de competir directament amb les grans multinacionals del sector, que, a més, precaritzen l'ocupació i

no són mediambientalment sostenibles.

Comparteixes l'anàlisi crítica que el NAFTA és el clar exemple del fracàs dels tractats de lliure comerç en temes agrícoles? Mèxic no és igual que la UE.

Sí, tot i que Mèxic i la Unió Europea no són iguals, tampoc és la UE un bloc monolític, sinó que té models i condicions molt diferents en el seu interior. El NAFTA demostra que el lliure comerç no genera riquesa sinó precarietat, i la competència salvatge suposa un descens en la qualitat dels productes i en les condicions de vida dels i les productors.

Es critica que el *fracking* pot arribar a Europa amb el TTIP però com s'implementaria? No depèn dels Estats decidir-ho?

Amb el TTIP es rebaixa la capacitat en la presa de decisions dels estats, per tant, el *fracking* i altres pràctiques abusives amb el medi ambient no podran ser aturades des de les institucions públiques.

Què pot fer la ciutadania per aturar el TTIP?

El que queda és l'organització i la lluita social amb este objectiu. Hem d'unir-nos diferents organitzacions i col·lectius per a conscienciar, lluita als carrers i exigir un referèndum en què puguem fer que s'escolte la nostra veu.

